

Stephanus L. Poloniarum Rex.

5111

Buccella violae. Reputatio scripti Simonis
Simonis cui scribitur, "d. Stephanus
Primi, Poloniarum Regis est, sanitas,
vita longa, aegritudo, mors."

Cruceusae typis Alex. Rodzici. 1881.

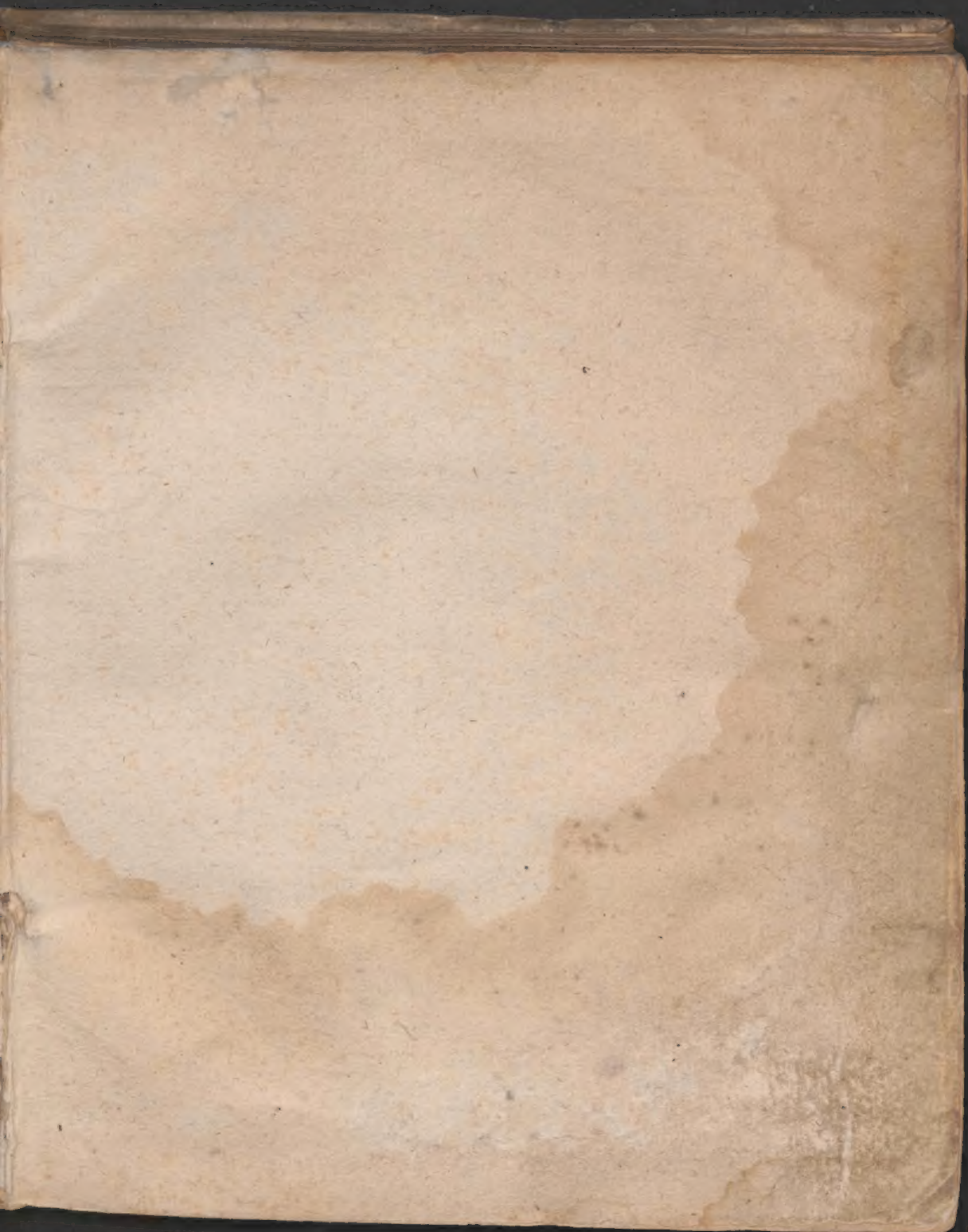

5111

CIVELIA

2 Hist. 2968.

LVIII
82

REFVTATIO
SCRIPTI SIMONIS
SIMONII LVCENSIS,
CVI TITVLVM FECIT,

D. STEPHANI PRIMI
POLONORVM REGIS, &c.

Sanitas, Vita medica, Ægritudo,
Mors.

D. Stanislas Iacobus curavit ab autore
PD
AVTHORE

NICOLAO Buccella olim eiusdem STEPHANI Regis,
nunc verò Serenissimi SIGISMVNDI tertii, Regis
Poloniæ, &c. designati Regis Sueciæ, &c. Archiatro.

CRACOVIAE
TYPIS ALEXII RODECII.
1588.

1770. OCT. 17.

Lim. Op. 5711

I L L V S T R I S S I M O E T
R E V E R E N D I S S I M O D. D. A N D R E Æ
B A T T O R E O C A T H O L I C Æ R O M A N Æ
Ecclesiæ Cardinali amplissimo, Patrono suo & opti-
mo Mecoenati Nicolaus Buccella S. D.

Eterum sentētia fuit, Andrea Cardinalis am-
plissime, Philosophum hominem nec inui-
tum nec prę timore quicquam agere debere.
Scitissima verissimaque illa meo quidem iudicio, si
absolutè, exclusis interim actionibus, quas mixtas vo-
cant, intelligatur. Contingit enim non rarò, vt ea Phi-
losophi quoque faciant, quæ ipsis non probantur, & a
quibus multò libentius abstinerent. faciunt ea tamen
vltro, nullaq; externa vi eos ad id impellente. Quod
mihi, si vnquam, hoc certè tempore accidit, cum pro-
uinciam hanc respondendi Simonio suscepi. Nam,
vt hoc præteream, quòd eo sum ingenio præditus, vt
iniquam pacem iustissimo bello præferendam du-
cam, vt meam ætatem fileam, iam satis grauem, va-
letudinem vitream, occupationes innumeras, quæ me
vix respirare patiuntur, vna hominis vanitas, me mul-
tis nominibus a proposito hoc dehortabatur, immo
etiam deterrebat. Videbam enim mihi cum homine
rem esse, qui non veritatis amore disputat, sed, vt au-
ram tātum popularem capteret; cuiq; non satis est rem,
de qua dubitatur, tractare, excutere, ventilare, nisi eti-
am eum, qui a se diuersam sententiam profitetur, per
calumniam & sæpe extra causam, accuset, diris impre-
cationibus

ATIONIBUS PROSEQUATUR, SCOMMATIBUS IRRIDEAT, CON-
TUMACIIS LACERET, AC DENTIBUS, SI FIERI POSSET, DILANIET. Quid
autem, cum tali homine congregiendi, expectare aliud
possum, quàm incommodum & iniuriam? Si modò
iniuriâ quemquam afficere impurissimi hominis ma-
ledicentia potest. Adde, quòd disputandi seu potiùs
rixandi cum eo nullus vnquam est modus: nunquam
enim deest ipsi tergiuersandi locus, quando neque vbi-
lo pudore tenetur, neq; quicquam est, quod sibi non
licere putet. mendacia enim indignissima semper in
promptu habet, quæ vbiq; inculcat; aduersarii sui sen-
tentiam turpiter deprauat; locos in scriptis, quæ op-
pugnat, disiungit, & non rarò transponit; seipsum in
testimonium adducit; maioris ponderis argumenta
vel prorsus prætermittit, vel saltem eludit; plerumque
sciens prudensq; ineptè concludit. Itaq;, cum hæc a-
nimo reputarem, quicquid Simonium in me latrare
audirem, a respòdendi labore, vtpote mihi inutiles &
aliis non necessario, planè còstitueram abstinere. Ve-
rùm, fregit tãdem nimia ipsius confidentia ac petulan-
tia institutum meum. namq; mea facilitate abus, cum
sibi persuasisset, me calamum in ipsum minimè sum-
pturum (id quod palàm etiam post suorum in me scri-
porum editionem dictitauit) non solum acta in ægri-
tudine inuictissimi Stephani Regis patrui tui, Domi-
ni mei clementissimi, quæ manifestissima sunt, & quo-
rum ego aliiq; non pauci locupletissimi sunt testes,
publico scripto inficiari, in dubiumq; vocare; sed me
ipsum

DEDICATORIA.

ipsum quoque impudentius, quàm verbis antea faceret, criminari ausus est, eaque mihi inurere, quæ vix de homine scelestissimo dicerentur. Mutatâ igitur sententiâ, bolum hunc amarissimum, in hominis tam apertè ac confidenter me prouocantis gratiam, denotare, ipsiq; respondere decreui. quod meum consilium, vtut alijs forsitan posset, mihi certè ob iam dictas causas satis probari non potest. Verumtamen haud committendum putavi, vt nequissimi istius peruerfitate quasi fractus, parum & veritatis, & existimationis meæ rationem habuisse viderer. Respondi igitur hoc scripto, atque ita, ni fallor, respondi, vt parum sanè Simonio reliquerim, quod responsioni meæ responderet. Respondens autem tum veritate innixus, tum figmenta Simonii vera esse ponens, ostendi, omnia, quæ ipse ad meam ignominiam rapit, in ipsius perpetuum dedecus redundare. Huic an ipse responsurus sit, ignoro. Sed si modestè, non autem vt hucusque mecum & cum alijs fecit, responderit, quò veritas atque innocentia mea magis conspicua fiat, non grauabor hunc respondendi laborem denuo subire. At verò, si nugis suis insistens, mihi iterum obgannire atque oblatrare perget, ego, in mea innocentia conquiescens, parum ipsius latratus curabo, mihiq; interim gratulabor, me vniuerso orbi veritatē huius facti, de quo nunc agimus, vt habet, certissimis testibus & rationibus adductis, aperuisse, meamque existimationem ab ipsius calumniis vindicasse. Quamquam hoc fortè quis inanis laboris fuisse

EPISTOLA

ris fuisse dixerit. nam, vel ipsius aduersarii mei testimonio, falsa sunt, quæ mihi impegit, conuicia; siue ignorantiam obiiciat, siue improbitatem. Non semel enim in suis, contra Erastum, & contra Squarcialupum, editis scriptis, me, virum optimum, eruditissimumq; appellauit. Verum, licet etiam hoc meo scripto a garriendo maledicendoque coërcere hominem non sperem: placuit nihilominus tamen, me semel omnibus hac ratione purgare, (aliis, inquam, non ipsi Simonio. neque enim Simonius earum, quas in me iecit, calumniarum ignorantiam prætereundum potest) vt me in re tanta mihi non pepercisse, neq; vllum laborem, vt veritas existimatioque mea integra illibataq; maneret, grauem mihi fuisse appareat. Hoc autem quidquid est, tibi inscriptum dicatumque volui Andrea Cardinalis amplissime, qui Serenissimi STEPHANI Regis D. memoriæ vera absolutaque, & corporis & animi imago, præclarumque ætatis nostræ lumen & ornamentum es, vt tuo amplissimo Reuerendissimoque nomine munitum, maleuolorum & detractorum omnium morsus facilius, aut vitet, aut contemnat, vtque tuum nomen circumferens meam erga tuam amplitudinem, obseruantiam omnibus testatorem faciat. Nec dubito, quin id gratissimo animo accepturus sis, tum quia de reb⁹ differit, quæ ad te potissimum spectant, tum etiam quia ab homine tui tuorumque omnium studiosissimo proficiscitur. Bene vale vir Illustrissime & me tuorum in numero habe.

Data Cracouiæ Idibus Februarii. Anno 1588.

Ad Simonium maledicum.

Vivis omnia in omnibus, proteruo
Morsu carpere, homuncionis index
Infelicitis, & est minus beati.

Cuius spes ubi fors acerba cunctas
Multavit, mare merfus in malorum,
Parcit nec superis, viris nec vllis:
Diris sacrat atrocibus sed omnes,
Cum fama socia, & bonis negatis.

Si nulli nocitura tela torques
Autori nisi. Quid moror? Simoni
Pergas, quò tua te Megæra ducit.

AD LECTOREM.

CUM Refutationem hanc scribere iam cœpissemus, prodiit ali-
Cud eiusdem Simonii scriptum; sub nomine tamen Amadei
Curtii Ticinensis: quo ad Georgii Chiakoris Epistolam, adq; il-
lius Examen respondere conatur. vbi acerbius etiam adeoq; ini-
quiùs, quàm antea, nomen existimatioq; mea impetitur ac lace-
ratur. præterquam quòd multa ibi dicuntur in tota historia mor-
bi ac mortis Stephani Regis, quæ planè falsa sunt, & cum iis, quæ
hic scribimus, pugnant. Quare non com mittam (spero) vt sine
responsione mea tale scriptum diu extet. sed, Deo volente, pro-
pediem non minùs illius, quàm huius, vanitatem, iniquitatemq;
publicè detegam ac demonstrabo. Tametsi non dubito, quin eam,
maxima ex parte, hæc Refutatio nostra vnicuique palàm sit fa-
ctura. Vale.

Socratem interroganti cuidam, cur nihil scriptum relinqueret, respondisse ferunt, se videre, chartam multò pretiosiore, quam quæ scribenda forent. Quod quidem dictum, cum aliorum, tum verò Socratis ipsius ratione tunc temporis fortè minùs verum fuit, cum nondum videlicet illa ars aut sciëntia satis cognita, aut a quoquam certa methodo comprehensa esset. At verò hoc tempore verissimum videri posuit. Tanti enim, socræ scriptorum operâ, artes sciëntieque iam inde ab ea, quæ Socratem consecuta est, ætate initio factæ, perfectionem adeptæ sunt; tam elegantia certaque via & ratione traditæ; ut vix quidquam eis addi posse videatur, vix quidquam nunc dici, quod non priùs luculentius dictum sit. Quocirca sapienter mihi facere videntur, qui, quantumvis docti sint, doctiorem se tamen antiquitatem fuisse agnoscunt, atque ita non facile in his tractandis, quæ ab alijs accuratius examinata sunt, occupantur. Videtur enim quorundam paucorum tantum minus quodammodo & cura esse, qui singulis ferme seculis aut etiam ætatibus ad hoc nati, ab ipsoq; rerum omnium parente excitati meritis dici possunt, ut artibus scientiisque melius cognoscendis ac percipiendis, aliquid subinde addant, easque magis magisque illustrent. Fit tamen, nescio quo fato, ut, quò longius quis ab illorū paucorū, quos diximus, numero abest, eò ad scribendum sit promior, adque artes, & sciëntias tractandas & tradendas audacior. Inter quos si eum numerem, qui me ad hanc descriptionem suis scriptis coëgit, id me iniuriâ facere, nemo, arbitror, dixerit; ne is ipse quidem; si modò aut rescierit, aut animadverterit, vix inueniri, qui ipsius scripta, quæ multa sunt, legat, neminem esse, qui in illis eum operam ludere non dicat, neminem, qui illa emere, vel etiam vendere, suscineat. Nec mirum. Quid enim aliud scribendo unquam totâ vitâ egisse Lucensis Simonius videtur, quàm, ut paradoxa quedam inuiceret, veteres quosdam errores renouaret, quisquiliolas demum quasdam obruderet, quæ homine vel mediocriter in literis versato indigna videri possint? Quamvis hic potius Simonii assidue scriptionis est scopus, hinc laborum suorum finem habet, ut quod res, artis quippe medicine ignarus, consequi minimè potest, id verbis sesquipedalibus phaleratisque consequatur; nempe ut sua extollendo, & aliorum doctissimorum quorumque, siue instituta, siue etiam dogmata improbando, nomen sibi gloriamque pariat. quæ in re, nescio, an iniustum magis, vel ineptum se præbeat, qui ex incommotis alterius, sua ut compareret commoda, studet. Porro, quod cum doctissimis quibusque hæcenus fecit Simonius, id simulac, mea intercessione, ad Regium seruitium est adscitus, mecum quoque facere aggressus est; simultates nimirum ge-

*rere, carpere omnia, que à me dicebantur, sensim impugna-
 re antiqua mea, pro Regie sanitatis cura & preservatione, precepta, suaque demum in Regis ani-
 mum inferere paradoxa, nulla unquam Domini sui ratione habita, dum ipsius
 suis patris consilijs, interdum etiam illecebris, in morbum, & mortem deniq;
 ut factum est, induceret. Neque potuit unquam ipsius acerbitas ulla arte, ul-
 lo beneficijs placari, ac ne tantillum quidem a proposito demoueri; quin potius
 in dies magis senire in me verbis, reque ipsi cœpit; donec tandem a Serenissi-
 mi Regis morte me scriptis compellere, & aperto Marie summâ iniuriâ pro-
 uocare est ausus. Sed pulchrè sanè, quòd malâ causâ innuitur. Dicam ipsi,
 quod Gellio Catullus; quando nulla ratione placari patitur, neque ab ingenio
 desistere vult, hoc me fidere, quòd Simonij tela eius generis sunt, ut cuitari faci-
 le quod erit, nostra autem talia, que, ipsius viscera penetrando, summam eius ne-
 quitiam aperitura sint. Quanquam (Deum testor) non est hoc mei instituti,
 velle Simoniam traducere, id quod hominum inuidiam vocare; sed veritatem ip-
 sam primò, quam non philosophi modo, sed multò magis Christiani nominis
 cultores deferere non possum; dunde verò etiam meam famam & existimati-
 onem ab istius inquinamenti & calumnijs vindicare. Quod dum facio, æ-
 quum mihi esse lectorem postulo, qui omnia, que dicturi sumus, sedulo rimari,
 immo etiam explorare velit, num ita, ut habent, a me scripta sint. Ego vicissim,
 quoad potero, enitar, ut à conuictis, que lectoris animum non parum remorari
 solent, abstinere, & quàm maxima breuitate ac simplicitate potero, rem ip-
 sam omnem, de qua disputatur, legentium oculis subiciam.*

SIMONII EPISTOLA

NVNCVPATORIA AD ILLVSTRIS-

SIMVM DVCEM ALBERTVM

RADZIVILVM.

3.

DE sanitate ac vita (quantum quidem ad sanitatis custodiam pertinet) de ægritudine & morte Diui STEPHANI Polonorum Regis Magniq; Lithuanie Ducis, quæcunque non audiui modo, sed vidi, meisq; ipsis tractavi manibus, ea iussu & voluntate tua Illustrissime Generosissimeq; Princeps, (cui parere atque obsequi decuit ac necesse fuit) paucis hisce chartis, bona fide, rectiq; conscia mente, scitu necessariora exposuimus omnia.

I.

R E S P O N S I O.

SPECIOSVM satis titulum suo scripto præfixit Simonius. Hic erò ait, de sanitate, vita, ægritudine, morte, bona fide exposuisse se omnia, quæ scitu necessaria erant; cum tamen paucula tantum de sanitate, ac vita, quod ad medicamenta attinet, Serenissimi Regis, post annum nempe illius quadragesimum, & ea pleraque falsa recenseat. Postremam porro ægritudinem non solum bona fide non describit, sed totam (vt post modum doccebimus) ex suo capite fingit, atque eam, quæ fuit, prorsus negat.

Videtur igitur in principio huius Epistolæ Simonius inscriptionem suam retractare seu potius emendare: nam non inquit, sanitatem, vitam, &c. se exponere, sed de sanitate, vita, &c. memor fortasse suæ in Squarcialupum reprehensionis. cum enim is libellum suum quendam, Ardorem cæli, inscripsisset, Comicam eam in inscriptionem vocauit Simonius, atque Squarcialupum carpendi ansam cepit, qui Ardorem cæli potius, quam De ardore cæli libelli sui titulum esse voluisset.

S I M O N I V S.

Dolenda sanè tanti Regis tam subita & inopinata mors. Sed homo fuit. Atque is, ea corporatura, eaq; victus & vitæ totius conditione, vt ante biennium multis (qui id vltro passim iam distant atque testantur) prædixerim, verendum, ne non aliusmodi, Regi quidem vitæ, nobis verò ipsius Maiestatis seruis, tam diuturnæ ac diuitis spei finem, malignior dies aliquis improvisò faceret,

I I.

b

2

R E S P O N S I O

Tam laudatæ temperaturæ fuit & tam bona virtus totiusq; vitæ ratione vsus est Serenissimus Rex, id quod & omnes norunt, & ipse quoque Simonius inferius fatetur, et mirum omnino sit, quomodo eius mortem, improvisam præserim, prædicere potuerit ante biennium. nisi quod fortè Simonius, suæ sibi in artis medicæ praxi imperitiæ conscius, ac putans, eum, qui temperamento humidior constaret, diuulter in eodem valetudinis statu persistere posse voluit multò ante prognostico suæ existimationi, quæ ne eclipsin pateretur, timebat, consulere, atque ita ne in ipsam vlla suspicio caderet, occurrere. Verùm quicquid prædixerit ipse, Rex certè eo corporis habitu præditus erat, eam etiam sibi vitæ rationem præscripserat, ut vel ad octogesimum, & centesimum quoque annum, non modò ad quinquagesimum quartum, quò peruenit, peruenturum ipsum, consentaneum esset. Atque hoc maxime dolendum lugendumq;, eum in manus incidisse Simonij, qui ei dies suos decurreret, & qui, ut clarius loquar, non solum nihil habuit, quo ipsi laborare incipienti subueniret: sed etiam convenientia aliorum præsidia neglexit, & Regem suum in grauisimum morbum, ac demum in mortem ipsam perduxit.

S I M O N I V S.

III.

Illud tamen summopere lugendum: Regem, qui tantâ Maiestatis gloriâ, honestatisq; ac iustitiæ laude vixerat, eo quo scimus modo, diem obiisse suum. Cuius rei culpa, in quem conferri iure debeat, ex fidei totius ægritudinis Regiæ decursus narratione, ut intelligatur, Tu Illustrissime Princeps. pro tui officii munere, ac summa autoritate, voluisti, & verò necessarium — iudicasti: quò maleuolorum ac improborum quorundam, qui Senatus proceres tum præsentis (a quibus noxia omnis procul fuit) tacitè suggillatos ac negligentię alicuius suspicione asperfos per hominum atque exterorum etiam ora traducere possent, iniqua perversaq; opprimantur iudicia: & vnâ Poloniæ ac Lithuanicæ Nobilitatis præclara existimatio, quæ suam tot iam annis ac seculis, integram retinens atque inuiolatam libertatem, suos nihilominus vbiq; ac semper Principes & Reges, cum subiectissimâ veneratiōe animi fidelissimè coluit, ac debitis omnibus pietatis officiis, continenter hætenus prosequuta est, omni labe ac illata forte ab inuidis macula liberetur.

R E S P O N S I O,

Cum Simonio Magni Ducatus Lithuanicæ Senatus, cuius nobilissimum membrum est Dux ALBERTVS Radziuilus vetuerit, ne quidquam de Regis ægritudine
ac morte

SCRIPTI SIMONII.

S

ac morte conscriberet, verisimile non est, hæc Simonium eiusdem Radziuii operâ vel mandato scripsisse: sed magnis potius precibus ab optimo Principe extorsisse, ut sibi sub ipsius auctoritate & umbra, ut dicitur, hæc scribere mendacia, liceret, iuranti & obtestanti Deum, ut sui moris est, rem ut se habuit, narraturum. Videbatur enim hoc Simonio necessarium, & ideo potissimum, quod simulac Rex mortuus est, rumor emanauit, cum a Simonio veneno fuisse sublatum, quoddamque præterea Grodnæ, postridie quàm mortuus esset, Vilnæque paucis post diebus, cum vltro ante Senatores & aule procures se sisteret, ut de crimine ac facinore hoc se excusaret, non est illi permisum. Quis autem non animaduertat, hic Simonium causas suæ scriptionis mendicare, vel potius confictas pro veris supponere? Cum enim in hoc commentario hoc vnum Simonius instituat ac moliatur, ut Regiæ mortis, cuius ipse reus est, culpam a se in alium deriuat, suum tamen hoc institutum alio prætextu velat, nititurque persuadere, se mandato tantum Domini sui hæc facere, utque Senatores illos amplissimos defendat, qui tamen, ut diligentissimè suum præstiterit officium, sic nunquam sunt negligentiae insimulati. Egregius, scilicet, Simonius, dignissimusque, qui Polonicæ ac Lithuanicæ nobilitatis existimationem, qui virorum amplissimorum atque omni exceptione maiorum famam et decus tueatur. Verum, etsi hæc ita ponit, tamen in vniuerso hoc suo scripto, præterquam in appendice, cuius rei accusentur Magnifici Senatores, & quomodo eos ipse excuset, ac defendat, ne minimam quidem facit mentionem. Non est autem, quod silentio prætereamus, Simonium sibi manifestè contradicere: nam hic promittit se ostensurum, in quem Regiæ mortis culpa sit conferenda: inferius autem in suis Paralipomenis, in neminem eam se transferre dicit suis verbis. Nec eò tamen ista nunc à me dicuntur, quia Regem iniquam alicuius curatione ante diem fato suo functum adfirmare velim, sed ut intelligatur ad Regis afflictationem hinc etiam accessisse infortunii aliquid, meque adeò minus grauius, tam acerbum optimi Regis vel nostrum potius casum fuisse accepturum, si doctior mihi collega contigisset aliquis. Ex quibus verbis apparet, Simonium, suæ falsitatis conscium, sibi non constare.

Hoc cum non præstitisset, viso Simonii scripto, Vilnæ ut imprimeretur, ipsemet Radziuius Princeps non est passus.

Excusatio non petita est manifesta culpæ confessio.

SIMONIVS.

I V.

De cætero mendaciorum vindicem DEVM testor, me hoc scripto, &c. rem ipsam, ut habuit, verissimè, &c. narrasse.

RESPONSIO.

Repetit, quod antea dixerat, se bona fide omnia persequutum, Deumque in testimonium vocare non veretur, quod sibi fidem conciliet, quando alijs testibus & argumentis penitus caret. Verum nos in ipsum non raro & euentissima argumenta,

b 3 & ubi res

¶ ubi res exiget, certissimos etiam testes producemus, ut ab utro nostrum veritas stet, utriusque patrocinetur, liquidò apparere possit.

S I M O N I V S.

V.

Et sanè præterquam quod scio, virum bonum nunquam decere de industria mentiri, nollem etiam in mendacio ibi deprehendi, ubi sunt per se clara & manifesta omnia: adeoque, ut etiam si ea confirmare testium confessione minus queam, quo quò tamen se duo illi viri boni, qui istorum omnium conscii, ad prævertenda hominum iudicia, deriuatoque si quo tandem possint modo in alienum caput, hominum odio, se, omni culpa eximendos, in mei nominis dignitatem conspirarunt, nunc se torqueant: & quidquid inde foris ea palàm inficiando quæ clam gesta sunt intus, ad publicam reprehensionem, vel grauiorem fortè aliquam animaduersionem declinandam effugiendamque agant, comminiscantur ut, id astutè ac iniquè fuisse confictum, rei totius gestæ series ac ratio satis monstret: ipsique adeò Regii cubiculi parietes clament.

R E S P O N S I O.

Pergit fidem captare Simonius, ac tantis ambagibus tanto verborum fastu tumet, ut omnino naufragam moueat. Denique, ubique

Proijcit ampullas, & sesquipedalia verba.

Hoc autem vnum hic curat, ut sibi absque testibus credatur, ideoque suspectum conatur reddere meum & Veselini testimonium, ac tacitè utrumque nostrum hic taxat, & sui criminis reos facit. tacitè, inquã, quia veritatis conscius non ita apertè nos audet criminari. Vnde & monstrosam illam particulam addidit, Fortè. Mirari autem quis possit, quamobrem Simonius Veselinum virum non medicum huic negotio ingesserit. Cuius rei causam esse puto, vel quòd Simonius ipsi otium, & pinguiorem fortunam inuideat, vel quòd ei, ut diximus, fidem adimere cogitet, ne pro me, immo pro ipsamet veritate, si requiratur, ferre possit testimonium. Homo nimirum versutus, his artibus nos adoritur, his nobis cuniculis insidiatur, qui alioqui, cum maximè possemus, ac iure quodammodo deberemus, ipsi nequam molesti eramus. cogitque nos ea in suum caput, sui que nominis infamiam euulgare, quæ, quominus hucusque efferremus, nostra nos modestia ac summa in ipsum misericordia detinuit. sed viderit sanè ipse, quò hæc celsura sint, quando saxum hoc in suam perniciem mouere non dubitauit.

S I M O N I V S.

V I.

Quamquam negare non ausim, eò me hac quidem in re libentius alacriusque Illustrissimæ generositatis tuæ iussis obtemperasse, quòd eadem

SCRIPTI SIMONII.

quòd eadem opera cum defuncti Regis Illustrissimæ familiae, quam isti bonæ scilicet conscientia homines, horrendi ac hæreditarii morbi macula onerare falsò, quàm ne propriam detegerent inscitiam, vel accusarent negligentiam, id quod res est, liberè dicere maluerunt: tum verò etiam, vt bonæ ac præclaræ (rumpantur licet Codrorum ilia) totq; iam laboribus ac studiis Medicis apud omnium prope nationum doctiores quosque homines per Dei gratiam partæ existimationi meæ, commodè honesteq; vnà iri consultum intelligerem: quam falsa duorum illorum quos antea significauī, huc illuc per Poloniam ac Lithuaniam patrociniū & fauorem procerum suppliciter (ne dicam aliud) ambiendo discurrentium, scriptitantiumq; narratione: imò verò iam cuiusdam Strabonis Itali, vilissimi atq; ignobilissimi Empirici barbara insulsaq; scriptione, à Bucella (tales hic sibi deuotos vbique multos habet) dictata, (quod ipsemet Strabo palàm fatetur) & à multis visa lectaq; violatam ac laceratam esse, multorum cum sermonibus tum literis docere possum.

RESPONSIO.

Vbique inculcat, iussu Illustrissimi Ducis se id fecisse, quò melius monstrum, quod alit, regat. cogitur tamen hic (tantarum virium est veritas) fateri, id a se actum, vt existimationi suæ consuleret, quæ ipse, ne in Polonia quoq; collaberetur, ruinamq; daret, timebat, quemadmodum iam antè aliquot annos in Italia, Gallia, ac Germania dederat. Et habet, scilicet, vnde se iactet Simonius, si omnes istæ prouinciæ de ipsius fama consulantur. sed nolim sanè, vt me sua loquacitate, & iactantiâ in id certaminis genus pertraheret, quod et infrugiferum est, & ei, qui vincit, nullam gloriam, immo potius ignominiam adfert. De cætero, quos taxet ignoro. at me certè scio etiam interrogatum de re hac parciùs locutum, quàm par erat, quòd vel ex ipsius rei simplici narratione, quantum Simonij fama decederet, animaduertirem. Insuper autem in impressis exemplaribus ea verba: Cum defuncti Regis illustrissimæ familiæ quam isti bonæ scilicet conscientia homines, horrendi ac hæreditarii morbi macula onerare falsò etc. quæ in manu scriptis non habentur. quò maior est ipsius impudencia, qui, cum Regem in istum morbum suâ inscitia induxerit, nobis, quòd, eo morbo cum obijisset, vitio vertat; quasi vera loqui nefas sit, et quasi stupidi vilesq; potius, quàm magni, acriq; ingenio viri, hoc capi morbo soleant. Qua in re, si minùs astutè agit Simonius, artis certè, quam tractat, ignarus est, qui nesciat sapientissimos quosq; vt melanchol.

ut melancholia, sic comitiali morbo obnoxios esset. Heroum morbus communiter appellatur, & Herculem, ac Caesarum tum Christianorum, tum etiam Turcicum multos co laborasse fertur.

S I M O N I I S C R I P T U M.

VII.

Constare credo satis ex ipso primo aspectu, cuiq; artis medicinae vel rudiori professori potuit, felicissimae memoriae D. Stephanum primum Polonorum regem, Dominum meum clementissimum, ea totius corporis natura, constitutione q; ab ortu ipso fuisse, quam isti temperamento calidior, humidior q; (laudato & salubri tamen illo) nobis definiuere.

R E S P O N S I O.

Summa narratio-
nis Simonianae de
morte Regis.

Simonii incon-
stantia in morbi
nomine.

Longum esset omnes Simonij nugas examinare, neque id nostri est instituti. Supersedebimus igitur horum verborum diligentiore examinatione ac trutina, licet euidentissimè constet, ipsum vera falsis miscere, ne fucus deprehendatur. Placet autem hoc loco omnia paucis perstringere, quae Simonius multis in toto hoc tractatu complexus est, & quasi ideam omnium proponere, quae a Simonio dicuntur, ut, audit à totius morbi causâ, tametsi praepostere a Simonio inductâ, unusquisque bardus licet & rudis in arte, quomodo se gesserit Simonius intelligere queat. Ante omnia igitur non sibi constat Simonius de morbi nomine. Nam cum nobis ambobus praesentibus, secunda vice, videlicet die nono Decembris (primâ enim, quae fuit septimo, nemo interfuit) REX paroxismo correptus cecidisset, consensit mecum Simonius, qui morbum esse EPILEPSIAM dixi, conuenitq; ut validum ei propinaretur pharmacum, quod a capite morbi fomitem traheret. Paulò post, morbo non cessante, diuersam a mea coepit opinionem profiteri, morbumq; asthma nuncupauit, & licet de concedendo vino statim lites mouerit, mihi tamen, ut repeteretur idem pharmacum, assensit. Nunc demum, defuncto Serenissimo Rege, cum ex anatomica inspectione pulmones nullo humore infarcti, nullo vitio infecti sine deprehensi, quò insciam suam aliquo mendacio tegat Simonius, morbum non Epilepsiam ampliùs, non asthma vocat: Sed Syncopen Asthmaticam esse dicit, cui febris quae lipyriam imitetur, sit adiuncta. Quoniam autem duo sunt in Serenissimi Regis morbo visa symptomata, casus primò, quo aliquamdiu, omni sensu motuq; voluntario destitutus, iacebat, deinde verò difficultas quaedam inspirandi, quae subsequetur, horum &

SIMONII SCRIPTI.

9

Morbi causa secundum Simonium.

tur, horum & morbi causam ita inducit. Nam, cum Serenissimus Rex, paulò antequam corripereetur, venationibus multum in medijs ipsis hyemis frigoribus, indulisset, fingit Simonius, a frigore ulceris fluxionem fuisse cohibitam, quæ deinde una cum sanguine in venam cavam & arteriam magnam remeauerit, & cumulatæ circum præcordia, malignamq; qualitatem adeptæ, vasis interceptis, in atrum crassumq; humorem concreuerit. Hanc fluxionem per periodos auctam incaluisse ac tursisse, unde, transmissa in cor maligno halitu, animi defectio fieret. Difficultatis verò anhelitus causam fuisse dicit vaporem crassum, qui pulmonis arterias obstrueret, & septum transversum distenderet, hocq; eò facilius contigisse, quòd respirationis organa a frigore similiter esse lesa, et quòd Rex angustus venis & obeso corporis habitu esset. Ecce, quàm in angustum tuæ coguntur copię, Simonii. Sed iam perpendamus, quàm bene rebus suis consulat bonus iste. Primò enim nouo inauditoq; vocabulo morbum appellat, Syncopem nempe Asthmaticam, & iure fortasse: nam & morbus, quem intelligit, est inauditus. Deinde fingit, Regem vlcus habuisse, quod nullum habuit; quòd si per vlcus cauterium intellexit, en tibi nihilo minùs figmentum: nunquam enim fluxio per cauterium, fuit prorsus cohibita, ut talem morbum inuehere posset. Adhæc inter alia sua figmenta, quibus totus iste commentarius constat, adiecit, ab ea fluxione, & a sanguine concreto vasa, venam nimirum cavam, & arteriam magnam, fuisse oppleta atque intercepta. Verùm si ita est, quomodo non statim mortuus est a principio Serenissimus Rex, nullo præsertim præsidio conueniente a Simonio adiutus? An fortè viuere diu potest animal, vasis his obstructis & interceptis, venâ, inquam, cavâ, a qua nutrimentum per vniuersum corpus deriuatur, & arteriâ magnâ, per quam ad omnis corporis partes, vitales spiritus deducuntur? Dyspnœæ causam ponit vaporem crassum, pulmonum arteriâ obstruentem quod eo modo, quo Simonius statuit, esse non potuit; ut inferius fusiùs dicetur. Sed esto sanè ita, ut ait; quis non videat, Simonium suo ipsius testimonio Regem necesse: nam si ita res habebat, nullum necessarium magis ac præsentaneum aderat præsidium, quàm venam interiorem brachij secare: at qui Simonius, id me etiam proponente, fieri noluit. Præterea exhibendum fuisset aliquod refrigerans pharmacum, ad feruorem humoris turgentis circa præcordia temperandum. Simonius autem non solum nullum exhibuit; sed etiam vult, se tum consuluisse, in iusculis apponenda fuisse, petroselinum, caryophylla, crocum, rosmarinum, saluam, melissophyllum, quæ omnia vim calefaciendi habent, & humores magis calidos reddendi. Adhibendum insuper fuerat aliquod topicum medicamentum ad lationem organorum respirationis corrigendam: potissimum verò cordi occurrendum propter Syncopem; quorum nihil præstitit Simonius.

Examen prædictæ causæ.

c
quinimmo

quinimo die tertia morbi, et die quinta, incipientib. iam exiguis coctionis signis, cum ante morbus prorsus esset crudus, ut extractum Ellebori, & massa pilularum cocchiarum exhiberetur, consensit, quæ colocynthidem & scammonium recipit, medicamenta vā de calefacientia, & cordi inimica. Et cum morbus ipse calidus per se satis esset, ac febrim, lypytiam videlicet, ut ipse ait, adiunctam haberet, bonus Simonius tamen vinum semper dandum consuluit, ac dolet non semper fuisse datum. Videant nunc candidi lectores ex his, quæ summam fidelissimeq; a nobis sunt recensita, quā malis nobiscum artibus agat Simonius, & in artis ipsius medicæ praxi quā imperitus sit, utq; dum se hoc scripto excusare, meq; accusare contendit, se tamen Regis ac domini sui interfectorem faciat. Sed nunc ad omnia sigillatim excutienda descendamus, Simoniumq; ipsum, suam fabulam narrantem, audiamus.

S I M O N I V S.

IIX.

In cibo, potu, ac voluptatibus ferme omnibus aliis, (vnum si excipias fructuum vsum, & venandi studium, quod immaturam illi deinde attulit mortem) temperans: veritatis amans: acutus: sagax: ingeniosus: atq; omnino cum sentiendi, tum ratiocinandi vi præditus, vix non inculcata prorsus. Nullæ vquam capitis, nullæ ventriculi, nullæ vllius internæ partis quadriennio toto, quo ipse Maiestati à corporis cura, intimaq; consuetudine & quotidiano vsum addictissimus fui, imò verò & ante id tempus quoque, ut ex narratione multorum accepimus, perraro audire aliquæ querelæ: nulla vquam vel visu vel tactu deprehensa, insignis aut etiam euidentis natiua vel adscititia viscerum labe aliqua. Erat in summa Regis corpus, salubribus vocatis plurimum, & iis quæ laudatæ ^{et} sanitate quadam constant, adnumerandum.

R E S P O N S I O.

Horarijs sanè fructus, quibus Rex plurimum delectabatur, in hunc affectum, nimirum in Comitiale morbum, Regem inducere vt cunq; potuissent: facile enim huiusmodi fructus, in robusto præsertim ventriculo, ut Galenus ubique passim inculcat, corrumpuntur, corrupti deinde caput petunt ac replent. Sed causam morbi & mortis Regis Stephani adscribere nimis venationibus non possumus: cum enim vir militaris, magnanimus, & corpore optime temperato, viribusq; robustissimis esset, semper ab ineunte ætate venationibus se exercuit. Tantum verò ab est, ut ijs offenderetur, ut potius, si quando ab ijs abstineret diutius, grauissimum suæ valetudinis perciperet detrimentum, id quod nonnunquam accidit, quando comitia celebrabantur, idq; sæpe multis audientibus, conquestus est. nam non perinde atque antea.

que antea, appetebat, non somnum capere poterat, non vires corporis æque robustas aut firmas habebat. Verum, ut primum venatum exibat, & appetentia, & somnus, & vires ipsi mirum in modum restituebantur. Non ergo venandi studium, ut Simonius ait. sed ipsius Simonij præpostera potissimum consilia, Regi immaturam attulere mortem. Addit Regem, vi sentiendi atque ratiocinandi fuisse vix non prorsus inculcata. Qua in re cum omnibus in aperto sit, Regem exactissimo sensu atque ratiocinatione polluisse, nescio, quid in eo nunc desideret Simonius: nisi id sit, quod Serenissimo Regi Simonico suum litigiosum caput optauerit. Mirum autem non est, si, cum Rex acerrimo extiterit ingenio, epileptico morbo fuerit obnoxius. nam plurimi tales eo capiuntur, & multò ante captus fuisset, nisi theriaca, & purgationibus frequentibus, ac frictionibus eum præseruassent. Occurrit autem hic obiectio. Cum enim hic morbus, ut plurimum, frigidam & humidam intemperiem consequatur, ingeniosi viri eo corripere tam facile non deberent: nam ipsi cerebrum siccius esse solet. Hanc obiectionem soluit Leonardus Iacchinus in 9. Rhafis, dicens: Contingere hoc, quia tales necessario cerebrum habent imbecillum, non solum temperamenti pravi ratione, sed etiam compositionis: ut qui venas & arterias angustas habeant, & meatus per quos expurgatur cerebrum. Probabilis valde hæc est ratio. Nam, ut bene Valsor Trincaucllius olim præceptor meus notat: Excrementum cerebri in capite retentum Epilepsiam & Apoplexiam facit. Aliam addit rationem Iacchinus: quia, nempe, cerebrum adeò sensibile habet, ut a quavis causa multum patiantur. Idem dicit & Nicolaus Pison lib. de cogn. & curand. morbis: Talibus, inquit, hoc accidere, ob tenuem cerebri substantiam valde sensibilem, victus ratione vaporosam, flatum, vinum fumosum, & similia: quæ omnia in nostro Rege concurrebant.

Obiectio ad id, quod morbus fuerit Epilepsia.

Solutio.

cap. 13.

lib. 3. Sect. 3. ca. 4.

lib. 1. cap. 19.

SIMONIVS.

IX.

Balnei aluminatarum fortasse vel atramentosarum aquarum intempestiuo atque immoderato usu, adstricta nimium cuti proindeque thoracis partibus non nihil vnâ læsis, impedita transpiratione (cum alioquin is esset cui de corpore plurimum continenter auferendum inerat) ac repulsis eo modo sursum versus in cerebrum causis, correpta iam olim fuerat Maiestas ipsius, dum adhuc in Transyluania viueret, soporoso quodam affectu: quem ego, quantum quidem ex morbi insultu, moribus, progressu, solutioneque conicere tunc poteram, dum vniuersam historiam mihi Rex ipse narraret (narravit autem non semel sed pluries) ad Carochum, seu Catalephin quandam, fuisse referendum duco.

RESPONSIO

R E F U T A T I O R E S P O N S I O.

Sæpius quidem Rex narrauit de balneis illis, ex quibus tãtam cutis adstrictionem contraxit, vt sponte nunquam ampliùs sudauerit. Verum de thoracis læsione nihil vnquam tale. Figmentum est Simonij: cui & illud annektit, ex ea occasione in Catochum seu Catalepsi in incidisse, quod minime Rex narrauit: qui frequenter & in hoc Poloniæ Regno, & in Transyluania dixit, inculcaui q̃s, (vnde reperiri adhuc posse arbitror, qui audierint) ex usu illarum aquarum incidisse se in grauedinem totius corporis, cum cibi inappetentia, molesta siti, internoq; calore. Sed, cum aliquando ex venatione rediens bis magnos frigidæ haustus hausisset, ea nocte, sequenteq; die solutâ aluo, non biliosa tantum exeunte materia, sed puro quoq; sanguine absque dolore, liberatus pristinamq; adeptus est sanitatem. Post biennium deinde, in eam capitis affectionem incidit, quæ nec Catochus, nec Catalepsis, si Galenum consuluerimus, dici debet: tametsi ad eam Catalepsis speciem referri possit, quam Aëtius ex sanguinis confertim caput occupantis copia oriri notat. Etenim corporis animi ue subita detentio, occupatio, vel congelatio vocanda non est: cum morbo licet correptus, omnia intellexerit, recordatus fuerit, deambulauerit, loquiq; potuerit. quamuis enim ebrii instar pedibus titubans incederet, & præter rem loqueretur: loquebatur tamen, & deambulabat. Simonius, sibi rem aliter habuisse conscius, hunc, qui capitis morbus fuit, refert, quasi ab eo balnei usu originem duxerit, quò eos, qui Regi cauterium procurarunt, carpere deinde possit. At veritas est, quemadmodum & Medici Transyluniæ, & procerum illic multi sciunt, & Simonius a Rege ipso audiuit, Regem in Transyluania per aliquot annos erysipelatosam fluxionem passum fuisse circa malleolos sinistri cruris: quod crus temporis progressu demceps exulcerari coepit, vlcusculis valde paruis, minimisq; profundis, at dolorificis tamen. Cumq;, reluctante Excellentissimo Doctore Georgio Blandrata a quodam Chirurgo vluscula illa vehementissimis adstringentibus & repellentibus fuissent consolidata, post aliquot menses superuēit ei morbus iste, quem diximus: a quo Rex, tunc Princeps Transyluniæ, larga sanguinis missione, cohibitaq; materiæ ad pristinum locum deriuatione, diuturna q; vini abstinentia, perfecte liberatus, ac pristinae sanitati restitutus fuit.

S I M O N I U S.

- X. Hac potissimum re, loci illius Medici, suum scilicet sequuti cerebrum, illuc adducti sunt, vt præter alia à se administrata remedia, aperta infra genu dextrum cute, factoque ignea vi emissario (cauterium vulgus appellat) id procurare atq; obtinere studuerint, vt repurgante sensim inde se natura ichororum illorum ac fluxiliu. in recrementorum, quæ in tam magni, & quidem liberaliter satis nutriti

SIMONII SCRIPTI.

13

tis nutriti corporis & economiæ dispensatione, quôtidiana natiui caloris operâ plurima colligerentur, quod sursum reperet, minus esset: atq; omnino vt à superis ad infera fluxionis occasio reuelleretur omnis.

RESPONSIO.

Non suum, vt Simonius ait, secuti cerebrum, Medici illi id egere, sed Galeni dicto, & peritissimorum quorumq; medicorum audientes. Galenus enim in libello de humoribus & reuulsione, & quinto Meth. cap. 3. & alibi: humoribus sursum fluentibus, deorsum, & si ad sinistram vergant, ad dextram iubet reuocare. Quare, cum, semel curatis clausisq; vlcusculis, humor ille qui expurgari solebat, non sine graui malo, grauioreq; periculo vnâ cum sanguine ad caput reperit, cumq; apertus illis, nimio Rex infestaretur dolore, iure optimo fuit, & a me quidem, in altero crure emissarium apertum. Quo facto, mox deriuatâ ad dextrum crus materiâ, ab omni fuit molestia liberatus.

Curæ Regi, ante Simonium, a dhibi-
tæ ratio.

Cauterii Regi pro
curandi causâ.

SIMONIVS.

XI.

Non repetam iam quod ipsi Regi multoties dixi, parum nempe in eo cautos prouidosq; fuisse, minusq; circumspectè illos egisse, qui nullo prorsus ad corporaturæ molem, nullo ad viræ consuetudinem, nullo ad crurum imbecillitatem respectu habito, vulgarem Empiricamq; vitandi periculi rationem ac viam inierint eam, quæ, vt vt primâ fronte tuta videretur, Regem tamen in graue aliquod subitaneumq; incommodum maximè posset adducere: ac prudentiorum, rem ipsam acutius attentiusq; dispicientium iudicio, metus & periculi plena, nec non longo artis vsu, ægrorumq; obseruatione, ac operû successu lubrica & fallax, iam priorem cognita deprehensaq; fuisset.

RESPONSIO.

Non dubito, immo exploratum habeo, Simonium, vt se apud Regem alijs antepone-
ret, milles de me, & de doctissimis quibusq; vt solet, malè locutum, nos incautos
improuidosq; fingentem. At verò tum propter iam dicta incommoda, tum etiam
propter hoc necessarium fuit cauterium istud, quod naturâ & hæreditario quo-
dam nexu fluxionibus Rex Stephanus esset obnoxius. Natus est enim patre podag-
rico, qui noua fluxione ad inguina exorta extinctus fuit. Matre, quæ ex Pleu-
ritide mortua est. Et fratres præterea duos habuit, qui, antequam quinquagesi-
mum suæ ætatis annum attingerent, podagrâ confecti, nouis superuenientibus flu-
xionibus, suum obire diem. Ipse verò, circa 26. suæ ætatis annum, fluxionem post
dextram aurem, quæ abscessum magnum, ad os iuguli vsque, peperit, passus est,
6 3 & aliquot

Et aliquot annis dolorem per certas periodos circa dextrum hypocondrium, ac deinde Erysipelata, modò in vno, modò in altero crure. Ac postremè post luxationem genu sinistri, Et post canis morsum in eodem crure circa malleolos confirmata erat fluxio Erysipelas excitans. post verò usum aluminatarum aquarum etiam exulcerabatur, multaq; effluebat tenuis acrisq; materia. quæ tandem cohibita, vt diximus, caput petijt. Vt ergo ab vlcerum molestia immunis redderetur, ac ne materia retenta caput peteret, cum subita fortè perniciè, præterea ne in articulos se insinuans articulare morbum vel podagram excitaret, vel effusa per corpus mali aliquid aliud inferret, consultissimum fuit in dextro crure emissariū procurare, per quod superfluis se natura exonerare posset. Mirum ergo, quomodo Simonius non habitam rationem corporaturæ dicat, non ad vitæ consuetudinem, non ad crurum imbecillitatem respectum habitum: cum Rex eā fuerit corporaturā, vt si etiam hæreditariè non fuisset fluxioni obnoxius, tamen ob densitatem cutis, quòd nunquam sudaret, Et ob plenitudinem, quòd multis abundaret scrofitatibus, opus haberet emissario. Adde, quòd, etiam si tali non fuisset corporatura, tamen ob consuetam iam victus vitæq; rationem omnino illi necessarium erat. Nam Et optimum copiosumque vinum bibere consueuerat, Et multos comedere fructus, Et venationibus minùs se exercere, quàm tum, cum nondum Princeps esset Transyluania. Præterea, quòd iam ætas ingrauesceret, excrementis plus, quàm par est, corpus in dies magis onerabatur. Quòd si non ætas, non vitæ consuetudo, non corporatura, non procliuius ipsius ad fluxionem natura, non deniq; alia, quæ impendebant, incommoda, persuadere potuissent, vt emissarium illud fieret, certè cruris sinistri respectus cogere poterat. Cum enim ob genu luxationem, Et ob canis morsum, debilius factum esset illud crus, in quod, vt in partem imbecilliozem, natura assueuerat superflua omnia transmittere, ad reuellendum deriuandumq; consultum ac optimum fuit in altero crure dextro, quod firmius erat, excitare cauterium. Tutissima ergo non vulgaris Et empirica ratio hæc fuit, quæ Regem a multis potuit incommodis præseruare. Et ab hoc postremo cum quoque præseruasset, nisi incuriâ Simonij morbifica causæ vires additæ fuissent. quemadmodum inferius explicabimus.

S I M O N I V S.

- XII. Aliud ingredi securius iter decuit, atq; aliunde felicius occurri morbigicæ causæ potuit, vt periculo subtraheretur æger,

R E S P O N S I O.

lactat se hic Simonius: sed efferat quæso, Et proloquatur, si quid melius habet.

S I M O N I V S.

- XIII. Ergo dum molestus & naturæ grauis e visceribus ac vasis omnibus, in

bus, in quibus ob infitam occultamq; Regis constitutionem (rarò quisque quantumvis sanus non aliquam corporis partem imbecillio- rem habet) nec non familiarem viuendi rationem, quibusdam, incertis tamen periodis temporum coagmentari exsuperareq; solebat, concitator atq; copiosior defluere, & quâ data porta confestim, natura propellente, suo pteq; impetu ruere incipit, nec ex angustis tamen illis foras vniuersus liberè potest erumpere ichorosus & nonnunquam acrior humor: in subiectas vicinasq; alias partes, per continua vasa intercuraneosq; cuniculos redundans, in dextra quidem coxa tumorem erysipelatosum identidem excitabat (a quo leuis & paucarum aliquot horarum febricula suscitabatur.)

RESPONSIO.

Nec febrim, nec tumorem erysipelatosum ullum identidem passus est Rex. Quòd si subinde febricitasset, quid ni diuulgatum & apud nos & apud exterarum nationes fuisset? Tumore verò erysipelatosum si habuisset in coxa, nequaquam latere potuisset. Sæpe enim claudicasset, et, quominus equitaret impeditus fuisset, et id quidem complures obseruassent. Ego, cum decennium fuerim solus eius sanitatis custos medicus, scio semel tamùm idq; tridui spatio, eum febre Causonide laborasse, claudicasse nunquam. Strenuè ergo mentitur Simonius.

Et spirat tragicum, & audaciter audet.

Sed præterquam quòd me, dum valetudinarium Regem facit, accusare se putat, hoc etiam eò libentius facit, quòd culpam a se reijcere posse hac ratione sperat, si tum repente mortuus sit, quia nempe multa in corpore vitia habuerit. Nisi id fortè ob ignorantiam artis facit, putans iam tale id esse, quod nondum est. Etenim, quamdiu erat apertum cauterium in crure, continuò fluebat serositas quedam, modò copiosior, modò parciore, interdum tenacior, interdum etiam liquidior, nonnunquam acrior, nonnunquam verò mitior: ut ubi luculenter cauteria operantur, accidere solet. Sic aliquando per incertas periodos copiosior & acrior eadem serositas fluens circa cauterij foramen, cutim leui rubore tingeat, atque eodem tempore nonnunquam in coxa etiam exanthemata nonnulla subrubra excitabat, nec dolorosa, nec molesta. Rariùs adhuc contingebat, ut Rex, dum hæc moueretur materia, aliquid frigoris, momento tamen temporis, sentiret, quasi præludium quoddam future febris, quæ tamen postea non subsequeretur. Et, cum hæc ita se habeant, exaggerat tamen Simonius omnia, quasi tumorem Rex erysipelatosum semper aluerit, & quasi febricitare semper cõsueuerit, quorum neutrum verum est.

- XIV. In tibiam verò cruris eiusdem procumbens, altius ibi ac penitius impactus, Scyrrhosum atq; elephantico appellato similem, cum dura, crassa, squamosaq; cuti, iam pridem excitatum fouebat.

R E S P O N S I O.

Minima exaggerat de more Simonius, & audacter sanè falsa narrat: nullum enim Rex talem tumorem habuit, Sed Simonio fortè mentiendi occasionem dedit, quòd Rex dextrum crus, ut pote in quo cauterium gestabat, sinistro crassius aliquantò haberet: quemadmodum omnibus accidit,

S I M O N I V S.

- XV. Hinc totius dextri cruris grauitas, & motus tarditas, figendiq; pedis, ac sistendi gradus, quædam non obscura prorsus, quantumuis natura sua pudentissimus Rex aliud simularet, impotentia.

R E S P O N S I O.

Falsum & hoc (sed laboriosum fortè nimis fuerit, si omnia Simonij mendacia enumerare voluerimus) Firmissimum enim semper Rex habuit dextrum crus, nec de eius imbecillitate vnquam est conquestus. quod adeò verum est, ut huius sui mendacij oblitus Simonius, Regem hinc inferius inducat asseuerantem, vnus se tantum cruris imbecillitate laborare.

S I M O N I V S.

- XVI. Atq; huius etiam rei causa, iustæ totius corporis exercitationis, quæ plus quàm necessaria illi erat, sublata commoditas, & facultas omnis.

R E S P O N S I O.

Singulis ferme diebus venando se Rex exercebat, & de hac venandi assiduitate non semel ipsemet conqueritur Simonius, nunc verò sibi contradicens, sublatam omnem exercendi corporis commoditatem ait.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

S I M O N I V S.

- XVII. Consilium (ut apud Comicum est) in causa mala bonum, satis & necessarium Nicolaus Bucella cepit (egerat hic antea in Italia merum Chirurghum: sed inde ante aliquot annos in Transyluaniam fugiens, ibi primùm elegantiorē alteram Medicinæ partem, quod apud eiusmodi gentem facile cuiq; se pro medico venditari licet, profiteri ac tractare cepit) applicandi dico primùm apertæ cuti ceratum aliquod, &c.

R E S P O N S I O

RESPONSIO.

Hic verò non mendacem modò, sed etiam in me contumeliosum se præbet Simonius. Ego autem quemadmodum ipsius calumnijs non admodum moueor: sic non patiar, ut ipsi in mei nominis infamiam contra veritatem loqui liceat. Te igitur hic tua bona vel nò bona pace compello Simoni, aioq; te falsa dicere. Nā ego in Italia, quē admodum ex multis potuisti audire, alteram Medicinæ elegantiorē partē quoque exercui. Tuum est iam probare, quod asseruisti. Et si nimium fortē graue hoc tibi videtur, onus ecce probandi, quod tibi incumbit, sponsione tamen posita, ipse suscipiam: ut si contra id, quod hic mihi impingis, non me purgauero, debeam tibi æris Volonici tria vel etiam quatuor millia florenorum. Sin autem testibus legitimis probauero, me in Italia Medicum quoque Physicum egisse, teq; ideo in me contumeliosum esse, tenearis tu vicissim tantundem pecuniæ mihi pendere. Tecum ita ago Simoni, quia, cum te pluris pecuniā facere, quā tuos ipsos liberos, animaduertenter, pecuniæ opinor desiderio moueberis. Quòd aut me aufugisse ex Italia in Transyluaniam, miror, quamobrem hoc dicas. Scis enim, me, antequam discederem, honorifico stipendio à Serenissimo Rege nostro tum Principe Transyluanie vocatum, stipendio inquam annuo sexcentorum talerorum, ut habitationem sileam, quadrigas, et quotidianum pro me et vniuersa mea familia victum. En tibi, quomodo ex Italia aufugerim. Et si mihi non credis, habest testes virum insignem Martinum Perzeuicæum, et præterea Magnificum Volsfgangum Couacionium supremum Transyluanie Cancellarium, qui mihi tum in patria existenti à Principe literas attulit.

Buccella in Italia
vtramque Medici
næ partem exercu
it.

Buccella ex Ita-
lia non aufugit.

SIMONIVS.

In quo scalpēdi dico munere, manē ac vespere (toties enim tergebatur nouoq; emplastro ac mundis plagulis tegebatur, magnū finē illud vlcus) egregiē se Rex vnguibus exercebat &c. Et paulò inferius. Vt si quotidiana illa impuritatum copia (vnius dico diei tantum) per se ac seorsim pondere definienda fuisset, sextantem librę & quadrantem plerunque, nonnunquam verò etiam trientem æquare potuisset.

XIX.

RESPONSIO.

Vbiq; omnia, licet in sui Regis dedecus exaggerat: non enim tantum vlcus fuit, neq; tanta sculptura. Quantitas verò impuritatum vix vnquam in magnis fluxionibus ad ruciam perueniebat: atque vtinam peruenisset. nam quantò copiosior fluxio erat, tantò se magis eo onere leuabat natura.

SIMONIVS.

Hinc, refuso nempe aliunde ac iore humidiorēq; recremento, du
d rior & ad-

XIX.

rrior & adstrictior aluus, vrina parciore, potuiq; minus respōdens: plerunq; verò, eodem quacunq; occasione reitante, ac in medio cursu sublitente, erysipelatosā coxæ inflammatio: aut etiam propulso interius, musculorum thoracis, et partium respirationi feruentium, molestia (cuiusmodi ante biennium Grodnæ sua Maiestas in media ipsa æstate aliquamdiu passa est) commoto deniq; ac per subcutaneas, & sentiētes patres subinde delato, vellicatis punctisq; musculis, nec non halitibus in cerebrum naturā alioqui siccius eiectionis (vt graues easq; perpetuas curas mittam) breuis atque is leuis, & interruptus plerunq; somnus.

R E S P O N S I O.

Somnia vigilantium. Semper Rex citam habuit aluum: & ideo non multum per vrinam excernebatur: at quantum tamen sat esset. Nullam similiter ne minimam quidem musculorum thoracis, siue partium respirationi seruientium, molestiam unquam sensit: præterquam in hac ægritudine, & semel ante biennium. Quod si parum dormiebat, & leuissimè, nihil mirum. hoc enim communiter ijs accidit, qui acri perspicaciq; sunt ingenio præditi, quib; grauib; occupationibus distinentur: & præsertim, vbi primum attingunt senium.

S I M O N I V S.

X X.

De cætero exhibebantur sæpe illius Maiestati Theriacæ scrupuli aliquot ex vino: nullo obseruato dierum vel temporum discrimine, nullaq; corporis præparatione aut euacuatione præmissa.

R E S P O N S I O.

Theriaca Regi
qua ratione a Buc
cella exhibitæ.

Sanè aliquot scrupulos exhibebam: sed pondere subægyptiæ, vel minus, ad drachmam, videlicet, vnā, non amplius: & quidem ex vino, quemadmodum ijs, qui inclinant ætate, dandum esse, præcipit Galenus: non ætate, aut quauis die, sed hęc idq; manè semper ieiuno ventriculo: & obseruato etiam, quod præcedente die non cœnasset. Præparationem aut euacuationem præmittere non erat opus, cum Rex aluum laxam haberet, & cum optimum haberet ventriculum, visceraq; interna bene sana. Non desuerunt, qui nullo etiam obseruato dierum aut temporum discrimine Theriaca vsi sint: quemadmodum Galenus de Antonino pio Imperatore notat. Sed nos tamen vtrumq; obseruauimus. Verum tu bone Simoni, non obseruato tempore neque adeo ætate puellæ illustrissimi olim Domini tui, quæ vix sex dierum hebdomadas expleuerat, æstiuo tempore Theriacam ei exhibuisti: vnde exoluta, mortua est. Galenum sanè si adhibuisses in consilium, nunquam tam turpiter peccasses. Ipse enim lib. de Theriaca ad Pisonem hæc ipsissima verba habet. In pueris omnino vitandum id medicamen est, vt quod facilè corpora eorum

Simonii in theria-
ca puellæ exhiben-
da error.

ra eorum dissoluat. Memini siquidem aliquando puellum ex intempestiuo usu antidoti, dissolutum fuisse. Quare, si Galenus pueris prohibet dari Theriacam, quanto magis infantibus, & præsertim sex hebdomadarum, quibus nullum quantumvis leue, nedum tam potens medicamenti genus conuenit? Cum igitur miser iste hoc medicamento abusus sit, non pudet eum tamen aliorum probum usum improbare, ubi præsertim effectus ipse eum redarguit. Vixit enim Rex sanus, quamdiu theriaca est usus. & credibile est, si eam adhuc, ut antea, sumere consueuisset, in hunc postremum morbum casurum non fuisse. Theriaca enim, Mithridatum, & huiusmodi præseruant a morbo comitiali: quia corroborant caput, materiam superfluum resoluunt, & cerebri intemperiem emendant. Immo nec in eum morbum, quem fingit Simonius illi præ frigore contigisse, facile incidisset. siquidem, ut inquit Galenus de Ther. ad Pis. cap. 16. Theriaca optimam visceribus indumentum est, cum frigente per hyemem aëre quis iter suscipit. & excrementa moderate foras expellit, & quæ corpori superflua sunt membrorum omnium expirationi salubriter excernit: superfluos humores absorbit, &c.

SIMONIVS.

Vbi pigrior semel alius parum redderet, pruna duodecim circiter, decocto foliorum senæ imbuta: à quibus tamen, quod iis sumptis imminutâ ad dies aliquot appetentiâ, cum cibi fastidio, ventriculus turbaretur, & irritis plerumque conatibus leuissimè solueretur venter, abhorreere admodum Rex coeperat. XXI.

RESPONSIO.

Non ubi pigrior esset alius: sed ubi haud inani coniectura minus iusto ex cauterio fluere materiam animaduertirem, pruna exhibebam: ne eadem materia peccans caput peteret, vel aliam aliquam nobilem corporis partem. Nec, his sumptis, vlla inappetentia, vllum cibi fastidium sequebatur. nam Rex alioqui fuisset conquestus: quod, vel Simonio teste, non fecit. Ait enim hic pagina prima Simonius, nullas quâdiu Regiæ Maiestati seruiuit, auditas fuisse de ventriculo querelas. Sed quid verbis opus est? plurimi in hoc Regno vsi sunt hoc facili medicamento ad soluendam aluum: & nulla tamen est subsecuta in appetentia aut ventriculi turbatio. Quin immo Simonius ipse suis ægrotis non semel id præscripsit, quemadmodum ex libris Regij Pharmacopole videri potest. Nunquam etiam conatus irriti contingebant, quum exploratum hoc erat, quod, si is, ita præparata pruna Rex acciperet, felicissimè soluebatur.

Cur, & quàm feliciter Buccella pruna cum sena Regi exhiberet.

SIMONIVS.

Fricabatur quoque indiscriminatum, hyeme, vere, autumnò, æstate, d 2 te, ferme

XXII.

te, ferme quotidie vniuersum ipsius corpus, tam vespere à cena quàm manè à somno duriter satis, linteolis etiam ad id ad motis bene calentibus, ad ruborem vsque cutis, tumoremq;.

R E S P O N S I O.

Fricationum adhi-
bitur in hoc o.

Non fricabatur vniuersum corpus, nisi, quando balneum aquæ dulcis ingrediebatur, & quando in eam malam corporis affectionem incidebat, in quam die solis 7. Decembris anni 1586. incidit: nempe quando spontanea lassitudine leuiter vlcerosa afficiebatur: quod non raro accidebat. Tunc ergo meo consilio incoenatus cubitum ibat, & quodcumq; anni tempus esset, calidissimis linteis fricabatur, non admodum duriter, non ad ruborem tumoremq; cutis: sed leuiter ad sudorem, & dum partes quedam fricarentur, aliæ fouebantur interim, vt materia educeretur, quæ ob cutis densitatem facillè sæpeq; colligebatur, ne, ea retenta, in periculosum aliquem incideret morbum. Atque vtinam postremo ita, me absente, fecisset Simoni: viueret fortassis clementissimus Rex noster.

S I M O N I V S.

XXII.

Atq; in hoc statu valetudo Regis fuit, hæc q; illius gerebatur tum cura (Authore Bucella) cum ego, ex aula Cæsaris accersitus in Poloniam veni, ac non multò post in Regium cubiculum ad quotidianam sanitatis ipsius custodiam fui adhibitus. Vt primum autem Regem videre, audire, ac familiarius alloqui, deinde verò eiusdem corpus tractare manibus licuit, habitus ac temperamentum illius, viscerumq; potissimum interiorum status, cuiusmodi esset, ante omnia mecum attentè considerans: ex in obseruata diligenter, viuendi consuetudine: cognitis morbis quibus olim tentatus fuisset: circumspectèq; animaduersis illis omnibus, quibus prætermis, vix vnquam aliquid certò de præsentè valetudine statuere, nunquam verò eiusdem curandæ iudicium rectè dirigere, atque confirmare possis.

R E S P O N S I O.

Cura regia a Si-
moni in hoc o.
Bucella mutata.

Cui quæso hîc non moueret risum Simonius? concludit ac si omnia perperam ante ipsum acta & suo aduentu optimè restituta essent. Sed verior erit conclusio, si verba Simonij ita corrigantur. In hoc nimirum statu optimo Regis valetudo fuit, hæc q; illius securissima ac probatissima gerebatur cura, cum ego Simonius artis velicet Medicæ imperitissimus, et aliorum quorumq; doctissimorum Medicorum contemptor, ex aula Cæsaris, ubi inuisus omnibus vitam satis tenuiter agebam, opera Bucellæ accersitus, in Poloniam veni, atque post annum demum (Rex enim me prorsus non curabat) in regium cubiculum, ad quotidianam regis sanitatis cu-
stodiam

studium eiusdem Buccellæ, & Veselini opera fui admissus. Ut primum autem Rex me videre atque audire potuit, omnia (sic enim sunt alia paucis perstringenda) infregi, quæcunque Buccella vel alij ante me præscripserant, Regemq; in varia incommoda meis pessimis consilijs, in ægritudinem grauissimam tandem, & mortem conieci. An tibi hæc conclusio vera videtur: et inam certè non vera esset. & te tamen non pudet omnia inuertere, immo pervertere, quasi sub tua melius, quam sub mea custodia habuerit. Cum scias, me, dum per nouem annos ipsius curam solus gessi, eius sanitati ita prospexisse, ut nullum vnquam in morbum inciderit, præterquam in Synochum non putridam, idq; semel tantum, à qua tridui spatio fuit felicissimè liberatus: te autem ipsius curam gerente, illum claudicasse, febricitasse, (ut tu quidem dicis) in morbum grauissimū incidisse, ac denique suum diem obiisse.

SIMONIVS.

Deniq; verò crure nudato, soluta deligatione, detectoq; magno sane ac primo ipso aspectu horrendo cutis vlcere, cauterioq;.

XXIV.

RESPONSIO.

Falsum confictumq; hoc est. Aliud enim vlcus, ut supra dictum fuit, præter cauterium quod latitudine vnguis erat, nequaquam Rex habuit. Sed Simonius multa fingere audet, ne cui mirum videatur, si Rex capite imbecillo, crure utroque minus firmo, ac vniuerso corpore, tumoribus, cauterijs, vlcerebusq; scatente, mortuus sit. quæ ratione culpam omnem, & culpæ suspicionem putat a se reijcere. Verum, si quis rem hanc certiùs cognoscere desiderat, Veselinum, ac Lepscenium interroget, ostiarios Polonos, Aulæ dispensatorem, & Regium Pharmacopolam eiusq; duos seruos, qui lotioni Regij cadaueris interfuerunt. & apparebit, præter nouum illud, quod supra genu, postremis ijs diebus labens, acceperat, nullum aliud in vniuerso Regis corpore vulnus aut vlcus visum fuisse, nisi antiquum paruum cauterij. Stigmata præterea cucurbitularum, quæ pridie, quàm moreretur, ipsi fuerunt appositæ, & circa cauterium quædam cutis immutatio seu labe, quæ non tam a sculptura, quàm ab vnguento, facta erat, conspiciebatur.

SIMONIVS.

Iussus à Rege, sententiam meam, audiente Buccella, dicere: exposita primum origine, causaq; fluxionis illius, liberè sanè atque ingenuè dixi: Malum illud propter adiuncta pericula, & recensita superius incommoda, Malum quidem esse, sed iam vtile, imò verò & necessarium, ferendumq; patienter, vel etiam ad extremum usque spiritum esse fouendum. Neque enim inueteratam fluxionem eiusmodi, & in habitum versam sistere, tutum: neque consuetam, & in quam facile illa decumberet, promptèq; propter loci imbecillitatem

XXV.

cillitatem reciperetur, præcludere viam, naturamq; adeò ipsam, quæ suum illac onus deponere iam diu didicisset, dedocere facile. Non irritandam tamen, sed operam sedulò dandam, vt qualiscunque impuritas illa parciore accumularetur: atque omnino nimie fluxionis occasio, commodiore aliqua victu ratione sensim opprimeretur. Et alioquin qui integra valetudine conseruari vult, cum ad labores quidem impigrum, ad cibos verò sobrium ab Hippocrate desiderari. Propterea demendum cibi & potus quantitati aliquid: cœnam quandoque vel prandium intermittendum: Fructibus quibus vndiq; diligentissimè conquisitis & ex longinquis etiã regionibus comportatis asseruatisq; (omnis dico generis vuarum, prunorum, cerasiorum, persicorum, pirorum, malorum, melopeponum, nucum auellandarum, & iuglandium recentium, tribulorum aquaticorum, castanearum) liberalius intemperantiusq; quàm credi possit, a prandio ac cœna, toto ferme anni tempore vescebatur. Brassicâ item capitatâ, crudâ, tantumq; ex mutria (vt fit) conditâ: (illam comedere hanc ex cochleario pro assaturâ condimento sorbere auidius consueuerat) Raphano, qui ferè semper, & quidem largior post duorum triumue generum fructus, statim sumptus tam cœnam quàm prandium claudebat, & aliis quibusdam, vel omnino abstinendum, vel parcius cautiusq; aut saltem non præposterè vtendum. De cætero instituendam iustæ legitimæq; exercitationis suo tempore obeundæ rationem aliquam, &c.

R E S P O N S I O.

Nec iussus est, nec me præsentem vnquam tale quid dixit; sed tantum (sic est ingenium hominis) à morte Regis hæc fingere, quasi magnum inde nomen & commodum accepturus, ausus fuit. Et quis hæc nesciat? demendum cibi & potus quantitati, ieiunandum interdum, a fructibus abstinendum, corpus exercendum. Nihil sanè dictu facilius. At hæc a Rege obtinere non ita facile fuit. Non putabat, se multum comedere Rex, quando, etsi multum, non tamen præter consuetudinem comedebat. Similiter ab esu fructuum vix vnquam potuisset abstinere, cum ijs tot ante annis assueuisset. Sed hæc & alia huiusmodi de quibus Simonius, tanquam de maximi momenti rebus Regem se monuisse profitetur, quis non rideat, cum talia sint, vt vel eos, qui nunquam Medicinæ nomen audierunt, latere non possint?

S I M O N I V S.

XXVI. Ergo singulis nouiluniis, & nonnunquam crebrius, molestum vt antea esse

SCRIPTI SIMONII.

23

antea esse erysipelas: atque vnâ nouâ fluxionis eò decumbentis accessione dextrum crus vniuersum onerari grauius: eiusdemq; geminari tumorem: qui eousque persisteret, dum recens illapsa humoris portio, sponte vel molli adhibitâ frictione discussa euanesceret: abdominis moles crescere: molestia illa superiorum thoracis partium, nunc mitior et lenior, aliàs durior subinde recurrere.

RESPONSIO.

Erysipelas nunquam, ex quo in Poloniam venit, fluxio verò interminatis quidem circuitibus recurrebat; sed sine cruris grauedine, ac sine vlla molestia præter pruritum. nec tumor vllus insignis apparebat; sed nonnulla tantum exanthemata rubra. Simonius porrò inducit quasi tres distinctos affectus, Erysipelas; nouam fluxionem, in crus dextrum decumbentem; & eiusdem dextri cruris tumorem; cum nihil aliud quàm simplex fluxio esset, quæ tumorem minimum excitabat. Quòd de molli frictione ait, verum est. nam molli frictione leuis ille tumor discutiebatur. Sed huius rei oblitus, inferius, duris frictionibus Regem fricari iubere, me solitum esse dicit. Ab omnis molem Regi, eius familiares testari possunt decreuisse potius, quàm creuisse, ab eo tempore, quo ex Transyluania in hoc regnum venit. Hoc tamen verum, ipsi in singulis bellicis expeditionibus plurimum decreuisse; sed mox ubi quietiorem vitam ageret, ad eandem magnitudinem ferè rediisse. De partium thoracis molestia falsum dicit. nec quenquam in aula aut regno hoc inueniet, qui audierit Regem conquestum ea de re fuisse, ante annum 1586. quo anno semel tantû idq; culpâ Simonij conquestus est. Iam post hæc multis me scomatibus proscindit Simonius. at ego (Deum testor) parum, aut nihil ipsius ineptias moror.

SIMONIVS.

Sequuta Grodnæ post annum circiter, subsistente denuo per aliquot dies è crure humoris effluuio, æstiuâ ægritudo illa. Febris fuit remittens aliquando intermittens nunquam. cum siti molesta.

XXVII.

RESPONSIO.

Nulla fuit febris prorsus, & ex Regij pharmacopœe Registris (vt vocant) apparet, nihil tum contra febrim parari medicum iussisse. Non pudet Simonium tamen ea confingere, quæ, si vera essent, ipsum maximè arguere possent in scitiæ.

SIMONIVS.

Dum conualesceret Rex, cui iam soluentia pruna illa essent inuisa, quærere ex me: inueniri ne aliqua ratio posset, qua, vbi virgeret necessitas, citra visus, olfactus, gustus offensam, ac naturæ perurbationem, exiguâ potandi medicamenti copia, expeditè resolui posset,

XXIIX.

posset, alius. Respondi: iam pridem excogitatam ab aliis, atq; inuentam infusionem acriorum catharticoꝝ ex aqua vitæ, adiunctis iis quæ malignitatem eorum retundant, atque vnâ odoris gratiam addant: cuius drachma iulapii violacei aut rosacei vnciolæ admiscenda, vix cochlearii nostratis mensuram expleret: & gratus alioquin tamen oculis liquor, olfactui suauis, nulloq; prorsus horrendo sapore palato infensus, blandè ac leniter, cum duriora ventris recrementa, tum etiam è prioribus venis, ac visceribus, obuiam quamque impuritatem colluuiem è corpore foras eximeret. Parari statim eam iussit. Placuit semel experiri. vbi sensit ex voto rem successisse, paucis post diebus, me etiam maximè refragante, potionem eandem, non minus quàm antea feliciter iteravit.

R E S P O N S I O.

Non quidem quòd Rex aliquid tale peteret: sed vltro Simonius, quò suam ostentaret in arte peritiâ acerrimi cathartici ex aqua vitæ infusionem ei proposuit. Quod cum audissem, ingredientibus illius diligenter rescitis, Regiam Maiestatem dehortatus sum, ne sumeret. id quod Simonio bilem mouit: quam ipse tamen paulo post eiecit. Nam dum pharmacum laudaret, quò magis suam Regi fidem probaret, cochleare tantum eius sumpsit, ex quo adeò purgatus est, vt bilem omnem, & vix non animam reddiderit. Posthac non est Regi neque idem, neque aliud, quòd sciam, catharticum offerre ausus. Medicamentum hoc a quodam viro sanè insigni, qui est in Epistolâ D. Secretarij Chiakor de regis obitu commentatus, descriptum est: & bene: hoc solo excepto, quòd colocynthidem Scammonij loco posuit.

S I M O N I V S.

XXIX.

Frictiones item illas matutinas à somno (plerunque tamen nullo) vespertinasq; à cibo siccas, calidas, duras, rubefacientes, vt à capite, atque thorace deorsum reuellerent, nihilominus tamen, quia densarent ac durarent magis magisque cutem: habitum corporis, qui extenuandus videretur, ad summum vsque carne implerent: crudum etiamnum alimentum in venas, indeq; in viscera, musculos, cutim attraherent, massam humorum exagitarent, vniuersamq; adeò naturæ Oeconomiam turbatam inuerterent, plusquàm iniustum esse corporis exercitii succedaneum: atq; ad oppugnamdam suæ Maiestatis, non autem tuendam sanitatem, ab Empirico aliquo naturæ rerum ignaro ac rudi prorsus, contra omnium veterum, ne-

Cathartici a Simonio Regi propositi reiectio.

terum, neotericorumq; præcepta, & praxin, institutum, substitutumq; videri.

RESPONSIO.

Post multas nugas, circa præcautionem Regiæ valetudinis, præter rem iactanter satis prolatas, tandem ad frictions impugnandas redit : cui rei, licet superius satisfactum a nobis videri queat, non grauabimur tamen & hic aliquid addere.

Copiosior frictionum Regi adhibitarum ratio redditur.

Neque enim me latet, Aëtium, Paulum, Oribasium, & alios recentiores, & Galenum, a quo ceteri sumpserunt, nouem frictionum species ponere, quæ ex qualitate cum quantitate multiplicata resultant: & singulæ peculiarem habent operationem. Hippocrates non omnes sed viles tantum prosecutus, Dura frictione, ligari: molli, solui: multâ, extenuari: mediocri, crassescere corpus pronuntiauit.

Sed ipsæ frictions, ex seipsis compositæ, alios producunt effectus. Dura enim & parua, calefacit modicum, cutimq; densat. Dura & mediocris, carnem solidam addit. Dura & longa, gracilitatem inducit cum densitate. Mollis & brevis, vix aliquantum relaxat & calefacit. Mollis & mediocris, mollem carnem adauget.

Mollis verò & multa, gracilem laxamq; reddit partem. Iam tres, quæ reliquæ sunt, frictionis species, quos inducant effectus, facile quisque colligere potest.]

Cum igitur Rex cutim densissimam, & habitum corporis plethoricum haberet, frictions institueram ad cutim relaxandam, corpusq; extenuandum: & iuebam eum fricari manibus, in balneo, molliter & diu. extra balneum, siccis ijsq; mollibus linteis: ut, inquam, relaxata cute, quæ morbum minabatur, materia peccans euaporaret, & sudoribus eliceretur. Voluissem equidem, ut & cum oleo relaxante fricaretur interdum. sed ipse non passus est. Verum, quoniam parum admodum ambulabat: nam vel in publicum prodiens equitabat, vel in ædibus, Regijs ijsq; multis occupationibus distentus, sedebat: cœpit sinistra tibia post Vielicolu-

cense bellum euidenter extenuari: dextra verò emissarij causâ, cum illuc flueret materia, crassescere. Ut igitur utrique prospicerem, curabam tibiam sinistram singulis diebus, quo carne impleretur conseruareturq;, summo manè, & vespere a cibo fricari, frictione dura & mediocri: dextram verò, molli & longa, non linteis, sed calida blandaq; manu, ut materia illa, quæ ad emissarium copiosa fluxerat, exhalaret, cutisq; laxaretur. Et hæc sunt frictions omnes, quas, salua pace

Simonij, ex veterum & neotericorum sententia, ut Regem dominum meum incolum seruarem, ab omnibusq; incommotis immunem redderem, ei adhibui atque præscripsi. Hæc omnia bene nouit Simonius, & non semel ex me audiuit. Verum

ut apud eos, qui horum omnium ignari sunt, aliorum præsidia contemnendo, suam causam iuuat, quæ modò audiuius, mihi obijcit. quod dum facit, suam potius infirmitatem & impotentiam prodit, quam ut mihi quidquam detrahat.

XXX. Eadem ferme ex Theriacæ, non vsu, sed crasso nimium abusu illo, expectanda mala. Romanos olim Principes quosdam, & alios eius nationis homines, ad sanitatis tutelam non nisi cibis vacuos, (quorum alioquin prandium, aut modicum, aut nullum, cœna vel o simplicior & parcior quàm nobis erat) vel etiam proba per aliquot dies ante procurata coctione, atque alui cura diligenter habita, singulis vel diebus: vel mentibus semel, tantum Theriacæ quantum Aegyptiæ fabæ magnitudinem impleret, ex aqua vel vino, aut etiam citra vllum liquorem sumere consueuisse: id quod à Galeno lib. de Theriaca ad Pisonem, atque altero ad Pamphilianum, nec non lib. priore de Antid. adnotatum fuisse: sed Maifestatem suam, vbi noctu minus quieuisset, vbi nondum confecto hesterno cibo grauaretur, vbi tribus ab inde horis liberaliori mensa deberet accumbere, Theriacam ex vino sumere.

R E S P O N S I O.

Iterum de theriaca, quæ Regi exhibebatur,

Galenum citat, qui, quosdam Romanos Principes ait Theriacâ, non nisi præmissa coctione, & alui euacuatione, vsos fuisse. Quasi inde elicere velit Simonius vniuersale præceptum, Theriacam non nisi prius corpore a malis humoribus euacuatò sumi posse: cum a Galeno ideo potissimum laudetur Theriaca, quia prauos in corpore existentes humores absomit, malum corporis habitum corrigit, corpus demum sic disponit, vt valde difficulter, & non admodum malè, ab vlla re noxia per os sumpta affici possit. Deinde ita loquitur Simonius, quasi Rex sæpius in die Theriacam sumere consueisset. at qui vix semel aut bis ad summum in septimana, & in hyeme tantum, in ipsis vehementissimis frigoribus eam sumebat. Galenus autem primo de antidotis notat, Antoninum Pium imperatorem singulis dieb. aliquid Theriacæ deglutisse. Falsum est autem, quod dicit, Regem tribus tantum horis ante prandium eam sumpsisse; nam quatuor ante horis semper sumebat. Falsum pariter, quod eam tum sumpserit, cum, nondum confecto hesterno cibo, grauabatur. Nam nunquam de mala digestionē conquestus est: & præterea nunquam Theriaca utebatur, nisi bene vacuo ventriculo.

S I M O N I V S.

XXXI.

Neque continuo vbi firmetur aluus, aut ventriculus non nihil languat, ad cathartica, etiam leuiora illa, confugiendum: quorum vsus, cum maior tantum ingruit necessitas quædam, isq; longo temporis intervallo, vel etiam tum demum, cum partis alicuius euidentis malum inde oboritur, aut obortum increfcit, sit adnitendus.

R E S P O N S I O.

RESPONSIO.

Nunquam Regi firmabatur alius, & hoc quoque a veritate compulsus alibi ipse fatetur Simonius, ut pote in sua ad Epistolam D. Chiakor apologia his verbis; Priorem illam noctis partem, quemadmodum alias ita tunc insomnem Rex duxerat, qui eadem ferme hora, eiusdem necessitatis causa alui nimirum exonerandæ è lecto surgere singulis propè noctibus consueverat. Cōtradicit pariter sibi de ventriculo loquens; nam in huius scripti initio adeò robusto ventriculo præditum esse Regem affirmavit, ut nunquam imbecillitatis ventriculi auditæ ab eo sine querelâ. De cathartico similiter a nobis sæpe exhibitio malè me carpit, nec bene videtur meam mentem assecutus, non enim quia adstricta Rex esset aluo, pruna ei a me exhibebantur; sed ideo quia cauterij fluxio cohibita videretur.

SIMONIVS.

His atq; aliis multis in eandem sententiam à me prolatis, permota ipsius Maiestas, omnino secum constituit, repudiata priore empirica illa custodiendæ sanitatis ratione, meliorem aliam ac tutiorem, deinceps amplexari, excolereq; inprimis verò tertia cibi ac potus ordinarii parte resecta, prandere parcius, & nonnunquā ex toto cœnam omittere. XXXII.

RESPONSIO.

Præter inminutionem cibi dicat Simonius, an quid in Regia cura mutatum sit in melius, & an id satis fuerit. Verùm (si quidem rem omnem audire placet) ita res se habet Regi, ex quo Simonij artib' delusus ab usu Theriacæ ac prunorum abstinerè cœpit: (vir enim militaris naturâ abhorrebat ab omnibus medicamentis) a me (nescio, an a Simonio quoque) suasum fuit, ut parciori saltè victu uteretur, ne tot gignerentur in corpore superfluitates. id quod & Rex ipse fecit; sed non tamen adeò sibi temperare potuit, quin inciderit in morbum, ex quo non euasit. Hoc autem ipse prævidens, quòd Regem ad pristinam meam viuendi rationem redigere non posse me animaduertèrem, egi statim cum Illustrissimo Regni Poloniæ Cancellario, cum Reuerendissimo Episcopo Premisliensi, & alijs, immo cum Rege ipso, ut tertius adscisceretur Medicus. Sperabam enim, ut, eo mecum consentiente, Rex Simonij astus, illusiones, præstigias agnosceret. Verùm, dum hæc tractarentur, fatalis nos dies antevertit; quæ sicuti a Simonio primùm occasionem nacta fuerat, sic demum ab ipso strenuè adiuta, Serenissimum Regem nostrum, grauissimò totius orbis Christiani dispendio, nobis abstulit.

De imminuto Regio cibo.

Tertium Medicum Regi adhiberi cupiebat Buccella: & cur.

SIMONIVS.

Imò verò quoties ex aliquo sermone, in recordationem salubris illius XXXIII.

illius status incideret, interna quasi voluptate quadam gestientem audientibus omnibus, quotquot tum fortè aderant, multoties clarissima voce dixisse, se, iam, nisi cruris vnus imbecillitas esset, nō videre, qua parte corporis melius olim iuuenis, quàm nunc senex valeret. Constat appetentia: coctio felix: non fusa quidem, sed nec firmata tamen alius: nocturna quies placidior: crysipelas ferè nullum vnquam, aut rarò aliquod & id exiguum visum, ingressus liberior: extenuata nonnihil cum vniuersa corporis habitu moles abdominis: integer omnium membrorum vigor, atque ad labores omnes facilius quàm antea sustinendos habilior: continua, & copiosa satis fluxio cruris: in summa nullæ vsquam querelæ.

R E S P O N S I O.

Ne vnus quidem ex aulicis erit, qui id confirmet, quod audacter nimis hic narrat Simonius, immo contrarium omnes affirmabunt. Regem nimirum conquestum esse, ex quo Simonius in aula erat, se longè minus dormire, quàm antea, & minùs appetere. Et facies ipsa declarabat, eum non ita bona valetudine frui, vt fruebatur ante. Sed iam de postrema Regis ægritudine Simonium disserentem audiamus.

Occasio postremæ ægritudinis Regiæ.

S I M O N I V S.

XXXIV.

CVM Grodnæ Lithuanotum esset sua Maiestas anno 1586. accidit vt sub ipsum brumale solstitium, id est a 25. Nouembr. ad 7. & 8. vsque Decembris diem, iuxta reformatum Calendarium, tanta ac tam acuta frigoris vis improvisò ingruerit, vt vel iis etiam qui sub rigidiore asperioreq; illo cælo nati atque educati sunt, esset intolerabilis. Nubilus perpetuo fuit obscurusq; ac tempestuosus aer, mira eaq; subita ventorum mutatio. Flauit aliquamdiu primùm ab hyemali solstitio Argestes: inde validior Circius: a quo prægelida, eaq; densa sed minuta tamen nix, vel potius niuosa grando. Paulo post Aquilo. Neque tanto tamen ac tam horrido & repentino cæli rigore territus Rex, singulis dieb; mane summo, & mox a prandio, in medios & patentes campos, munito nihilo melius quàm antea corpore, id est sericeâ, eaq; simplicissima talari tunica (supra quam

pra quam Vngarica quidem penula febellinis subducta pellibus
 assumebatur, sed quæ latior nec adstricta contracta ue ad tunicam,
 imò verò longè ab ea latiusq; diffusa, minus fouere corpus posset)
 æstiuisq; femoralibus, ac tibialibus: capite tantum non nudato,
 pileolo nimirum Vngarico, aut leuissima mitella tecto: pedibus
 cothurno, & simplici coriaceo socco sultis, de cætero nudis, ad
 lepores infectandos prodire: quo tamen tempore, reliqui tantam
 ac tam subitanæ hyemem vix duplicibus ac bene etiam subdu-
 ctis vestibus sustinere, non nisi autem calentibus hypocaustris in-
 clusi arcere poterant. Vidimus tum aliquoties è campo, redeun-
 tem ipsius Maiestatem, vsque adeò pedibus, dorso, totoq; obri-
 guisse corpore, vt ad luculentum etiam ignem, longâ mora
 agrè refocillari potuerit. Hinc parcior inprimis fluxio, & cru-
 ris exulceratio sicciore: adstrictoq; pectore, quæ pars ossea & car-
 tilaginea est, spiratio subinde impeditior. Accidit autem singula-
 riter, vt die secundo Decembris, qui vento, niue, frigore, asper-
 rimus fuit, ad aprorum venationem in Conginensem syluam exi-
 re decreuerit. Exiit ante ortum solis. Conginum (distat prædi-
 tum hoc Grodna, iustis quinque Lithuanicis miliaribus) non
 prius venit, &c. Substitit eo die in totum fluxio, quæ ante aliquot
 dies parcior esse cœperat. Impendens ex ea re periculum, qui
 tum ipsius Maiestatem sequebar indicaui, ostendiq; malum illud
 ex externi frigoris occasione, non aliunde natum. Respondit Rex,
 nolle se includi cauea, &c. Sequentem igitur die, qui tertius Decem-
 bris fuit, manè, sesqui horâ prope ante solis ortum, cum maxima
 parte aulæ in syluam prodit, &c. Eò cum venisset, &c. integrum
 diem consumpsit. Rediit Conginum secunda prope noctis horâ:
 vespertinum scilicet matutinumq; aerem perinde atque meridi-
 anum cauere solitus. Vbi primùm venit, dimissis reliquis me v-
 num ad se accersiri iubet. Accurro. Indicat sibi inter redeundum,
 accidisse insolens aliquid. Nullo (inquit) labore fatigatus, sed en-
 do ferè semper & nōnunquam stando, venatus sum hodie Apro:
 in reditu tamen dum carpento quietè satis ac placidè, nullaq; cū
 succussatione corporis vehor, sentio me, subita illa quidem ac
 graui: sed non tamen vltra semiquadrantem horæ molesta tho-
 racis oppressione quadam, ac spirandi difficultate correptum.

Idem pro mei muneris officio intrepidè repetii, quod inculcaueram antea. Malum illud omne, ab intempestiuis, inordinatisq; venationibus, contracta densataq; appulſu frigoris cute, leſis thoracis partibus, conſtrictis venarum oſcillis, cohibita & compulſa intrò fluxione, quæ per vlcus quotidie expurgari conſueuerat naſci, &c. Ex pulſu, cognitum ſubelle febriculam, igitur admiſtrata manibus longa ſatis ac mollis totius corporis à ſcapulis ad pedes frictio: intereaq; temporis, applicata ſubinde thoraci, diplomata linea bene calentia: & eadem arte, partes extremæ calefactæ, nec non ſpina dorſi embregmate ex tepefaſto vino laudulato conſperſa, & mox blandè appreſſis crebrò manibus fota. Cœna parciffima & prope nulla, Nox inde quieta. Sequentem diem iterata remedia eadem, quo etiam redire Grodnam Rex conſtituit. Eo die qui prædicti mentis fuit quartus, cœli rabies, & frigoris vis, atrocius ferme quàm antea ſauiit: verum oblita nihilominus ipſius Maieſtas pridiani periculi, totum iter imò vero & diem, venando conſumpſit Veſpere ubi rediſſet, eadem quæ præcedente die uſurpata præſidia. Longiore ſemper tamen duriorèq; frictione integrum crus dextrum, manè veſpereq; exercabatur.

R E S P O N S I O.

Occaſio poſtremi
Regii morbi.

Refutatio occaſionis à Simonio
iadaæ.

Cum præcipua occaſio morbi Sereniſſimi Regis noſtri purgationum conſuetarum fuerit intermiſſio, quas (vt diximus) Simonius diſſuaſerat, cum Regi ad ſanitatem ipſius præſeruandam à me præſcriptas ſciret: nunc in hoc vnum omnibus nervis incumbit, vt ſe ab omni culpæ ſuſpicionem exoluat. Ait igitur, intenſiſſimum frigus tum fuiſſe in Lithuania, & Sereniſſimum Regem indiſcriminatim venatum ſemper exiſſe, ſerica veſte indutum, æſtiuis femoralibus ac tibialibus, & pileolo Vngarico. Vnde, ob ingens frigus, & ſpiratio impeditior eſſe cœperit, & parciore exin fluxio; quæ tandem prorsus ſubſtiterit. ex qua re periculum animaduertens Simonius, Regi, ne domo egrederetur, conſuluit: Rex autem obtemperare nolens, iterum exiit, & totam diem in expectandis apris, quos ſelopeto feriret, contriuit. Hinc ſpirandi iterum difficultate correptus fuit, & febricula laborauit, à qua cum Simonius illico liberauit. Liberatus, diem, quæ proximè inſecuta eſt, licet magis magisq; frigora vrgerent, venando inſumpſit, vnde eadem, quæ antea, præſidia uſurpauit Simonius. Et hæc omnia cum uſque ad diem Veneris quæ fuit quinta Decembris, acta eſſent, ego tamen nihil prorsus reſciui; cum, inquam, Rex toties agere haberet, nunquam tamen me commonefecit, immo mihi petenti cōceſſit, vt ad

SCRIPTI SIMONII.

31

cessit, ut ad mea bona discederem, ubi paruulus sororis meae nepos egrotus idcebat; & cum redisset, suiq; morbi mihi historiam ipse narraret, horum ne verbum quidem fecit. Quis igitur tibi haec credit Simon? Sed video, te nihil curare, nihil pensi habere, dum omnia, quantumuis falsa, ingeras & intrudas, quae in rem tuam esse videntur. Nec interum te pudet, Regem tuum leuitatis insimulare, qui in Lithuania, & in frigoribus ipsis intentissimis, iisdem, Diogenis instar, uteretur vestibus, aestate atque hyeme. Non pudet, ea, dicere, se usurpasse remedia, ut pote frictiones, quae antea impugnasti. Non pudet, te ea praetermississe remedia, quae, si tam ingentia frigora fuerunt, qualia tu narras, maximè opportuna fuissent, ut pote vsum theriacae. Non pudet demum, neque tui, neque aliorum.

SIMONIVS.

Die quinta praedicti mensis, qui fuit Veneris, parcius propter **XXXV.** vsum piscium Rex pransus: nihilo tamen minus post meridiem, dum cum suis familiariter loquitur, leui quodam illius oppressiouis insultu, qui mox cessauit, se prehensum sentit. Die sabbathi qui fuit sextus, proposui adstrictiore praesertim aluo, leuioris alii cuius cathartici vsum: ad subtrahendam impuritatem, quaecunq; demum latere in priore illa corporis regione posset. Recusauit.

RESPONSIO.

Astute inducit Simonius saepe Regem difficultate anhelitus correptum, ne tum, quando reuera ea correptus est, culpa ipsius factum, sed potius a primis illis frigoribus, hoc Symptoma profectum fuisse, videatur. Sed dicat sanè, si quos testes habet, qui nam fuerunt illi sui, cum quibus Rex loquebatur. Credibile est sanè, ipsos vel a Rege audisse, vel saltem deprehendisse, quando fuit ea spirandi difficultate correptus. De cathartico quod refert, similiter, meo iudicio, vanum est. Nam scio, Regem, cum nec aluum haberet adstrictam, nec fluxionem ex cauterio suppressam, sed tantum per aliquot dies imminutam, nec thoracis oppressionem sentiret, leui tamen cathartico esse vsum. & nunc, adstricta aluo, fluxione ab aliquot diebus admodum suppressa, & per plures dies tante imminuta, aliquoties praeter ea asthmatico insultu correptus, recusasset Rex lene catharticum sumere? Haud verisimilia narra Simon. Nemo tibi crederet, etiamsi mille Deos testatus esses.

Principium morbi: die Dominico 7. Decembris.

SIMONIVS.

Die Dominico, se dulò Maiestatem suam monui, ne in templum **XXXVI.** equitaret, quod longius id ab arce distaret: nec multo, quam antea, mitior aëris constitutio esset: posse in arce concionem audire sacroq;

sacroq; interesse, quemadmodum quoque aliis profectis diebus consueuisset. Equitauit tamen. A sacro ubi primum rediisset, ut nonnihil ab aulicorum strepitu, interpellationibusq; respiraret, in suum cubiculum secessit. Ibi recurrit malum: quod modico etiam temporis interuallo sponte recessit. Sequutum tenue prandium. Coena quoque præter tantillum panis vino insuccati, persicorum pulpæ frustum saccharo conditum, (perficatam Itali vocant) & pruna passa Damascena tria (quas Italiæ delicias Neapoli ac Genua sibi curari iusserat) nulla prorsus. Vbi aliquandiu mecum ut in more habuit, de variis rebus collocuta esset ipsius Maiestas, mustaq; aliquot ex Vngaria recens allata, & leuiter à se prius degustata mihi ebibenda ex Chrystallino cyatho manu propria benignissimè porrexisset, contulit se in lectum, hora nona pomeridiana, id est quarta noctis iam audita, præsentis satis animo, lætoq; vultu. Discesserat iam ante dies aliquot ex aula, ad prædii sui res curandas Bucella.

R E S P O N S I O.

Ventum est ad rem, in qua Simonius audacter, ut antea, multa confingit. Et, quia solus tum intererat & præerat Regiæ curæ (ego enim aberam, rus profectus, non ad res meas curandas, ut Simonius infert, qui enim linguam non habeo cum gente hac communem, res meas per alium tracto; sed ad puerulum sororis meæ nepotem, ut ante dictum est, ægrotum curandum) putat, non ausurum quemquam sibi contradicere. Verum, licet & hic, & sæpe alibi in hac disputatione in ijs versetur, quæ ita euidenter probari non possunt; tamen non desunt ubiq; coniecturæ multæ & rationes probabiles, quibus, si meliores non adducantur, acquiescere debemus; præterquam quod cum Simonio nobis res est, quem norunt omnes mendacijs plurimum delectari. Nos autem non dubitamus, in his, quæ aliter se habere scimus, quàm narret Simonius, illud vel satis futurum, si Romani illius cuius in morem, cuiuscunq; iudicio nos subijcimus, dixerimus, cum Simonius ita dicat, nos negare. Quod certè hic potissimum nobis usu venit, narrat enim ea Simonius quibus non interfuius; sed minimè vera ea esse existimamus, quia Rex aliqui eorum nobis mentionem fecisset. Ait, Regem, præmonitum a se ne in templum equitaret, non paruissè. Credibile est ergo, Regem non admodum malè habuissè. Deinde fingit, eum a sacro, asthmate laborasse: nemo tamen vidit; nemo audiuit; nemo mihi id retulit, præter Simonium, idq; in hoc scripto primum. Pergit deinde, Regem persicorum pulpam saccharo conditam, & pruna Damascena comedisè; quod planè falsum esse reor. nam Rex a dulcibus admodum abhorrebat; nec vnquam visus

quàm visus fuit talia comedere, & ea in aliorum potiùs gratiam procurabat, quàm quòd ipse ijs delectaretur. De mustis etiam quod narrat, falsum est; nam nō musti, sed generosi vini, vnicus cantharus fuit Regi a domino Andrea Choruat eā vesp̄erā datus, et a domino Stephano Lepscenio allatus; id quod vterque iam testatus est, & iterum testabitur. immo id ipse quoque Simonius fatetur in suo altero, contra Secretarium Chiakor, edito scripto.

SIMONIVS.

Sub finem primi somni, id est horā circiter septimā noctis, quę XXXVII. secundum medium. — horologium 12. est, pulsari magna vi fores, meq; ad Regem subito acciri audio. Nulla interiecta mora, festinanter surgo. soloq; indusio & subducta ex pelle toga rectus, in arcem aduolo. Inuenio Regem, in lecto sedentem, crure vtroque recto, & gena dextra, quam — *εμφλον* Græci à mali similitudine vocant, summaq; fronte qua capillorum radix est, lacerata cute, non nihil collisa: facie decolori: vultu quod facile dignosci potuit, nouitate casus attonito. Atque ego quoque primo ipso inopinatę rei aspectu, animo consternatus, vix non obmutui, &c. Detecto dextro crure discissum — vulnus inspicio, paulò supra genu, qua pars musculosa eminet, cruentum, obliquum, septem circiter digitis longum, in carnem vsque tantum penetrans, ex incurssione, vt deinde cognoui, violenta contusum, alioquin simplex. Effluxerat inde, magna sanguinis copia: qua subligaria linea, lodix, & quicquid ibi erat, longè latèq; inadebant. Recognosco vulnus, &c. Audio rem ad hunc habuisse modum. In ipso primo somno expergefactus Rex surrexerat, vt in conclaue penitus, indeq; in secretiorem ac priuatum locum ad requisita naturę secederet. Inter redeundum, sensit primum sibi quasi exolui corpus, ac deficere animum. Itaque dum ad lectum accelerato gressu festinat, ac prope ostium cubiculi venit, præcipiti virium lapsu, allisa ad proximum parietem, quo ne caderet inniti voluit, facie, atque vnà ex violenta incurssione dextri genu, in acutiorem scamni, quod obuium fuit, angulum, accepto uulnere, in pauimento concidit. Audito strepitu accurrit Lepscenius, qui Regem dum rediret in cubiculo expectabat. Exanguem ac semianimem voce excitat: iacentem, atque ad se paulatim redeuntem, apprehensum, vix tandem (non enim præsto aderat alter, qui auxiliares manus ad exolutum corpus erigendum vnà porrigeret, humerumq; ad baiulan-

f dum subli-

dum subliceret: ipse verò Lepscenius vnus tanto oneri sustinendo viribus impar erat) magno adhibito conatu subleuat tandem, in cubiculum reducit, lectoq; imponit. His auditis, &c. Tactu pulsus deprehensa febricula.

R E S P O N S I O.

2. de Anima.

Longum & molestum esset omnibus mendacijs (sunt enim innumera) sigillatim respondere; sed quia ex veritate mendacium facile agnoscitur, (nam, vt Aristoteles ait, Rectum sui ipsius iudex est, & obliqui) rem ipsam, vt, presente vtroque intimo cubiculario, ex ore Regis ipsi audiuius, narrabimus. quæ ita se habuit.

• Veritas actorum diei Solis.

Nocte, quæ diem solis præcessit, parum dormiuit Rex Serenissimus, cumq; manè surgeret, sensit se correptum spontanea lassitudine; qua sepe infestabatur, nimirum, ob cutis densitatem, retentis ichorosis superfluitatibus. Nihil autem eam lassitudinem curauit; quia, etiamsi eâ sepe infestabatur, semper tamen integrè curabatur; ac propterea de more iuit in templum, & pransus est, licet parum comederit. Cœnare autem noluit; non quòd cibum non appeteret; sed quia ita erat a me doctus, vt, quando sic afficeretur, incœnatus decumberet. Curabam etiam, vt fricaretur per vniuersum corpus, leuiter tamen, calidis linteis, iisdemq; magis vt fouerentur eius omnes partes, tantisper, dum sudaret. atque ita facile is affectus discutiebatur. Cum primum ergo quieti se dedit, voluit Rex (vt consueuerat) fricari. Quod cum audiret Simonius, qui solus aderat Regi cum Lepsenio, suasisit, vt artus tantùm modicè fricarentur, vtq; Rex panis aliquid sumeret, vinumq; biberet; promittens fore, vt, vino epoto, in ea aëris adeò frigida constitutione, melius, quàm præcedente nocte, dormiret. Facile acquieuit huic consilio Rex, quippe qui appetentiâ satis erat integrâ. Itaque, aliquanto pane ex vino sumpto, duo, non musti, sed generosi vngarici vini pocula hausit; ex quo cum ipsi caput incaluisset, dormire non potuit. Vnde non in ipso primo somno expergescit Rex surrexit (vt fingit Simonius) sed, quòd videret somnum se capere non posse, caputq; sibi incaluisse, ad locum iuit secretum. qui videlicet locus frigidus erat; nam ibi perpetuò fenestræ patebant. Sperauit autem, se eo frigore calori capitis mederi posse, & præterea facilius somnum capere. id quod sepe ipsi euenerat ex sententia. At verò in reditu, ex improviso omnem amittens sensum voluntariumq; motum, sic cecidit, vt inde vulnus acceperit in crure, & deinde, quomodo id accidisset, minimè sciuerit, ac præterea frontis cutem alliserit.

11. 3.

Ex his apparet quantum interisui (vt Celsus ait) ab initio quis rectè curatus sit, an perperam. Nam, eo primo affectu malè curato, quo sepe liberatus fuerat, in morbum gra-

morbum grauiſſimum incidit, ex quo minimè euasit. Incidit autem, vt quifq; animaduertere poteſt, culpa Simonij, qui vinum ipſi, eo malo affectu laboranti, & vacuo ventriculo exiſtenti, conceſſit, minimè eorum recordatus, quorum Auicenna loco a ſe citato meminit; nempe ex cauſis Epilepſiæ eſſe ieiunium, & vini puri potionem, qui hæc etiam ibidem addit; Et propterea quòd impedit ſtomachum, vt plurimum Epilepſiæ conuertuntur ad paralyſim. id quod ſerè in Regis morbo accidebat. Sed miſerè laborat Simonius in explicando quomodo ex Syncope hami proſtratum vnus Lepſcenius, gracilis iuuenis, neque validis admodum viribus Regem erigere, in cubiculum reducere, & lecto imponere potuerit. nam virum tam grauem Syncope apprehenſum, vix decem Lepſcenij erigere, aut loco mouere potuiſſent. Iam quicumque vel robuſtiſſimus iuuenis, ſi, non dicam ſorti Syncope, ſed leuiſſima etiam corripiatur, vbi ad ſe redit, haud ſane ſtatim ſtare pedibus poteſt. quantò minùs Rex potuiſſet, iam quatuor & quinquaginta annos natus, corpore pleno, & ſuapte natura graui, ſiniſtro crure minùs firmo, immo etiam dextro, ſi Simonio fides habenda eſt? Dicat Simonius, qui caſam eum, Syncopen appellat, quomodo id fieri potuerit. Verùm, cum non procul a Regio cubiculo dormirent Ianitores, & duo Nobiles iuuenes Vngari, ſi reſtulſet, aliquos ex his vacaſſet Lepſcenius. At reſ ſecus habuit. Rex enim, cum primùm ad ſe redijt, leuiter a Lepſcenio adiutus, ſurrexit, minimeq; pedibus titubans, ad lectum ſe contulit. Quare non Syncope, ſed Epilepſia, vt probabimus, fuit correptus. Nil mirum autem, ſi Simonius omnia adulcerat. nam ipſi antiquiſſimum hoc ſemper fuit. De febricula quoque narrat, quæ tamen, vt ex vrinis diſci Lunæ, & Martis conſicere potui, nulla fuit. vrinæ enim erant prorsus naturales. Niſi ergo ſponte mentitur, neceſſe eſt, Simoniam fuiſſe deceptum. Sed ſubeſt, vt arbitror, dolus. hoc enim fingit Simonius, vt, morbum non fuiſſe Epilepſiam, probet: nam febris Epilepſiam ſoluit, vt Galenus teſtatur, vel ſaltem Epilepſia, vt pote ſpaſmo materiali, conſert, quemadmodum Auicennæ ſententia eſt. Sed neque Aſthma potuit eſſe. Nam Aſthma morbus ſine febre eſt. Condonari tamen Simonio error hic facilè poteſt; nam nunc morbum non ampliùs Aſthma, ſed Syncopem aſthmaticam vocat.

lib. 3. ſen 1. doct. 5.

Relicetur commentum Simonij de febr.

6 Epid. com. 6 ad part. 7
lib. 3. ſen. 1. traſt. 5. cap. 8.

Die Lunæ. 8. Decembris.

SIMONIVS.

Redeo ſummo mane, quod diei Lunæ fuit, Regem cum ipſa iam aurora experrectum, ſaluto: primùm de ſomno, deinde verò an vllus in vulnerata parte hætenus eſſe moleſtus cœpiſſet dolor, interrogo. Placidè ſe quidem, & citra omnem doloris & moleſtiæ ſenſum, ſed cum breui tamen vſura ſomni, quieuiſſe, reſpondit.

XXXIIX.

f 2 Placuit

Placuit tum in media luce deligationem recognoscere, necdum soluere tamen. Nullo coxę tumore, nulloq; dolore sese monstrante, nihilo tamen minus, quod tutiora essent omnia, vicinas vlceri partes, vngvine ex oleo rosacco tepente, hinc inde munio. In pulsu tamen atque vrina, non obscura prorsus indicia quędam feruoris, ac turbationis internę apparebant. Reliquias credidi has nocturni paroxysmi, qui obseruari minas potuit. De cętero quod fatis superq; profluxisset, ę recenti ac magno vulnere sanguinis, posthabita venę sectione, leniens proposui pharmacum.

R E S P O N S I O.

Exaggerat iterum morbum Simonius, ne sua culpa, & absq; potentissima causa videatur Rex obiisse, ideo de febris iterum comminiscitur. Deinde se excusat, quod, cum febris laboraret magnoq; morbo fuisset correptus, venam non secuerit: ex vulnere enim, ait, satis effluxisse sanguinis. Sed crassa sanę est hęc excusatio.

Venę sectio malę
a Simonio omisita.

Nam cum vulnus illud, ex allisu ad rem minimę acutam, & pręterea duobus supra rotulam genu digitis fuerit, vbi nullę magnę venę sunt, inde copiosus sanguis effluere non potuit. Verum etiam si multum sanguinis effluxisset, vena tamen erat secanda, nam non ex debito loco effluerat. Et, si id verum est, quod contendit Simonius, morbi fomitem fuisse circa pręcordia, omnino vena brachij erat secanda.

De venę sect. &
alibi.

Nam, vt Galenus docet, partes supra renes affectę, sectā venā brachij, iuuantur; quemadmodum, quę infra renes, sectā vena poplitis.

S I M O N I V S.

XXXIX. Sumpsit itaque Rex, mannę selectioris, vncias plus minus quatuor.

R E S P O N S I O.

Pudet Simonium veram dosim fateri. Nam tres tantum mannę vncias, non quatuor, in simplici iure dissolutas exhibuit Regi, vt ex pharmacopolę libris patet, quę quid efficere potuerunt? cum drachmę duę massę pilularum cocchiarum, cum granis quinq; Ellebori, pharmacum quadruplo vehementius, quàm tres mannę vncię, parum etiam purgauerit? Non ergo iniuria piget, pudet, pęnitetq; miserum hunc erroris sui in dosi admisi. Sed pudeat quęso potius tale vnquam proposuisse medicamentum. Quem enim Manna purgat humorem, nisi bilem flauam? Atqui tu ipse Simoni infra statuis, sanguinem circa pręcordia copiosius cumulat, in atrum crassumq; humorem concreuisse, huncq;, causam, fomitemq; morbi esse ais. Catharticum ergo vehemens, vel saltem lenitiuum, quod hunc respiceret humorem, quodq; ei esset accommodatum, exhibere debuisses, taleq;, quod a maioribus vasis circa pręcordia, a magna arteria, cauāq; vena traheret. Quod si pruna ex infu-

Error Simonii in
exhibiti pharmaci
quantitate, ac qua-
litate.

na ex infusione senæ, sæpe a me præscripta, & a Rege usurpata, tibi (quod meum esset inventum) non probabantur; cur non aliquid aliud exhibebas? Num fortè exaruerat sapientia tua? Cur non electuarius lenitiuum, aut diacatholicum, aut infusionem senæ, aut senæ puluerem Montagnanæ, aut quid simile? Sed & vehementiora, ut dixi, exhibere debuisses. Febris enim, ut scis, nulla aderat. Sed hæc iam frustra. Tuus hic potissimum error, atq; tua hæc incertitia fuit, quòd, cum morbus in capite latuerit, nihil, quod a capite educere posset, exhibuisti.

SIMONIVS.

Victum præscribo tenuem: viniq; illius tenuioris & subausteri, XL. quod Rex è Somnio sibi quotannis adferri curabat, proptereaq; domesticum, & quia nullarum prope virium, si cum reliquis Vngaricis conferretur, esset, æstiuum appellare consueuerat, vsum concedo.

RESPONSIO.

Victum tenuem vult se præscripsisse, cum tamen, ut infra ipsemet testatur, concesserit ipsi carnes gallinaceas, vitulinas, & agninas, atque, ut hic fatetur, vinum Vngaricum, haud videlicet dilutum. Galenus in commento. aph. 4. lib. primi, cum carnes, & pisces conceduntur, tametsi in parua quantitate, negat dici posse victum tenuem. Noster verò Simonius victum, qui carne constat, tenuem esse contendit. Vinum verò in morbis acutis nunquam sine aqua concedit egrotis Galenus; immo tantum immisci aquæ iubet, ut vix vini similitudinem referat. Simonius autem, cum morbum acutum fuisse dicat, cum febre quæ lipyriæ mores referret, vinum tamen sine aqua concessit, quod certè non tenue, sed potens & generosum, ut dominus Andreas Chornat, qui vini Regij custos erat, testatur. Nec verò est, quòd nobis obijciat, consuetudinem egroti. nam licèt Vngari, sani plenissimo vtantur victu, egrotantes tamen ad dies complures ieiunare, ita vt a cibo aliquando & potu penitus abstineant, consuevere, dum se aliquantisper morbo leuatos sentiant. Quòd si Epilepticos insultus non metuit Simonius, qui tam audacter vinum propinat, cur febrim, quam tantopere vrget, non horret? Ad hæc cur vinum subausterum exhibuit: cum tamen velit, obstructions adfuisse in magnis venis, fluxionem consuetam intrò pulsam, vlcus a quinque diebus aridum, aluum adstrictum?

Victus ratio planè
contra artem a Si-
monio præscripta.

3. de vict. rat. in ac.
ad part. 4o.

SIMONIVS.

Sequuta post horas sex, deiectio vna & altera pro pharmaci XLII. condicione, ventrisq; pigritia & tarditate, vtcunq; copiosa.

RESPONSIO.

Nihil prorsus operata est Manna; & ideo de pharmaci condicione, ventris pi-

f 3 gritia &

gritia & tarditate commemorat Simonius. quæ in re non omnino accusari debet, quando tenues sui pharmaci vires agnouit, & falsus est. Sed deiectionem vnam atque alteram sequutam deinde fuisse, dicit; scilicet vel quod ita voluisset, qui enim amant, ipsi sibi somnia fingunt, vel ut excusaret erratum suum.

XLII.

S I M O N I U S.

✓ Circa secundam tamen noctis horam decumbens Rex, visus non nihil subito pallefcere, & ad minimum vixq; animaduersum temporis momentū quasi animo defici, paulò post aridius os, paritum thoracis difficultas & oppressio aliqua, pulsus citatior, nec ex toto æqualis, humoris in præcordiis efferuescentis exacerbataq; febris quæ tamen non admodum se exerebat, certa dabant indicia.

R E S P O N S I O.

Multa hic & inferius fingit, quorum vel ex hoc vno conuincitur, quod ipse Simonius, nec eâ horâ, nec ante vel post duabus horis adsuit Regi. Ego circa solis occasum ad Regem veni a Veselino per literas vocatus, nec vsquam ea nocte ab eo discessi. Venit autem Simonius circiter quintam noctis, & breuib; de Regis morbo ac cura mecum agens, in suum rediit hospitium.

Veritas actorum dici Lunæ.

Præstat autem, dimissis istius ineptijs, veritatem persequi, quæ hæc est. Tribus ante prandium horis sumpsit Rex tres Mannæ uncias in simplici capi iure dissolutas. Deinde constante appetitu pransus est, & concedente, immo consulente Simonio, non tenuis, sed generosi consuetiq; vini Vngarici (id quod dominus Andreas Choruat testari potest) duos cyathos hausit, & vnum aquæ ex infusione Cinamomi a Simonio præscriptæ. Reliquum postea diei tranquillo & hilari animo transiegit; nec in lecto se continuisset, nisi metuisset, ne vulnere superueniret inflammatio. Cumq; nullum, præter consuetum, ex medicamento ventris commodum habuisset, Veselinus, Simonio præsentē, conseruam ex persicorum floribus Regi proposuit. quam Simonius, vt Rex postero manē sumeret, probauit; vbi tamen nulla maior ex Manna consequeretur euacuatio. Paulò ante, quàm aduesperasceret, ex meo prædio adueni; atque, cum ex Rege ipso omnia hæc, vt acta erant, accepißem, statim, vt per aliquot dies a vino prorsus sibi interdictum vellet, rogaui; & non solum a vino, sed etiam ab aqua illa ex infusione Cinamomi; cuius loco ad caput roborandum, & nervos, vt saluæ decocto vtretur consului. Respondit tum mihi, nullum se capitis dolorem, aut alicuius partis sentire, & cum vulnera aliâs in iuuentute sua accepißet, non ideo a vino abstinuisse; verum tamen, si ita mi-

si ita mihi videretur, diluere vinum bibiturum. Post hæc alia vsq; ad tempus coenæ traximus. quo tempore, cum abesset Simonius, Regi vinum petenti, multa aqua dilutum exhibui. Quod cum ipsi non placuisset, aquam deinde ex Cinamomi infusione voluit. Circiter quintam noctis ingressus ad Regem Simonius, postquam aliquot nugæ, de more suo, quo Regi risum moueret, narraisset, recessit mecum in aliud cubiculum; vbi paucis (vt solemus omnes Medici vbi soli sumus) de Regis morbo consultaui. Simonij sententia fuit, Morbum periculo vacare, quod nec febris, nec tumor, nec dolor adesset, & vulnus simplicissimum minime profundum, quod tantum ob id, quod prope articulum esset, quietem desideraret. Casum verò illum neuiquam timendum: accidisse enim ex spirituum perturbatione. Regem enim superioribus diebus, cum multum se in venatione exercuisset, parum deinde dormiuisset, & per triduum semper incenatum decubuisse; ac tandem, cum vinum generosum bibisset, in locum frigidum iusse vento expositum, vbi ex cutis constipatione vertigine correptus, veluti ebrius, cecidisset. dedisse se Mannam, vt aliquantulum purgaretur; sed Regem, voluisse, quod Manna non purgasset, postera die conseruam ex floribus persicorum accipere. De cætero, putare se, si aliquandiu quiesceret, fore, vt, breui curato vulnere, pristinae sanitati restitueretur. Ego, his auditis, excepi; Morbum non videri mihi ita paruifaciendum; necesse enim magnam spirituum extitisse perturbationem, cum in casu vulnus accepisset, & quomodo cecidisset, minime agnouerit. a biennio cum nunquam misisset sanguinem; a sesquianno verò, nec pruna, nec vllum aliud soluens medicamentum accepisset. Quare, cum cutem densissimam haberet, indigere ipsum euacuatione. Et quamuis solstitium prope esset, ac nouilunium instaret, consilium tamen meum esse, vt sanguis ex brachio mitteretur, vel validum aliquod exhiberetur medicamentum, quod a capite traheret. casum illum, & rubedinem faciei, & venas coniunctiue tunicæ oculorum, quæ plus iusto tamere viso sunt, capitis plenitudinem indicasse luculenter; & aliàs in Transyluania grauem morbum capitis perpeßum cum fuisse. atque ideo statim occurrere nos morbo debere, ne quod malum, nouilunium secum adferret. De cætero dixi, putare me, consultum, vt a vino, & aromaticis abstineret; vtq; aquam biberet, quæ vapores impediret, quominus caput peterent; veluti aquam ex decoctione foliorum Saluie, addito (si videretur) quod magis saperet, limonum succo. Simonius ad hæc, in hanc sententiam; Prescriberem ipse, quam vellem, victus rationem; sed venæ sectionem non probare se, quod hyems esset, & quod satis ex vulnere sanguinis effluxisset. videri Regem pl^{us} solito rubere, & venas illas turgidas habere ob decubitum. Præstare ideo, vt, si quid in corpore superflui inesset, per dietam consumeretur, quam, vt potens aliquod exhiberetur medicamen-

Simonij sententia,
quæ fuerit de Re-
gis morbi vi. &
partim de causâ &
cura,

Buccellæ senten-
tia de morbi Re-
gis vi eiusq; cura-
tione.

Buccellæ senten-
tia de cura.

Simonij sententia.

medicamentum, cum Rex a pilulis, et ab omnibus compositis abhorreret. Quoties, inquit, ebrius ipse cecidi, & inde non dicam tale simplex vulnus accepi, sed tantum collum non fregi, nihilq; horum postea quæ feci recordatus sum; & tamen de missione sanguinis, aut cathartico sumendo nihil quicquam cogitavi. immo potius optimè comedi, ac bibi; neque ideo quicquam mali habui. Dabimus igitur conseruam persicorum, & satis superq; fuerit. Atque, his prolatis, ingressus iterum est ad Regem. Ego autem, Regis animum, & ingenium bene habens perspectum, cum mecum nollet Simonius conuenire, tacui. sciebam enim, vix, nobis ambobus in vnum consentientibus, posse Regi, vt venæ sectionem admitteret, aut pilulas acciperet, persuaderi. Curato vulnere, Simonius in suum se iterum hospitium recepit. ego verò cum Rege tota nocte mansi; qua Rex satis quietus est, & placidè dormiuit.

Die Martis. 9. Decembr.

S I M O N I V S.

XLIII.

Die Martis manè, ecce tibi Ferenz Veselinus qui non cubicula rii tantum, sed etiam medici officii munere pro summa sua omniscientia fungi se rectè posse ac debere ratus, folia mali persicæ, ex saccharo à cōiuge propria condita, domiq; asseruata Regi offert, atque ad multa commendat.

R E S P O N S I O.

Præter rationem hîc Ferenzium Veselinam carpit Simonius; cum, vt supra diximus, hoc idem medicamentum ab eo propositum Simonius ipse pridie laudauerit. Præterea non folia, sed flores persicorum obtulit. Quid mirum autem Simonii, si alij id, quod tua culpa mancum est, supplere conantur? Nihil mouerat Manna. dolet hoc Veselinus, Regiq; suo benefactori, niritur opem ferre: sed nihil tamen, te inconsulto, facit. Quid ergo in eum blateras? cur ei obloqueris, miser, qui tua errata utcunque sarcire contendit?

S I M O N I V S.

XLIV.

A prandio primùm Buccella comparet.

R E S P O N S I O.

At contrà dominus Alemanus culinæ magister, pueri Regis, Ianitores, Pharmacopola, & alij fidem facere possunt, me non die Martis a prandio, sed die Lunæ vt ante dixi, ante solis occasum aduenisse. Verùm præter ceteros hoc Ferenz Choruat testari potest, qui literas Veselini ea ipsa nocte ad me scriptas, qua primùm Rex cecidit, ante lucem diei Lunæ meo famulo mihi deferendas dedit; neque prius inde discessit, quàm seruum meum equum conscendentem vidisset, vt ad me veniret; qui

Buccella non die Martis primùm a prandio, ac die Lunæ vesperti Regi ægrotanti adfuit.

uiret; qui etiam ubi ego vesperi aduenissem, mihi ob uiam factus est. Neque verò, quòd rei, ut gesta est, non recordetur, sic scribit Simonius. Nam die Lunæ, statim atque ueni, id resciuit, Veselinoq; succensuit, qui me ad curam vocauerat. atque eadem nocte de Regis morbo mecum consultaui. Fingit autem Simonius, me die Martis a prandio primum comparuisse, quia persuadere contendit, Regem in ipso morbi initio non alternis, sed singulis diebus paroxismo fuisse correptum. Atqui, cum die Lunæ adfuerim, testari possum, hoc enim certò scio, ipsum ea nocte correptum non fuisse. Quanti autem hoc referat, alibi declarabitur.

SIMONIVS.

Audit ille à me totius morbi & præteritorum paroxysmorum **XLV.** occasionem, initia, progressum, mores. sententia mea fuit: Mali illius idæam ad illam ipsam esse referendam, quam Hippocrates lib. 4. de rat. vict. in acut. rudibus tantum lineamentis adumbravit: sed Galenus in com. ad sent. 23. & 27. eiusdem libri, coloribus ac pigmentis illustrioribus additis, prope ad viuum expressit. Nimia frigorum vi, densata cute, adstrictis occlusisq; venarum osculis, quotidianam vlceris (quod totis iam octo diebus fuisset aridum) fluxionem cohibitam: retroq; pulsam, cum sanguine, non in cerebrum sed in venam cauam, & arteriam magnam affatim remeasse: ac circum præcordia copiosius cumulatam, in atrum crassumq; humorem, cuius vestigia in vrinis ipsis apparent, malignam etiam qualitatem quandam ex corruptione adeptam, vasis utcunque oppletis, interceptisq; sensim concreuisse. Eandem per certas quasdam horarum periodos, noui humoris recursum auctam, concepto feruore turgere. Liberam inde spirituum transcursionem impediri: transmissisq; in cor primum maligniore halitu, momentaneam illam animi defectionem inferri: atque hac discussa, vapore crassiore, qui & pulmonis arterias obstrueret, & septum transuersum distenderet, læsis iam alioquin per se vi eorundem frigorum respirationis organis, subsequenter, eamq; diu perseuerantem, ac molestantem dyspnæam & oppressionem. Sanè in tam graui atque obeso corpore, tantaq; venarum angustia periculosam inuehi: nec non occultam atque internam, vnà suscitari ac foueri febrim, quæ lypiriæ mores referret. Syncopim Asthmaticam, à nonnullis hanc fuisse appellatam: per quam (dico) nullo pulmonum infarctu: sed subita primum interceptione spirituum, quorum opera partes respirationi seruientes

moventur. deinde verò crasso eoq; copioso ex crassi atriq; humo-
ris lenta quidem, sed continua efferuescentia, vapore in pulmones
& diaphragma lato, metuenda illa oppressio, nunc asperior, aliàs
pro causæ nimirum morbosicæ copia, commotione, feruore, mi-
tior induceretur. Si quæ præcesserunt, ingentium acutissimorumq;
frigorum occasiones, si tam — nativa quàm — adscititia corporis
constitutio, familiaris viuendi consuetudo, tempus anni præsens,
Regio, cæli status, morbi & symptomatum mores, nocturna illa
exacerbatio, pulsus, vrina, & reliquæ circumstantiæ, stata præfer-
tim iam per dies aliquot, quotidiana illa cruris expurgatione, in
consilium admissa veniant: vix de affecta primariò sede, affectu
qui in ea consistit, cōtinenteq; eius causa, certius aliud quippiam,
meo quidem iudicio statui posse.

R E S P O N S I O.

Simonii errores in
Regis morbo con-
fingendo, ex quo
ipsius etiam cura
manifestè redar-
guitur, atque in ip-
sa a se probata cu-
ra summa negli-
gentia ostenditur.

Ne somniauit quidem tunc id, quod nunc dicit Simonius. Verùm adeò interim
medicæ praxis ignarus est, ut quamuis multum diuq; cam: lenam, quam mihi occi-
neret, meditatus fuerit, eam tamen non ita componere potuerit, ut se reum inbilo-
minus non faceret. Sed non agam tecum multis Simoni. Comendis, morbi istius i-
deam ad eam referendam esse, quam Hippocrates & Galenus 4. de rat. vict. in
morb. acut. descripserunt. Sed videamus quid ibi Hippocrates dicat; Ut ali-
quis, (ait) derepente voce priuetur venarum interceptiones faci-
unt; si sano hoc contingat absq; manifesta aut alia forti causa. Lo-
quitur de priuatione vocis, quæ sanis derepente contingit. Contingit autem a co-
pia, ut ait Galenus; ijs nempe, qui bono corporis habitu præditi, cibariis multis
multumq; nutrientibus vesci solent. Id quod atletæ potissimum faciunt; qui, dū
corporis molem, & robur parare student, ad tantam corporis plenitudinem per-
ueniunt, ut maiorem acquirere non possint. ij ergo, nisi statim occurratur, in apho-
niam incurrere ex interceptione venarum possunt. Ideo in Aph. consuluit Hippo-
crates, ut talis habitus solvatur; quia, cum proficere non possit in melius, superest,
ut recidat in deterius. necesse est enim, ut vel rumpantur vasa, vel nativus calor
stranguletur; quod antequam fiat, ipsi sani sunt, & optimo habitu præditi; & ta-
men repente vocem amittunt. Addit Hippocrates, absque manifesta causa,
ut distinguat ab ijs, qui in luctu, exempli gratia, aut ex casu voce priuantur. Ad-
dit etiam, absque alia forti causa: nam, ut Galenus interpretatur, ex timore
scu mœrore animi contingit, ut vocem sanis derepente amittat, absque vlla tamen
venarum interceptione. Patet autem hic, Galenum, & Hippocratem per aliam
fortem causam, omnes aliorum morborū causas complexos fuisse, in quibus apho-
nia contin-

In commentario.

nia contingit, etiam si nulla adsit interceptio venarum. nam in alijs morbis, ut in Epilepsia, Apoplexia, & huiusmodi, fit quidem aphonia, sed ab alia aliqua forti causa, ut plurimum; raro autem ab interceptione venarum. Quis autem hic non animaduertat, longè nostro absimilem esse casum, quem Hippocrates describit? Primò nusquam reperitur, apud Hippocratem, vel Galenum, aphoniam ex interceptione venarum, nominatam esse Syncopem asthmaticam, quamquam de nominibus, parum referret, si res conueniret; sed neque res conuenit. Nam in affectu ab Hippocrate descripto, non afficiuntur pulmones. in eo verò, quo Regem laborasse, Simonius fingit, afficiuntur. Secundò Hippocrates loquitur de interceptionibus, ut Galenus ipse declarat, quæ a copia oriuntur. Rex autem, ut Simonius statuit, quo tempore in eum morbum incidit, parcissimo victu usus est, & tantum non ieiunauit. non ergo ex venarum interceptione egrotare potuit. Verba Simonij sunt, Primiū die tertia decembris, Cœna parcissima, & prope nulla. Deinde die quinta, parcius propter usum piscium Rex pransus. Tum verò die sexta, Cœna nulla, quæ in alijs quoque tribus, qui præcesserant, parcissima fuerat. Postremò die septima, secutum tenue prandium, Cœna quoque, præter tantillum panis vino insuccati, persicorum pulpæ frustum saccharo conditum, & pruna passa Damascena tria, nulla prorsus. Hæc Simonius. Qui, cum Regem tanta se inedia macerasse scribat, audeat tamen contendere, ipsum postea ex venarum interceptione in Syncopem incidisse. Tertiò Hippocrates egrotos exclusit, dum dixit, Si sano contingat. Atqui Rex noster non erat sanus, quando id ei accidit. Nam, si Simonio credatur, substiterat ipsi prorsus fluxio, quæ per cauterium peccantes expurgabat humores; & cum substitisset, in venam cauam, & arteriam magnam remauerat; ubi maligna qualitate, ex corruptione, accepta, in atrum crassumque sanguinem sensim concreuerat. Hæc autem omnia arguunt, Regem tum non bene valuisse neque enim dici sanum corpus potest, in quo tanta humorum colluies adsit; neque malignitas illa à calore nativo, sed à putredinali acceperat. & febri etiam continua Regem tum laborasse oportuisset, si calor præter naturam, circa præcordia, in magna arteria & caua vena conclusus fuisset. hoc enim vix citra continuam febrem esse potest. Verum videre fortè quis posset istas nostras probationes; cum Simonius id ultro ac totidem verbis protulerit. Nam antequam Rex caderet, vocemque amitteret, cum oppressione quadam thoracis, & difficultate spirandi cum febri die tertio mensis Decembris laborasse fingit; & die quinto, & septimo, rursus ante prandium eadem anhelitus difficultate correptum fuisse. Non ergo sanus erat. Quartò dico, ex Hippocratis affectu non amitti vocem, & recu-

perari per se, nullis ferme adhibitis praesidijs, & iterum amitti, iterumq; recuperare, ut Regi nostro contingebat (neque enim fieri id potest in homine sano) sed ita amitti, ut ea non nisi magnis praesidijs recuperari, neque iterum paulo post amitti possit, nisi alius aliquis consequatur affectus. Quintò, ut id omittam, quod obijcere Simonio possem, Hippocrates, per venas, ut Taurellus interpretatur, non unam cavam, & arteriam magnam intellexisse, sed arterias carotides, quibus a corde vitales spiritus in cerebrum deducuntur, cui sententia ipse quoque suffragatur Galenus, Hoc unum considero, quòd, dato etiam, Hippocratem venam cavam, & arteriam magnam intelligere, non ideo inferri potest, cum de hoc imaginario Simonij morbo locutum esse. Nam Simonius huius morbi causas ponit, frigus primò cutim densans, & venarum oscula claudens; deinde etiam halitum malignum in cor transmissum. Hippocrates verò, tum ex interceptione venarum esse, dicit, cum sano sine manifesta, aut alia forti causa contingit. Nec dissimiles Simonij causae sunt ab ijs, quas exempli gratià adducit Galenus, cum aphonía contingit absq; venarum interceptione. Frigus enim causa evidens, a qua Simonius morbum hunc manasse existimat, non absimile quid efficit, ac, cum quis luctando in suffocationis discrimen incurrit. & ex maligno halitu, in cor transmissò, quæ causa procul dubio fortis est, eadem propemodum symptomata produciuntur, quæ ijs contingunt, qui præ moerore obmutescunt. Tantò ergo minus convenire videtur morbi à Simonio conficti idea cum Hippocratis idea illa supra exposita, quantò utramq; causam & evidentem & fortem, a quibus existentibus aphonía, non autem ab interceptione venarum contingat, Hippocrates complexus est. Sextò, hystericiis mulieribus fluentibus menstruis (Galeno teste) ex suppresso semine, sanis tamen, repente contingit, ut vocem amittant, diuq; tanquam mortuæ iaceant. nunquid earum affectum ad ideam morbi illius ab Hippocrate descripti referes? Non potes. nulla enim adest interceptio venarum; sed id eis vitio seminis accidit, transmissò nimirum in cor maligno halitu. Si ergo is affectus non potest, neque tuus poterit ad illum referri. Septimò, Hippocrates, & Galenus ex occlusionè venarum, cum nimirum nequeant spiritus a corde ad alias corporis partes penetrare, & sic intercepto a corde ad alias partes libero transitu, aphoniam illam contingere statuunt. Tu contrà, ex maligno halitu, turbari in corde spiritus, & eos, qui in alijs corporis partibus sunt, ad cor retrahi dicis. Vnde non quia nequeant ad alias partes transire, ut Hippocrates, & Galenus intelligunt, sed ex recursum ad cor aphoniam fieri vis. Octavò & postremò, aphoniam illam ex interceptione venarum Galenus contingere dicit, quia calor extinguitur. tu verò, quia calor augeatur. Verba Galeni in commen. hæc sunt; Cum igitur supra modum oppletæ fuerint

Lib. Meth. prædict.

Lib. de caus. morborum.

Ad sent. 23.

ra fuerint venæ, premi virtutem grauariq; est necesse, atq; in extinctionis agi periculum natiuam caliditatem, quæ ob multitudinem copiamq; suffocationi quippiam simile patitur. Et iterum, *vbi* Ad sent. 27.

Hippocrates affectum quidem eiusdem generis, nimirum ab interceptione venarum, describit, at qui non sano homini; sed ægro, & a dolore euenerit, sic scribit Galenus; Iure igitur sanguis in locis huiusmodi, propter venarum repletionem, spiritum penetrare non permittit; sed, veluti mortuo corpore, coalescit concrescitq;. coalescunt siquidem & quæ siccantur, & quæ refrigerantur. Hæc Galenus. Ex quibus patet, Simonij morbum imaginarij ab eo, quem Hippocrates, & Galenus delinearunt, dis si παρόν discrepare. Verum errat præterea Simonius, ex fabricæ humanæ ignorantia, dum dyspnœæ illius causam reddit. Nam ait, euenisse a crasso copiosoq; vapore pulmonis arterias obstruente, qui vapor ex crassi atriq; humoris, in vena caua & magna arteria existentis, continua efferuescentia ortum habebat. Errat, inquam quia putat, arterias pulmonū a magna arteria proficisci; quod falsum est. Nam non a magna arteria, sed a basi sinistri ventriculi cordis originem ducunt.

Et cum hoc ita sit, corrui vniuersa Simonij ratio. Nam, cum vapor ille crassus, antequam pulmones adoriatur, per sinistram cordis ventriculum transeat, non dyspnœam, sed mortem inuehere debuiſſet. Patet hoc. Nam si primus ille malignus halitus, vt Simonius ratiocinatur, in cor transmissus, animi deliquium, & aphoniā inducere potuit, quamuis tenuis fuerit, & momento temporis durauerit; alter diuturnior & non minùs illo malignus (vt pote ab eadem putrescente materia eleuatus) sed contumacior ob crassitiem, & ob copiam molestior, proculdubio consequenter necasset. Amplius, vasis his interceptis, nempe caua vena & magna arteria per quæ alimentum & vitalis spiritus per vniuersum corpus demandatur, diu viuere non potest animal. Rex autem Stephanus, ex quo primùm morbo correptus fuit, quinque adhuc dies vixit; idq;, tam commodè, vt post paroxismos vix ægrotasse videretur. Adde, quòd si materia morbifica in magnis vasis, vena nempe caua, & arteria magna, a renibus vsque ad iugulum concepto feruore, vt Simonius scribit, tursisset, non certè occultam febrim, non febriculam, vt Simonius ait, sed manifestam & ardentissimam febrim excitasset. Ad ipsam enim basim cordis, quinimmo in ipso dextro cordis ventriculo materia ipsa morbifica feruens fuisset. Et præterea non duplex tertiana, vt Simonius fingit, quæ lipyriæ mores habeat, sed quartana continua fuisset. Vbi enim ater crassusq; humor putrescit, & intra venas accenditur, febris quartana continua nascitur, non tertiana. Profectò, cum Simonius ineptissimè in curatione se gesserit, ineptissimas quo

Lib. 2. de diff. feb.

cap. 2.

Lib. 2. Crisibus.

cap. 12.

que inuenit excusationes, vt se defendat. Et pulchrè sanè. qui enim quadratus homo est, debet sibi in omnibus similis esse. Verùm ad rem ipsam. Si fomes causaq; morbi est humor ater crassusq; vasa opplens & intercipient, vt asseris, quod nam erat præstantius remedium, quàm sanguinis missio ex brachio? nonne, sanguine immutato, ventilato, refrigeratoq;, euacuat is nimirum vasis, quæ repleta erant, statim sublat a fuisset omnia Symptomata, & tua illa Syncope asthmatica euanuisset? Si enim causa continens remota fuisset, noua illuc transmissa materia non amplius ita obstruxisset, neque concepto feruore turisset. vnde neque libera spirituum transcursio impediri, neque in cor malignus vllus halitus transmitti, & consequenter nulli animi defectioni causa præberi, potuisset. Præterea, cum morbum, de quo loquimur, ad illius ideam, quem Hippocrates 4. de rat. vict. acut. recenset, referendum censeas, nonne, tuo ipsius iudicio, graui dignus es supplicio, qui remedia ab Hippocrate in huiusmodi affectibus usurpata non adhibueris? Venæ sectionem contemnitis. Sed eam maxime Hippocrates celebrat. Ita enim habet; Vt aliquis derepente voce priuatus fiat, venarum interceptiones faciunt, Et mox, Venam igitur secare oportet in brachio dextro in ternam, & sanguinem detrahare. Et iterum, Corrupto sanguine, & spiritibus non potentibus naturales in ipso vias permeare, per frigerationes fiunt ex statione, & vertigines, & vocis interceptio, & capitis grauitas, & conuulsiones, si iam ad cor aut epar, aut ad venam deuenerint. Et mox, Quare talibus fomentis prius adhibitis, venam secare oportet statim ab initio. Quid hic ad tui excusationem adferes? Leuis sanè est illa excusatio, satis effluxisse ex vulnere. quæras meliorem oportet. Nam neque satis effluxit; morbus enim cum causa euanuisset, neque effluere poterat, quia vulnus ex allisione fuit, & in ea corporis parte nullæ magnæ venæ, nulla caro adest. neque ex debito loco, quidquid effluxit. Ideo & tu die quarta morbi (sic serò sapiunt phryges) sanguinem ad octo uncias, licet non ex venâ, vt ab initio debebas, misisti. Præterea Hippocrates, & Galenus a sanguinis missione ægroti refectionem suadent. Tu verò die Lunæ, post casum ex quo Rex vulnus accepit, victum te ipsi tenuem præscripsisse, & die Iouis, detracto per cucurbitulas sanguine cœnam: prope nullam, & exiguum quoque cum sumpsisse prandium scribis. Illi a sectione venæ, & a refectione purgationem per superiora suadent. Tu autem a sanguinis missione. per cucurbitulas, & ab interditiâ, per inferiora purgationem probas. vt omnino appareat, te quiduis potius tum cogitasse, quàm ea, quæ demceps scripsisti. Nihil hic dicam de tuo perplexo loquendi genere. iure enim vepres & spinas queris, vt ijs obstitus tutior maneas.

Sed illud

Part. 23.

Part. 24.

Part. 27.

Part. 28.

Sed illud minus ferendum, quod tu tam sepe mendacia impurissima, & figmenta tua pro oraculis insinues, ac vendites? Qui non pudet te dicere, vlcus, siue cauterium, totis octo diebus fuisse aridum? Cum scias, duos ipsos intimos cubicularios, & me contrarium vidisse; & cum scias, nihil ex attrahentibus fuisse prescriptum, quæ alioqui in hoc casu usurpari solebant. Deinde malo fundamento pessimum superstruis ædificium. ais enim, fluxionem inhibitam, retro pulsam cum sanguine non in cerebrum, sed in venam cavam, & arteriam magnam; atque eandem fluxionem circa præcordia cumulatam, in crassum sanguinem concreuisse. Sed quid istis figmentis tuis fidem adstruit? Urina, inquires. In urinis enim atrii crassique humoris vestigia apparuisse ais. Commodè sanè hæc tu in usum tuum asseris. Sed nemo tibi crederet, qui præsertim tuos mores noverit; & tuam in Medicinæ praxi infectiam. neque enim urinarum cognitionem habes; neque fortè unquam, quid quæ significent, didicisti. Sed pudet sanè tua ista commenta, quæ Siculis ipsis gerris vaniora sunt, accuratius ventilare. nihil enim te non audere video, ut affectum, quo Rex laboravit, non Epilepsiam, non capitis affectum, sed præcordiorum fuisse persuadeas.

SIMONIVS.

Huc accedere, quod ipse Rex, hypochondriis ac præcordiis propria subinde manu monstratis, palàm, nobis indicaret, ibi latere malum omne: illaq; vna parte, adferri sibi peteret opem. XLVI.

RESPONSIO.

Satius fortasse foret semel dixisse, Omnia falsa, omnia conficta a Simonio esse. Sic enim toties repetendum non esset, Hic falsum dicit, hic vè confingit Simonius. neq; si omnia singulatim non explodimus, ac confutamus (esset enim hic labor immensus) statim acciperetur, tanquam id comprobaremus, quod silentio prætermittimus. Dic mihi Simoni, si Syncope erat, & Rex ipse proprijs tibi manibus, ut ais, affectum locum monstrabat, cur non aliqua epithemata cordialia admouebas, cur non aliquo vnguento cordis regionem illinebas? Omnino, quicquam huiusmodi a te fuisse prescriptum, affirmare non potes: extaret enim in Angelis Pharmacopoleæ registris. Sciebas, in thesauro Regis oleum adesse pretiosissimum, a Magno Hetruriae Duce Regi nostro missum, quod efficacissimum esset contra omnes malos cordis affectus; cur non eo usus es? Nunc hæc tuæ sunt, a te, re iam transacta, excogitata. Necum cerè Rex non de præcordiis conquestus est; sed de capite. non quidem primis ijs diebus, quibus eum ægrotum offendi; sed postremis tantum, paulo ante, quàm moreretur.

SIMONIVS.

Iam aptis iustisq; præfidiis, à quibus Rex minimè abhorreret, XLVII.
præparan-

præparandam materiam: crassitiem illam sanguinis attenuandam (videri enim iam atri humoris naturam referre) malignitatem retundendam.

R E S P O N S I O.

Vt materiam præparet, crassitiemq; sanguinis attenuet, vt infra videbimus, iussula parari iubet ex pullis gallinaceis, &c. cum folijs & radicibus petroselinij, & limoniorum taleolis, caryophyllis, croco, rosmarino; præterea salvia, melisophyllo, quorum præcipua vel non reperta fuissent: in ipsa enim hyeme in Lithuania, quis limonia non salita, quis petroselini folia recentia, rosmarinum, & huiusmodi inueniat? Vel sit athena inuenta essent, Regi vsui non fuissent. Cum enim hæc pleraq; calida sint, Regi, qui morbo calido affectus erat, non poterant non maximè obesse. Quod si etiam Regis morbo conuenissem, & inuenta fuissent; nunquam tamen fuerant in Regia culina parari iussa. Frustra ergo planè, non modò malè & præter rem, hæc nunc Simonius comminiscitur.

S I M O N I V S.

XLII. Muniendum cor antidoto aliqua: feruoris occasionem, cum subtracta illi materia, tum verò internis partibus moderata refrigeratione temperatis opprimendam: demum pharmaco aliquo, aut si grauius aliquid vrgeret, etiam scalpello, quicquid intus collectum esset impuritatibus educendum è corpore.

R E S P O N S I O.

Faciendum, sanè inquit, Muniendum, Opprimendum, Educendum. sed nihil tamen nominatim proferre audeat; quia nihil parari iussit, nihil proposuit; & ne in mentem quidem illi venit, vt aliquid in hos vsus proponeret. qui enim morbum non agnouit, nesciuit quid ageret miser; & interdum mecum conuenit, interdum etiam contra me instituit, vt aliquid agere videretur. Nō obstitissem sanè, si quam antidotum cordi adhibuisset, vel si epithema aliquod aut inunctionem applicuisset. Nam nihil horum ipse feci, quod morbum in capite sedem habere intelligerem. Sed tamen, hæc nihil nocere posse, sciebam. Iam, quid iste iactabundus de scalpello nunc narrat, qui mihi ab initio validum pharmacum, aut venæ sectionem proponenti, planè contradixit, & reluctatus est?

S I M O N I V S.

XLIX. Sed præter cætera, sedulò id vnum procurandum, & acriter instanterq; modis omnibus vrgendum, vt, inquam, ad vlcus locum, quotidiana illa fluxio, quæ iam integris prope nouem diebus intus remorata, malo initium dedisset, continensq; dici eiusdem causa posset, impetum denuo suum cōuerteret omnem. Delatum enim ad

enim ad crus humorem, intro compulsus, indeq; in viscera subito interemisse hominem, iam saepenumero visum. Vnamq; ideo spem superesse salutis: si fieri posset, ut ad crus denuo reuelleretur: quod ipsum quoque Galenus 2. comm. in lib. Hip. de natura humana testatus esset.

RESPONSIO.

Appositè omnia. Sed quamobrem, quæ ita facienda (scilicet) iudicabas, non fecisti? cur fluxionem, quæ iam a nouem diebus (tuo testimonio) erat suppressa, de nouo ad crus reuellere non studuisti? Cur nihil in hunc usum parari iussisti? cur ne minimam quidem huius rei tum mentionem fecisti?

SIMONIUS.

Alimentis itaque medicatis & frictionibus, quas in eiusmodi ægritudine Galenus allegato lib. 4. de rat. Vict. in acut. com. ad sent. 28. fomentis etiam ipsis ab Hippocrate commendatis, præponeret, prioribus illis indicationibus, iam fieri debere satis: de reliquis verò, in repræsentanti, commodius certiusq; suo nos tempore deliberaturos.

RESPONSIO.

Dicat, quæso, Simonius, quibus vnquam alimentis medicatis, in Regis ægritudine usus sit. Certè & pharmacopola, & Magister Regiæ culinæ, & omnes cubicularij, & ianitores, & ipsi Regij palatij parietes (ut Simonij verbis utar,) nunquam quidquam tale, vel præparatum, vel deportatum ad Regem fuisse testabuntur. Fomenta similiter nulla adhibita sunt; neque tum de illis meminit Simonius.

SIMONIUS.

Ergo, uinum, quale descripsi antea, idq; iam, si videretur, non nihil dilutum, Regi concedendum.

RESPONSIO.

Apparet hic Simonii in arte præstantia, qui vinum Vngaricum Regi, comitidali morbo laboranti, etiam non dilutum concesserit. Num autem vinum Vngaricum subausterum (tale enim est, quod antea descripsit) in morbi acuti initio, qui a frigore acciderit, cui febris cõtina lipyriæ mores habens adiuncta esset (quæ iudicauit Simonius non carere periculo) Regi conuenisset, habitu pleno ac succulento, cutiq; naturâ densissima, & intensissimorum frigorum vi densiore reddita, corpore nondum purgato, cui suppressa aluus, nec sanguis ex vena brachij missus esset, cum Galenus in diariæ febris cura, morbi nullius periculi, ubi a magno frigore originem traxerit, et patiens pleniore habitu sit, vini usum prohibeat; iudicent viri docti. Ego in hoc explicando certè non laborabo.

i. ad Glauc. 2.

LII.

Respondit ad hæc Bucella, vt solet atq; vt potest, paucis. Quòd ipse quoque esset de eadem opinione, in quantum ad morbum, & causam morbi: & quòd consentiret etiam in intentione curatiua: sed quòd oporteret videre parum, quid faceret morbus in illa nocte: postea iterum venire in simul, & iterum collegiare, & ordinare omnia, quæ erant ordinanda.

R E S P O N S I O.

Ludit in re seria, at frigide satis, miser iste. Iam qui me norunt, sciunt, quamuis res pluris, quam verba, faciam, me non tamen ita crasse loqui, vt fingit Simonius; cui suauis verborum strepitus sonat, quam rerum sententiarumq; pondus. Sed heu tu, verbis ne, an herbis medendum est? Non habes sanè neq; tu in verbis, quod multum gloriaris, si te bene noris. Sed quorsum hæc in me nunc fingis, cum tecum semper, vbi soli fuimus, sim Italicè locutus? Ne sis porro de verbis adeò sollicitus, nam aliqui te Squarcialupus meritò, non medicum corporis, seu, vt ipse loque- ris, personæ vocabit, sed medicum verborum, vel potius verbosum. Ceterum si tecum consensi (vt tu quidem nugaris) in curandi ratione, quare ea, quæ te suasisse ais, ministrata minimè fuerit?

S I M O N I V S.

LIII.

Bucella petit a me, vt secum paulisper secedam: indicans esse de quibus mecum conferret. Sequor. Audio. Summa orationis illius hæc, atque his ipsis verbis exposita fuit. Placere sibi quod antea dixissem de morbo suæ maiestatis atque intentionibus curatiuis: videri tamen, quòd ille casus non esset Syncopa, sed quandam speciem de Epilepsia. &c.

R E S P O N S I O.

Quæ mea sententia fuerit, dixi in superioribus; nunc iste garrit ad libitum, sed per me valeat sanè cum suis ineptijs. Mirum autem in modum oblectat hris nugis; vt omnino non Italus, sed Græcus, adeoq; Atheniensis dicendus sit; quos Demades dicebat esse tibi similes; quòd, ademptâ linguâ, nihil residui rationis haberent.

S I M O N I V S.

LIV.

De validiore purgatione decernenda, vt consentirem, vna illa me cogitatio mouit: quod etiam si morbificus humor minus fu-
reret, atq; in vna corporis parte potius congeri desidereq; vide-
retur: attamen, quia loco illi, quantum quidem coniecere liceret,
nondum tenaciter adhæsisset, præterea verò si non perfectè ali-
quo tamen

SCRIPTI SIMONII.

51.

quo tamen modo (siue graduum, siue partium, ordine id factum putaremus) partim inedia, partim ipsa victus ratione, frictionibusq; ac fomentis coctus (vt quidem vulgus medicorum loquitur) videri iam posset: pars ipsius aliqua, vt quicquid à purgatione residuum superesset, facilius celeriusq; domaretur, detrahi tutò ac salubriter posset: vel etiam quia, etsi absolutè crudus adhuc esset, nihilo secius tamen in ancipiti morbo, cuius symptoma horrendum, exitus verò minimè tutus haberetur, ne deterior euaderet, vel laborantem ante morbi statum iugularct, prudentiorum medicorum iudicio & consensu, nonnihil eius, cathartico vehementiore (vt ex Hipp. præcepto, extremum extremo morbo remedium adhiberetur) constantibus præsertim vt cunque etiamnum viribus in morbi principio atque incremento ad naturæ ipsius imitationem demi omnino deberet.

RESPONSIO. /

Cum Simonius fateri nolu, morbum, quo Rex laborauit, Epilepsiam fuisse, ac se, post secundum insultum, qui nobis certus Epilepsiæ nuntius fuit, mecum, vt validum ipsi exhiberetur catharticum, ideo consensisse, ne epilepticus confirmaretur; iam in ratione rediendâ, quam obrem consenserit, laborat nam consensisse se, negare non potest, quandoquidem, me distante, ipso autem scribente, id parari iussum est. quod etiamnum Recepta (quam vocant) ipsius manu scripta, apud Pharmacopolam extans, luculemer testatur; ac præterea tum, de suo consensu datum fuisse, inter aulicos diuulgauit. Itaq; excusationem quærit, quòd nunc primum animaduertit, morbo, quem ipse fingit, parum accommodatū esse illud pharmacum. Aut ergo, vani se mouisse cogitationem, vt de validiore purgatione, decernenda consentiret qua vna explicanda, tria asserit; quæ singula ordine nunc & recensibimus, & consutabimus. Primum est Quòd, etiamsi morbificus humor minus surgeret, atq; in vna corporis parte desidere videretur: tamen loco illi, quantum quidē conijcere liceret, nondum tenaciter hærebat. Verùm dicat mihi Simonius, cur non valentius pharmacum exhibebat, quo tempore mannam exhibuit; si nondum tenaciter alicubi humor hærebat morbificus? Deinde quomodo conijcere poterat, nondum tenaciter hærebat? Oppositum sanè ex ipsius commemoris colligitur. Namq; ait, Regem tertia Decembris, circa secundam noctis horam fuisse subita ac graui thoracis oppressione correptum; & se ex pulsu deprehendisse febriculam, die quinta deinde post meridiem, & die septima ante meridiem (per tertianarias nimirum accessiones) cum anticipatione, fingit recurrere malum. Sequenti verò nocte, nullo interrim commisso errato in cibo & potu, iterum, et grauius, fuisse correptum. Hæc

Simonii causa ab ipso conficta, cur de validiore medicamento Regi dandum consenserit, diligenter expenditur.

b a sunt indi-

sanè indicant, humorem, qui morbum faciebat, ea nocte, si non prius, vno in loco hæsisse. Adde, quòd, vt Simonio placet, Rex ipse postea præcordis sua ipsius manu subinde monstratis, palam nobis indicabat, ibi latere malum omne; & post diem septimum, licèt ob acceptum vulnus plurimū effluxisset sanguinis, & a sumpta Man-
na aliquantulum purgatus esset, obseruassetq; victum tenuem sibi a Simonio præscriptum, nihilominus tamen denuo eadem hora paroxismo est correptus. Quapropter hæsisse dubio procul aliquo in loco tenaciter morbificus ille humor dicen-
dus est, si quidē nec a sanguinis copiosa euacuatione, neq; a ventris lenitione quid-
quam cessit. Accedit, quòd, cum morbo acuto Regem laborasse dicat Simonius, & habuisse extremas partes corporis frigidas, non potuit id esse absq; aliqua viscerū inflammatione; quemadmodum ait Galenus in com. aph. 1. lib. septimi & com. aph. 48. lib. 4. quare nequaquam pharmacum soluens tum exhibere conueniebat; vt Hipp. 4. de rat. vict. acut. docet his verbis. Quicunq; ea, quæ inflammantur, statim, morborum inter initia, medicamento soluere conantur, n̄ non solūm ab intensa inflammataque parte nihil adimunt, cum non cedat obsequaturq; quæ adhuc cruda est affectio: verūm quoque & quæ morbo resistentia & sana sunt, absumentur colliquantq; ductoq; ad imbecillitatem corpore, morbus superior euadit. Sed concedamus, Simonium coniscere potuisse, humorem illum nondum bene aliqua in parte impactum fuisse, & expendamus, vt cætera cohereant. Morbus is, si ad ideam morbi ab Hippocrate delineati redigi debet, fuit morbus acutus; neque id Simonius negat. At Hippocrates quid ait? In morbis acutis raro & per initia medicamento purgante vtendum, & id cum diligenti præmeditatione. Vbi Galenus notat, ita initio in morbis acutis purgandum, vt vel prima die, vel non vltra secundam. Errauit ergo Simonius, qui post secundam diem purgationem exhibuit. Præterea notat ibidem Galenus, ægros, qui cruditatibus ex multis, aut lentis, aut crassis, edulij abundant, pariter quibus sunt distenta hypochondria, vel qui aliqua viscerum inflammatione laborant, ad purgationes ineptos esse. Vtq; conueniens fiat purgatio, oportere humores esse fluxiles, nulliusq; lentoris participes, dicit; apertos demum reueratosq; meatus, quorum nihil, si Simonio credatur, in Rege erat. Simonius enim supra scribit; Maiestatem suam fructibus semper vesci solitam. fructibus, inquit, omnis generis, vuarum, prunorum, cerasiorum, persicorum, pirorum, malorum, melopeponū, nucum auellandarum, iuglandium recentium, tribulorum aquaticorum, Castanearum, liberalius intemperantiusq; quàm credi possit, à prandio & à cœna, totoq; ferme anni tempore Rex vescabatur.

ſcebatur. Braſſica item capitata cruda, tantumq; ex muria condi-
ta, Raphano, ferè ſemper & quidem largius, poli duorū triumue
generum fructus, ſumpto, tam prandium quàm cenam claude-
bat. Ergo neceſſario cruditatibus abundabat. Ad hæc præcordia, vt fingit Simo-
nius, manu monſtrabat, ſignificabatq; nobis, ibi latere malum omne. Ergo credibi-
le eſt, cum vel tumorem aliquem in viſceribus habuiſſe, vel ſaltem flatuſ. Tum ait
Simonius, craſſitiem morbiſici humoris attenuandam, incidendamq; fuiſſe, & vi-
cinarum cordi venarum, & arteriarum inſarctus recludendos. Ergo humor ille
peccans craſſus & viſcidus erat. ergo die decima menſis, cum, nondum quidquam
iſtorum factum eſſet, meatuſ clauſi erant, per quos purgatio fieri debebat. Nam,
hæc faciendâ, die demum nona a prandio ſe monuiſſe vult. Quare, dubio procul
Rex ineptuſ fuit ad purgationem, præſertim tam validam; & præter omnia artis
præcepta illi, diei decimæ, purgationi conſenſit Simonius. Alterum, quod Simonius
aſcrit, dum explicat, cur purgationem, quæ exhibitâ eſt die Mercurij decima
menſis Decembris, exhibendam conſentiret, illud eſt, quòd morbiſicus humor, ſi
non perfectè, aliquo tamen modo, partim inediâ, partim ipſa victuſ ratione, fri-
ctionibus, ac fomentis coctuſ videri poſſet. vt pars ipſiuſ aliqua detrabi ſalubriter
ac tuto poſſet. Expendamus & hoc, quàm bene dictuſ Simonij reſpondeat. Paulo
ante, cum de vino ageret, dixit, ſe ſuaſiſſe, vt exhiberetur: quia crudior craſſiorq;
eſſet morbi cauſa. nunc vero ſtatim, quaſi ſui ipſiuſ oblituſ, ait, ſe aſenſum fuiſſe
de purgatione: quia morbiſicum humorem coctum iudicarit. Verùm inferiùſ eti-
am (neque enim hoc vno ſatis ſuam ſe prodidiſſe ignorantiam putauit) dicit, ſe, in-
ſpectuſ vrinuſ eiùſdem diei, Mercurij ſcilicet, animaduertiſſe, illaſ turbidaſ & mi-
nimè ſubſidenteſ. Ergo iuxta artis præcepta morbiſicuſ humor adhuc cruduſ e-
rat. Neque inedia illa a Simonio præſcripta ſatis fuerat, ad illum concoquendum.
nam ait, ſe Regi conceſſiſſe carneaſ elixaſ & aſſaſ, vinumq; non dilutum ſubaſte-
rum. quod eſi tenue fuiſſe dicat, Vngaricuſ tamen fuit; quod reuera nequaquam
tenue eſt. Iam talis victuſ, etiam in minima quantitate exhibituſ, dici tenuuſ non
poſteſt. vt ex Galeno in com. aph. 4. lib. primi clarè colligitur. Nec frictionibus
aut fomentis, ſicciſ nempe linteis locis admotiſ (de alijs enim fomentis non memi-
nit Simoniuſ) concoqui morbiſicuſ humor potuit. Nam frictioneſ fomentaq; hu-
iuſmodi, humorem atruſ & craſſuſ (quem ponit Simoniuſ in magniſ vaſiſ con-
creuiſſe circum præcordia) ſomitẽ morbi minimè attenuare, incidere, a puro
ſanguine ſecernere, ſeparare, & coquere potuerunt; ſed potiùſ, humoreſ a cen-
tro ad circumſerentiam attrahendo, vniuerſuſ corpùſ calefaciendo, & parteſ
humorum ſubtilioreſ in halituſ reſoluendo, craſſioreſ reddere. Errat ergo Simo-
nius, exiſti-

Lib. 2. cap. 29.

Ad part. 44.

Lib. 1. aph. 24.

2 aph. com. aph. 9

nus, existimans, humorem, quem morbi causam statuit, his præsidijs potuisse pri-
 mis illis diebus ex parte coqui. Qui si tamen iam ex parte coctus fuisset, forti
 pharmaco eum purgare tentando, errorem insignem admisisset. namque catharti-
 co vehemente turbanda natura non fuisset; quemadmodum probè docuit Galenus
 in comm. aph. inquires, Cum iam natura concoquit, superfluum est
 euacuare, tum propter alia, tum quia vis animalis, magna ex par-
 te, eo tempore est fatigata. Et 4. de rat. vict. acut. Purgationes (videli-
 cet cathartico vehementioribus) concoctioni humorum contrariæ exi-
 stunt; nempe corpus vehementer mouentes frangunt. Hæc est ergo
 causa, cur purgationes coctionibus aduersantur. Tertium quod in illa una sua co-
 gitatione explicanda Simonius asserit, his verbis exponit, Vel etiam quia, &
 si absolutè crudus adhuc esset, nihilo secius tamen, in ancipiti mor-
 bo, cuius symptoma horrendum, exitus verò minimè tutus ha-
 beretur, ne deterior omnino euaderet, vel laborantem ante mor-
 bi statum iugularet, prudentiorum medicorum iudicio & consen-
 su, nonnihil eius, cathartico vehementiore (vt ex Hippocratis
 præcepto, extremum extremo morbo remedium adhiberetur)
 constantibus etiam præsertim vtcumque etiamnum viribus, in
 morbi principio atq; incremento, ad naturam ipsius imitationem
 demi omnino deberet. Quod tripliciter autem hic errat Simonius. Primò,
 quod in omni ancipiti morbo (ponti enim Simonius indefinitam propositionem
 pro vniuersali) cuius symptoma horrendum, exitus minimè tutus habeatur, ne
 morbus euadat deterior, vel laborantem ante morbi statum iugulet, prudentes me-
 dici iudicent, vehementiore cathartico, etiam si absolutè morbus sit crudus, in
 principio nonnihil demi debere. Nam hoc perraro, & in pau. issimis morbis acu-
 tis, idq; diligenti cum præmeditatione, faciendum est; iuxta citatum aphorismum;
 In acutis passionibus rarò & in principiis medicamentis purgan-
 tibus vtendum, & cum præmeditatione. Et ibidem notat Galenus in
 comm. aph. In diuturnis morbis semper maturationem morbi expectandam esse;
 in acutis verò, cum turget materia, initio etiam purgare licere. At verò, vt turge-
 at materia, id perrarò contingere solet. ergo perrarò etiam purgandum. Secun-
 dò errat, addens, licere purgare in morbi incremento, cruda existente materia cras-
 sa, atque vis obstructis, in morbo, cui coniuncta sit febris, vt ipse hic factum esse,
 apertè contendit si quidem nunquam prudentes medici cathartico vehemente id
 tentabunt, scientes, vt inquit Galenus, tunc purgationes fieri difficiles, non sine
 torminibus, & quadam vertigine fastidioq; multo, & malo pulsu, ac dissolutione,
 & difficult.

& difficultate; & hos ad purgandum ineptos esse. utq; alibi monet, collisionem
 impediri, in longumq; morbum protrahi. Et Auicenna expresse ait, Apud sta-
 tum ne moueas aliquid, donec natura vincat, & digerat. Tertiò er-
 rat Hippocratis sententiam malè intelligens. nam putat, in incipiti morbo cuius
 symptoma horrendum est, nempe in febre syncopali, absolute crudo existente
 morbifico humore, nonnihil cathartico demendum, quòd Hippocrates dicat, Ex-
 tremis morbis extrema præsidia adhibenda esse. At non est extremum præsidium
 nonnihil demere, sed totum tollere radicitus. Quartò & postremò errat, cum scri-
 bit, in morbi principio atque augmento, & si absolute crudus adhuc esset morbi-
 ficus humor, nihilo secius tamen nonnihil eius cathartico vehementiore ad natu-
 ra ipsius imutationem demi debere. & prodit, se a paucis annis (ut reuera est) me-
 dicam exercuisse artem, oblitumq; prorsus eorum esse, quæ a Galeno in libris de
 crisis scripta sunt, atque in comm. aph. ubi ait. Quando incipit morbus,
 si quid excernitur, nihil tamen naturæ ratione; sed sunt omnia
 hæc præter naturam earum, quæ sunt in corpore dispositionum.
 quo enim tempore a causis quidem morbos facientibus natura
 grauatur (adest autem cruditas humorum) tunc aliquid bene eu-
 cuari est impossibile. Possem alia adducere Galeni, & doctissimorum quo-
 rumque medicorum dicta ac testimonia confirmantia, in principio morbi atque
 augmento, naturam, humore absolute crudo existente, nihil rectè euacuare posse.
 Sed ita rebus se habentibus, tantum ad mortem & ad malos abscessus euacuare so-
 lere; idq; à morbo coactam. Verùm res hæc clarior est, quàm ut multis explicari
 debeat. Apparet ergo, quàm ineptè ratiocinetur Simonius, & quàm egregie sua
 ubique figmenta prodat.

4 de rat. viâ ad
 part. 44.
 Lib. 4. sen. l. traç.
 2. cap. 7.

Lib. 4. sph. 22.

SIMONIVS.

LV.

Præscribitur ergo, Bucella ipso dictante, catharticum sequen-
 te mane offerendum, ex drachinis duabus pilularum cocciarum,
 & granis plus minus quatuor extracti hellebori, vnâ dissoluendis
 (hac enim apparatus forma, & nō alia sibi exhiberi voluit Rex)
 ex aqua lauendulæ cum aquæ Cinnamomi tantillo.

RESPONSIO.

Insinuat hæc Simonius, ac si me accusare vellet; cum tamen quemadmodum ipse
 hic fassus est, in hoc cathartico dando consenserit; immo, quemadmodum dixi-
 mus, cum ipse, me dictante, id pharmacopolæ parandum descripserit. Et non pu-
 det tamen eum, morbum, quo Rex laborauit, vocare acutum, ex putrescente hu-
 more atro crasso in magnus venis circa præcordia ortum; cum ipsemet concessis-
 se se fateatur, ut pharmacum Regi offerretur, quod ex drachnis duabus massæ pi-
 lularum

Lib. de simpl.

lularum cocchiarum constabat. quæ inter omnes pilulas vsitatas, ex correctiuis (quæ vocantur) cor & os ventriculi aduersus solutiuiorum iniurias, confortantibus, minimum assumunt: immo affatim colocynthidem atque scammonium recipiunt, ori ventriculi, atque cordi, teste Mesue, valde inimica. Scammonium, bilem flauam; colocynthidis verò vnâ cum Turbith, quod similiter recipiunt, crassam pituitam potentissimè educit. Sed quid potuerunt hæc iuuare, si, vt Simonius statuit, humor peccans, erat ater sanguis in maioribus vasis concretus? Quid ergo ineptius, quid stolidius, quid minùs ad talem affectum conueniens? Profectò si talis fuisset morbus, qualem in hoc suo scripto finxit Simonius (febris scilicet non intermittens cum animi deliquio) &, tota præcedente nocte, somnus leuis atque interturbatus fuisset, a quo virium nullum leuamen sequutum esset, & sitis aucta; & pulsus manifestè intermittens, oppressioq; thoracis, & molestia, ob hypochondriorum distensionem, adfuisset; humore præsertim absolute crudo existentes (Nam Simonius in hoc quoque casu eiusmodi pharmacum probat) tale exhibere pharmacum, nihil aliud fuisset, quàm Regem ipsum datâ operâ & consultò nocere. Medicus verò aliquis dolosus, volens loco medicamenti lethale exhibere venenum, nullum potuisset aptius excogitare. Et miser iste, vt suum excuset peccatum, quòd in principio epileptici morbi Regi vnum concesserit, non dubitat se reum mortis ipsius facere, suamq; in praxi medendi, inscitiam omnibus declarare.

S I M O N I U S.

LVI.

Vini loco, pro potu, eiusdem consilio, aqua decernitur, in cuius libra vna, Cinnamomi vncia (obseruent hoc medici & misereantur fortunæ Regis) maceranda esset, addito ad gustum saccharo.

R E S P O N S I O.

Necesse est, qui semel egressus fuerit limites verecundiæ, eum bene & nauiter esse impudentem. Hoc studet Simonius. ideo nihil mirum, si, cum ipse vnus aquam ex infusione Cinamomi præscripserit, mihi deinde hoc imputet. Verùm in Pharmacopola libris siue registris (vt vocant) apparet, die Lunæ, antequam ipse ex meo prædio ad Regem rediissem, a Simonio vnâ cum Manna aquam ex maceratione Cinamomi fuisse præscriptam. Cum igitur dicat Simonius, me non nisi die Martis aduenisse, & asserat, meo consilio aquam fuisse decretam, quis tam bardus est, qui non videat, hoc vnum affectare Simonium, vt impudentissimus habeatur?

Veritas actorum dici Martis.

Cum tota nocte apud Serenissimum Regem vigilaßem, summo manè dici Martis, cum iam in aulam Simonius reuersus esset, in hospitium me contuli. Rex tum conseruam

conseruam (et loquuntur) florum persicorum, me absente, sumpsit; quæ, non secus ac Manna, nihil eduxit. Redij paulò ante prandium; nec quicquam cum Simonio contuli, confidens, ex ijs, quæ inter nos acta erant, fore, ut a me Simonius non disreparet. At verò in prandio, cum ego aquæ præparatæ potum Regi suaderem, illico mecum altercari cepit. ac, tametsi Rex, videns inter nos non conuenire, multum commouebatur; hoc tamen ipse parum curans, ludebat, me proponere aquam dicens, quia essem semiabstemius. Regi igitur tandem persuasit. Nam cum vulnus ei prorsus non doleret, nec calorem vllum præter naturam sentiret, neque mihi morbum nominare liceret, nimirum (ne eum terrerem) non intelligebat Rex, quam ipsi ob causam vinum nocere posset. Bibit ergo Rex vinum potens Ungaricum; comeditq; non multum hordei, aliquantulum pulpæ capi, vitulinæq; assaturæ, & cerasia in vino cocta. Diem demde satis commodè transiegit. In cœna quoque vinum voluit. Sed, haustis duobus vini non magnus poculis, quòd quàm egrè id ferrem animaduertet, deinde ex infusione Cinamomi bibit. Cœnati & nos sumus cum Veselino. A cœna curato deligatoq; vulnere, cum iam Rex diceret se putare, facile se somnum capere posse, Simonius, discessurus, eum blandis verbis confirmare tentauit; Rex autem veluti indignabundus excepit ac statim ecce conuellitur, pedibusq; extra lectum porrectis, quasi surgere animus esset, transversus cecidit, præ ipsam lectum, retorto collo, oculis sursum versis. Ego statim pedibus, Veselinus verò capite apprehenso, eum reuocare conamur. Simonius stupore apprehensus, ex abundantia cordis, Verè, inquit, non opus est vino. captoq; argenteo vase, in quo Rex manus lauerat, aquâ Regis faciem insperisit, lacertos præterea ipsius & manus madefecit. Ac, dum Regem crinibus, naribus, & digitis trahimus, torquemus, vellicamus, Rex, ad se reuersus, in nos fixis oculis intuens, quid facitis? ait. Mox grauitè respirare cepit. Iubeo statim adferri calida lintea. Cumq; frictionibus solis non videretur faciliò reddi spiratio, cucurbitulis vitreis hypochondrijs admotis, & frictionibus, dorsi præsertim, iteratis, cessauit tandem omnis inspirandi difficultas. nec multò post, quasi fessus, dormiuit. Tunc, Simonio mecum in proximum hypocaustum abducto, linguâ Italicâ nobis communi eum admonui, paroxysmum hunc omnino fuisse epilepticum. nam oculorum musculi, mandibularum, & colli, apertissimè conuulsi erant. & nisi morbi confirmationem anteuertereamus, fore, ut vniuersum corpus conuelleretur. Itaque non esse cunctandum; sed potens medicamentum a capite euacuans statim exhibendum. cum præsertim anhelitus succederet difficultas; quæ capitis magnam indicaret repletionem. Oriri enim eam a materia, meo quidem iudicio, tenui potiùs mordicanteq; quàm crassâ viscidâ; uè; cuius tenuior saltem pars vi paroxysmi per spinam a

cerebro ad nervos thoracis musculus inseruientes transmitteretur. Meâ igitur sententiâ die sequente, quod magna vrgeret necessitas, etiamsi dies coniunctionis Lunnæ esset (neque enim, magno imminente periculo, est id obseruandum, quod antiqui præstantiores Medici non obseruatum) medicamentum exhibendum esse; ut altera die deinceps statim, ante tertium paroxysmum (alternis enim diebus, ut cœperant, hos insultus futuros metuebamus) sanguis per cucurbitulas mitti posset, & caput demum roborari, ne Rex epilepticus fieret, tantusq; videlicet morbus in eo confirmaretur. Nihil ad hæc respondit Simonius. sed, calamo arrepto, quid ergo illi exhibebimus? inquit. Tum, sic me distante, scripsit.

R. pil. cocchiarum ʒ. ij.

Elleb. nigri gr. v.

verum, hæc deinde iussimus dissolui in aqua liliorum conuallium; quia Regem sciebamus a pilulis abhorrere. Nocte illa parum placida Rex usus est. sed nulla tamen febris aderat. Vterque autem nostrum tota ea nocte apud Regem nostrum vigilauimus.

Die Mercurij. 10. Decembris.

SIMONIVS.

LVII.

Cum itaque manè potionem illam, horrenda odoris ac saporis insauitate concussus Rex, vno gulæ hiatu haurire uoluisset, non potuit tamen. Residuum itaque deterfis iam è gula & faucibus, deiectisq; austero vino, reliquiis, exhaurire noluit. Eapropter vtilis quidem, sed obscura tamen & leuiter conferens, inde sequuta purgatio est. Deiectiones non copia æstimandas esse, rectissimè Hippocrates docuit aph. 23. lib. 1. Ergo quia cum faciibus, crudiorèq; illa colluie, quæ in intestinis & circum mesenterium exuperabat, atri humoris qui morbi fomes erat, deiectum est exiguum aliquid (huc spectat illud Hippocratis: Qualia derici oportet, &c.) non magnopere se ex eo leuatum Rex percepit.

R E S P O N S I O.

Quia Rex, prædicto medicamento sumpto, nihilominus (quod vino usus esset) denuo paroxismo correptus est, ne vino, vel etiam pharmaco, quod dandum ipse consenserat, hoc adscribatur, culpam in id reijcit, quod totum pharmacum non hauserit. Ait ergo, Regem non magnopere leuatum, quia exiguum tantum atri humoris, qui morbi fomes erat, euacuatum est. Sed cur exiguum? an quia totum medicamentum non hauserat? non sanè. sed quia in eo medicamento exiguum fuit Ellebori, quod solum ex ijs, vnde compositum est, humorem illum atrum, seu atram bilem eua-

Simonius frustra, totum pharmacum a Rege epotum non fuisse, causari ostenditur.

bilem euacuare valet. non enim ad atram bilem euacuandam fuit medicamentum illud exhibitum; sed ad pituitam potissimum. Miser iste a pilulis cocchijs atrii humoris plurimum euacuari posse putat. miser, inquam, qui nescit cocchias pilulas non hunc propriè humorem, sed crassam pituitam & flauam bilem educere. Caterùm si ideo Rex hoc medicamentum exhaustire totum non potuit, quòd horrendum odore & sapore inuenisset, quomodo id iterum ipsius Regis consensu a nobis repetitum, & ab ipso sumptum fuit? nunquid in toto Regio Pharmacopolio aliud nihil erat, quod atrum euacuaret humorem, quàm pilularum cocchiarum massa? Verùm Rex natura, quemadmodum abhorrebat multum a dulcibus, sic amaris non admodum offendebarur. immo, oblectationis causâ, non rarò in vino ipso abstinere, adhuc abinthii viride modicè contusum macerabat. ex quo potio talis fiebat, quam non quilibet gustare potuisset. Sed ipse tamen suauissimè hauriebat. Adhuc prudens ac fortis erat. ut, quicquid semel faciendum decreuisset, intrepidè etiam perficeret ideo, quicquid fingat Simonius, totum Rex medicamentum hausit. & iuuisset non mediocriter, si a vino abstinuisset. Nam consecuta est sitis; quæ, ubi a purgatione exiit, non leue absolutæ purgationis (ut ait Hippocrates) indicium est.

1. aph. 19.

SIMONIVS.

Potus, atque is vrgente acrius, quàm vnquam antea siti, liber- **LII.**
lis, Aqua.

RESPONSIO.

Vtinam verò aquam bibisset, viueret sanè clementissimus dominus meus. Sed tu, miserrime omnium, tu, inquam, qui quidvis aliud potius, nouisti, quàm m ederi, & verum dicere, ipsi, quicquid contrà asseueres, bibendum & suasisisti & exhibuisti generosum, idq; antiquum, Vngaricum vinum. Hoc omnes norunt; hocq; ego facillimè probare possum. sed tu, quòd aquam ex infusione Cinnamomi die Mercurij Rex biberit, nullo potes testimonio confirmare. Testabitur autem Pharmacopola, pro die Mercurij neque iussam a quoquam, neque acceptam fuisse aquam ex infusione Cinnamomi; sed a me iussam, & a se delatam aquam ex decoctione Saluæ; ex qua cum Rex nihil bibisset, totam retulerit. Testabitur & dominus Andreas Choruat, vinum Regium antiquum certè & generosum, (quod alioqui iniussu Regio haurire, nefas & insolens erat) Regi tunc temporis; aliud verò nobis, & aliud cubicularijs allatum esse. Testabuntur demum cubicularij, non aquam, non decoctum, sed vinum tantum tuo consilio, a Rege fuisse epotum; quæ causa acceleratæ mortis ipsius fuit. Consultius omnino fuisset rebus tuis, silere potius, quàm te mendacijs excusare, meq; cogere, ut nefandum tuum crimen, & crassam tuam in medendo ignorantiam audaciamq; detegerem. Ego enim lubens abstinuissim, & nunc perimittis id facio. Sed quando meam tu famam, & existimationem

Resistatur com-
mentum Simonii,
quod Rex die
Mercurij aquam
biberit.

opugnare contendis, non erit iniurium, si me lege utar, & si ea te via cepero, quæ me captas.

S I M O N I V S.

LIX.

Dyspnœæ consultum me auctore, cucurbitulis, lumborum potissimum partibus, ad quas Diaphragma peruenit, & pulmonis portio, subinde applicitis, ut mali causa, proutissime reuelleretur

R E S P O N S I O.

Quod ad dyspnœam remouendam cucurbitulæ nec applicatæ Regi fuerint, nec, si fuissent quidquam conduissent.

Hæc verba in manu scriptis exemplaribus Varasæ a Simonio euulgatis, non habentur. Sed, postquam Simonius legit examen Epistolæ Chiakoris, in quo doctus ille vir negligentia Simonium accusat, qui, cum morbum illum asthma iudicasset, nullo tamen topico medicamēto ad asthma leniendum usus sit, inseruit hæc verba Simonius, putans rationibus suis iri consultum, si scriberet, aliquid suo iussu in hunc finem tam administratum fuisse. Ait ergo, cucurbitulas lumbis subinde applicatas fuisse, ad dyspnœæ causam promptissime reuellendam; licet id ita factum non fuerit. Verum expendamus, quæso, quid potuisset hoc remedium iuuare. Dyspnœæ duas causas superius posuit, vnâ tempore præcedentem, adstrictum scilicet pectus (quæ pars ossea & cartilaginea est) frigoris vi, lesis per se alioquin respirationis organus. Alteram verò potiore, nempe crassum copiosumque vaporem, ex crassi atriique humoris in magna arteria cauâque vena concreti, lentâ, sed continuâ efferuescentiâ, pulmonum arterias obstruentem, & septum transversum distendentem. Ad primam causam reuellendam, cucurbitulæ lumbis subinde applicatæ nihil potuissent prodesse, immo potius obfuisse. Nam ab anterioribus partibus ad posteriores sanguinem reuocando, anteriores vi frigoris lesas, magis calore denudatas torpentesque reliquissent, motuique ineptiores reddidissent. Ad secundam causam reuellendam quæ dyspnœam ob diaphragmatis distensionem intulisse fingitur, in alio quopiam adiumento esse fortè potuissent. at in nostro Rege nequaquam; quod carnosum, succi pleno, & utcunque pingui corpore esset. quid enim in tanta partium distantia extrahere vel reuellere ab ea diaphragmatis portiuncula, quæ versus lumbos exporrecta est, potuissent subinde applicatæ cucurbitulæ? & quanto cum Regis incommodo? a pulmonibus sanè nihil prorsus. At ignarus fabricæ humanæ Simonius, cum primum hæc de cucurbitulis addere in animum induxit, Galenum de anatomicis administrationibus fortè consuluit; ubi legens de quanto pulmonum lobulo causæ venæ substrato, & versus lumbos exporrecto, putauit se rectè posse adnotare, pulmonis portionem ad lumbos peruenire. Sed in simijs in quibus Galenus, & ipse fortè Simonius, se exercuit, hic lobus adest; ad lumbos tamen usque non peruenit. in hominibus verò non adest, in quibus adeo longius distant pulmones a lumbis, qui quàm rarissime iuxta spinam membranæ sub-

cingenti adnectuntur. Quapropter in corpore tali carnosio, pingui, milies applicatae lumbis cucurbitulae, ne tantillum quidem a pulmonum obstructis arterijs, quae a basi cordi proueniunt, reuellere potuissent. At Simonio auctore, egregie, si dijs placet, consultum dyspnoeae fuit, ut mali causa promptissime reuelleretur, subinde lumbis applicatis cucurbitulis. Verum, si quidem applicatae fuerunt, quis quae so eas applicuit? Nō sanē tu. nam cur non etiam die Iouis manē eas, & si in alium usum, applicuisses. Nunquid igitur Ioannes Chirurgus, qui eas die Iouis applicuit, quique a Regia Maiestate annuum accipiebat stipendium, ut mihi in operatōnibus hisce chirurgicis inferuiret, num, inquam, is tum fortē applicuit? At enim ipse id constanter negat. Sed si promptissime morbi causam reuellebant, cur non identidem repetitae fuerunt die Iouis, & potissimum Veneris, quo die, te teste, suffocatus Rex moriebatur? Non habes sanē quid respondeas. Præterea manē diei Mercurij fuisse appositas affirmare minimē potes. nimis siquidem graue erratum fuisset, ab exhibito per os purgante medicamento, antequam purgasset, vel in ipso purgationis tempore, lumbis saepe applicare cucurbitulas. Sed neque a prandio, nam a prandio dyspnoeam Rex non est passus. Et Reuerendissimus Episcopus Premislensis Regni Procancellarius, qui die Mercurij duas & amplius horas, post prandium, apud Regiam Maiestatem fuit, semper testabitur, Regem id temporis, nulla cum difficultate respiraſſe; firma voce atque libera, æquē ac sanum, locutum fuisse; & affirmasse præterea, se tantūmodo ob impedimentum cruris decumbere. Ergo nec dyspnoeam passus est Rex eo tempore. nec cucurbitulae ei fuerunt applicatae. quod si passus fuisset, applicatae tamen omnino non iuuissent.

SIMONIVS.

Hora circiter noctis tertia, nouus paroxysmus (erat is quartus) eadem cum animi defectione, extremis summisque partibus corporis frigentibus, fronte ac temporibus frigido sudore madentibus: facie pallente, pulsu raro, obscuroque, nulla vel minima conuulsoriae motionis nota, comitatus. Accurrit Bucella cum vase ligneo, aquae gelidae pleno: qua immergit Regis brachia, eiusdemque faciem inspergit (legitima scilicet artificiosaque fuit haec Epileptici suscitandi ratio) accurrit & Ferenz Veselinus: qui Regis caput sinistro brachio comprehensum, quasi è corporis trunco euulsurus, hinc inde mirandum in modum succutit atque contorquet: dextra verò manu Regi, quasi sibi nihil esset, confusa voce significanti, ac recusanti, imò verò & manibus ipsis à se procul arcenti diductis per vim mandibulis, quas Rex ipse volens contraherebat,

LX.

aquam Cinnamomi stillatitiam in os indit. Accurro ego cum Lepscenio, linteisq; calentibus artus foueo. Vbi ad se rediisset ipseus Maiestas continere me non potui, quin Ferenz Veselino in os dicerem: modum illum Afinis aut Bobus, &c.

R E S P O N S I O.

Simonius, quod ineptè ipse fecit, Buccellæ tribuisse arguitur, & inter aliorum mendaciorum conuincitur.

Lib. 2. ep. pen.

Ita ne Simoni, ut quæ tu ipse fecisti, alteri adscribas? O confidentissimum caput. mirum tibi terram non dehiscere. Ecquis audeat cum tam impudente homine agere; qui non solum, quæ facta sunt, neget, & quæ nequam cogitata fuerunt, facta dicat; sed etiam quæ ipse malè fecerit, alijs imputare audeat? Id mihi, & peius, cum isto accidit, quod Ciceroni cum Bibulo, de quo conquerens in Epist. fam. sic scribit; Nam ad senatum quas Bibulus literas misit. in ijs, quod mihi cum illo erat commune, sibi soli attribuit quod autem meum erat proprium, id etiam populo se remittisse scribit; quod verò illius erat solius, id mecum communicat. Verum pulchrè sanè dictum est, Mendacium vitro transparenti esse. Non potuit Simonij falsa narratio eius arte vlla ita latere, quin aliquid quò fidem mendacio conciliaret, ab ipso additum totam eam falsam & fictam esse, proderet. Fingit hic Simonius paroxysmum, eadem quæ, antea fuerat, cum animi defectione; extremus summusq; partibus corporis frigentibus; fronte ac temporibus frigido sudore madentibus. Et inferius notat, quamdiu durauerit; inquit de eo, nec ipse in decimam quadrantis horæ partem, aliorum instar perseverans. Heus Simoni, si ad tam exiguum temporis spatium perseveravit paroxysm^o, ut reuera Epileptici illis paroxysmus semper contingebat quomodo obseruare potuisti, me, interim ut tu quidem fingis, brachia Regis immergente, eiusdemq; faciem frigida inspergente, ut paroxysmi extremas corporis partes friguisse; frontem ac tempora frigido sudore maduisse; ac non potius id ex frigiditate & madore aquæ contigisse? In vase ligneo, dicis, aquam me accepisse. Sed ubi istud ligneum vas erat? In Regio certè cubiculo nunquā quidquam tale conspiciebatur. Quid ergo? a ianitoribus ne forte accepi, qui iam dormiebant, quosq; alloqui minimè poteram, ut pote qui linguam cum ipsis non habeam communem? Profectò pudet in his Simonij mendacijs refellendis adeò immorari. Ego sanè, cum de improviso Rex corripere, neque nobis odoramenta & suffumigia suppeterent, cum tractione digitorum, aliarumq; partium vellicatione, simulq; clamore conatus sum reuocare. Sed bonus Simonius, qui primum paroxysmum nihili fecerat, neque putabat, reuersurum die Martis, nec die Mercurij; cum Regem iterum correptum videret, perterritus, nesciuit quidquam aliud agere, quàm (ut ipse de me narrat) aqua manus Regis laueret, & ei sa-

re, & ei faciem inspergere. id quod agnoscens ineptè factum, nunquam amplius fecit. Nunc verò in me id reiecit; ac de se ait; Accurro, linteisq; calentibus artus foueo. Capitulum lepidissimum calidis linteis fouet artus; magnum sane & memorabile præsidium. O secula, O medicum. Quis te Epilepticos sine Syncope apprehensos, ita excitare docuit? Ineptissime, qui nec primordia artis calles, communiq; in his casibus ab omnibus probata & usurpata remedia nescis. Quod addis de mandibulis a Rege sponte contractis, egregiè quoq; tuam ignorantiam prodit, qui ea, quæ in paroxismo ipso acciderunt, post paroxysmum, ut videris, facta fuisse refers.

S I M O N I V S.

Fuit, ut dixi, quartus hic insultus: qui secundo cum molestiæ lenitate, tum — accessions hora respondit: tertio & primo mitior (quod tamen non ex periodi ratione: sed ex aquæ vsu accidisse, Velelinus à Magistro Bucella edoctus dictitabat) nec ipse in decimam quadrantis horæ partem aliorum instar perseverans. LXI.

R E S P O N S I O.

Tertius, non quartus hic morbi insultus fuit, qui non ex aquæ, (aquam enim Rex non biberat,) sed ex vini generosi potu accessit. Si enim vinum Rex non bibisset, alternis tantum, ut cœperat, vicibus eum morbi insultus impetisset, quod ita Simonium torquet, ut nihil sibi non fingendum duxerit, dum id tenebris quoddammodo inuoluat, & implicet. Finxit ideo prius, me die Lunæ, quæ secunda fuit morbi, Regi non adfuisse, seq; obseruasse, Regem tum secundo insultu, cui iste scilicet respondeat, fuisse correptum. hic vero repetit, quartum fuisse hunc morbi insultum, ut morbum singulis diebus recurrere, magis persuadeat. Verum omnes aulici norunt (ut supra diximus) me die Lunæ ad pulam accessisse, & ipse probè meminisse potest Simonius, me valde doluisse, cum paroxysmum antecurrere animaduertirem, cumq; ipse contenderet, id ex motu nouilunii accidisse, me apertissime ipsi dixisse, non in nouiluniū, sed in vinum, quod Rex biberat, culpam esse reiicendam; & adeò contendisse, ut ipsum tandem in meam sententiam pertraxerim; nempe ut sequente die non vinum, sed aqua ex Hyssopi decoctione, vel alicuius alterius herbe, quæ caput roboraret, Regiq; placeret, ipsi ad potum exhiberetur.

S I M O N I V S.

Hic ultro placidè Buccellam compello: vrgeoq; ut qualem nam tandem epileptici morbi notam, in quarta ista accessione potuisset animaduertere, mihi quoque qui nullam deprehendissem, indicare vellet. Respondit: Quòd non dixerit, quòd illa esset Epilepsia perfecta, sed quandam — speciem de Epilepsia. Et quòd co-

gnouit

Cur Simonius,
Buccellam Regi
die Lunæ non ad-
fuisse, sinxerit.

gnouit ante multos annos vnā mulierem (multa ille vbique & semper eiusmodi exempla in promptu habet, quæ ex plenipotente marsupio suæ phantasiæ, ad empiricos quosque Quodlibetos suos bona fide confirmandos, promere consuevit) quæ per aliquot vices, quando sedebat, & faciebat, aut laborabat aliquid cum manibus, ita paulatine ac paulatine, quasi dormiret, cadebat cum capite super mensa, sine vlla tremolatione membrorum: & postea post paruulinum tempus, iterum resuscitabat, quasi si non haberet nihil.

R E S P O N S I O.

Qui mores Simonij nouit, scit quantopere is dictorij, scommatis, & iocis delectetur. qua in re tantum profecit, vt multis hoc nomine, magis quàm Medicinæ, Philosophiæ uel, aut cuiuscumque alterius facultatis, carus sit. Sed non contentam sanè propterea in his ipsum imitari. Legit forte Simonius in Antidotario Nicolai, in Articella, & eiusmodi libris, quos superior ætas nostra doctior, at minus culta tamen, tulit; Epilepsie nomen, & Epilenticos, & Tremolationem, Paulatine, & huiusmodi alias barbaras voces, quas, vt aliquid verisimile dicat, a me, hoc est ab homine verborum cultum minimè curiosius sectante, usurpatas esse, nititur persuadere. Sed quamuis (fateor) haud eleganter, non tamen ita barbarè loquor, vt ipse fingit. Et licet orationis ornatum non affectauerim; non tamen prorsus contempsit. nec iure reprehendi quemquam posse putauit, qui, cum Medicus esse cupiat, medendi plura, quàm dicendi artem faciat. quando, vt Celsus ait, Morbi non eloquentiâ, sed remediis curantur. At enim bonus Simonius, arte neglecta, in verbis substituit; vt propterea minimè mirum sit, si agrotis nulla præsidia ferre, & nihil nisi verba dare sciat. Huiusmodi eius irrisoribus non conabor amplius respondere, ne frustra tempus conteram. nec, quidquid de me dixerit Simonius, quidquam ero sollicitus. Nam & omnes norunt, me non ita crasse loqui, vt ipse loquentem inducit; & cum ipso, qui Italus est, non est verisimile, cum nulla alioqui eius rei necessitas esset, me hominem Italum, aliâ, quàm Italicâ, linguâ locutum.

S I M O N I V S.

LXIII.

Tum audiente Lepscenio, disertè ac palam testatus sum Deum, illiusmodi curandi rationem, quæ secum etiam ipsa pugnaret, in certum vitæ discrimen adducturam Regem, cui maximè opitulari vellemus. Vires aquæ vsu attenuatas, impetum morbi si quis grauius deinde ingrueret (fuit hoc tum meum præsagium, ita mihi familiæ quæ meæ sit propitius Deus.) minimè perlaturas.

R E S P O N -

SCRIPTI SIMONIL RESPONSIO.

65

Nihil vnquam tale ex te audisse se, dicit Lepscenius. Sed tu ipsum adhibes in testimonium, quia fore putas vt quomodo res gesta fuerit non omnino recordetur. Nam, vt pote domino suo fidelissimus, in ijs semper totus fuit, quæ erant sui muneris, nec, quales haberentur sermones, attendebat. Cuius vt aucupareris gratiam, in laudem ipsius, huic in paralipomenis periodo, Tertius fuit Stephanus Lepscenius nobilis vngarus, cubicularius Adolefcens, hæc sequentia verba in manu scripto exemplari addideras; Regi ob modestiam, quotidianamq; assiduitatem valde charus, qui me hercle serui fidelis ac liberalis, vt alias, ita in hac quoque cura impleuit officium. Quæ postea in impresso, cum videres, cum, pro veritate, contra te stare, omisisti. Verum quale nam erat istud tuum præsagium, Vires aquæ vsu attenuatas, impetum morbi non perlaturas? Anne aqua ex infusione Cinnamomi, si a Rege epota fuisset, tã breui tempore ita eius vires attenuare valuisset, vt impetum ferre nequiuissent; cum adeò robustus fuerit, vt, etiamsi, quamdiu egrotauit, nihil comedisset, nec bibisset, non tamen præ virium imbecillitate mori potuisset? Ac DEVM interim nihilominus obtestatur Simonius; quasi crederet, Deum eorum, quæ sub Luna fiunt, curam gerere.

Regii corporis vires potu aquæ alium attenuari non potuissent.

SIMONIVS.

Materiam morbificam, inde crassiores, minusq; fluxilem, & L X I V. pertinaciorem, morbumq; adeò ipsum crudiores reddi: abdomen impleri, ac distendi, (de quo etiam Rex ipse nobiscum conquirebatur) non vrinam promoueri, non sudorem prolici, non conciliari somnum.

RESPONSIO.

Cum materia morbifica, iuxta Simonij sententiam, sit humor ater crassusq; in vena caua, & arteria magna concretus, detentusq; nescio, qua motus ratione, Simonius dixit, eam ex aqua crassiorem & minus fluxilem reddi posse. Nam, & si per accidens aqua simplex, quòd a calore naturali non facile superetur, pituitosos crassosq; in corpore humores videlicet gignere cõsuevit; tamen aqua, de qua lis est, quam semel, die Lunæ, in coena Rex bibit, a Cinnamomo correctæ, pituitosos humores gignere non poterat, & ipsum crassum humorem, si in maioribus vasis extitisset, omnino tenuiorem reddidisset. Et vix non etiam simplex id effecisset. Siquidem, auctore Aristotele, subtilissimum omnium humorum aqua est, quæ sola humidorum a calore non increasatur. Epota igitur, simulac vi Cinnamomi ad magnam arteriam per mesaraicas arterias, & ad venam caxam per venam portarum transmissa peruenisset, cum humore crasso atro feruente commista, cum

Materiam morbificam, qualem in Rege fingit Simonius, viû aquæ, præsertim ex infusione Cinnamomi, minime crassiorem reddi potuisse.

4. Meteor. 4.
2. de generat. animal. cap. 4.

k prorsus

prorsus tenuiorem reddidisset. nec quisquam ita rerum omnium ignarus est, qui non intelligat, quemcunque crassum humorem, siue mel, siue tartarum, siue etiam terebinthina sit, aquæ vel simplicis admixtione tenuiorem ac fluxibiliorem reddi. Quare aqua, præsertim talis, qualis Regi exhibita fuit, eam morbificam materiam attenuasset. Galenus 7. de simpl. medicamentorum facultatibus ait, Cassiam (hæc autem est vulgare nostrum Cinamomum) tenuium admodum esse partium, incidere & digerere, & mulierum mensibus mouendis idoneam esse, cum a copia & crassitie supprimuntur. Hunc ergo fictitium Simonij humorem, atrum, crassum, concretum, mouere & amoliri potuisset. Accedit, quod, cum ponat Simonius, materiam morbificam per certas periodos concepisse feruorem, & tursisse, & malignos in cor halitus transmisisse, aqua multo magis, quam vinum, conuenisset. Nam, si aquæ nomine simplicem aquam intelligit, cum eiusmodi aqua sit suâ naturâ frigida, feruorem illum hæc, si quæ res alia, extinguere potuisset. Sin verò aquam ex Cinnamoni infusione; neque hæc noxia fuisset. nam & Cinnamomum, cum sit ex odoratis, cor roborat, & in illa infusione aqua Cinnamomum superabat. (nam in quatuor aquæ libris, tres tantum, non autem quatuor, vt Simonius supra affirmavit, Cinnamomi vncie erant) vt propterea feruorem illum moderari ac temperare sua frigiditate potuerit. Ex quo non pertinacior crudiorq; sed remissior mitiorq; morbus redditus esset. Verum videri hoc alicui posset Fors sapere: quando nec morbus talis fuit, qualem Simonius fluxit; & vinum Vngaricum, non autem aquam simplicem, aut ex infusione Cinnamomi Rex bibit; nec, si bibisset, ipse præscripsi, aut monui; sed solus Simonius. cogimur tamen cum isto mendacium Principe sic agere. Sed pergamus.

Abdomen impleri & distendi. (de quo etiam nobiscum Rex ipse conquirebatur)

Fabulæ. Aqua, quam ponit Simonius bibisse Regem, accipiebat vnciam Cinamomi in singulas libras & præterea aliquid sacchari; quapropter vi Cinamomi & sacchari penetrans ac facile transiens non potuisset abdomen implere. Ad hæc Rex consueuerat aliàs, per integras septimanas, aquam interdum, in quam minus Cinamomi infundebatur, bibere, id quod Pharmacopola libri testantur; & tamē nullæ vnquam de distensione abdominis querelæ erant. Sed si tamen conquestus nunc est, Simoni, cur nullis inunctionibus, nullis fomentationibus ei opitulatus esset? Verum perpēdamus (quæso te) hæc diligentius. Die Lunæ, et Martis Rex, (sic te ipso Simonio ponente) vinum bibit. Die autem Mercurij, quo medicamentum sumpsit & purgatus est, aquam ex infusione Cinnamomi primum bibere cœpit, (vtrumque verò & tunc, & ante, & post bibisset) & nocte ipsa eiusdem dici Mercurij,

vis, Regi

vis, Regi vires iam attenuari coeptas esse, & abdomen, de quo etiam Rex conquestus fuerit, impleri ac distendi. Ex medicamento sumpto nihil Rex debilitatus est; ex aqua verò vno modo die epota, tantum incommodorum ei accedit: Pudet sanè tuas istas ineptias tractare.

Non vrinam promoueri.

Per se quidem aqua vrinam non cit. Verùm virtute Cinnamomi, si tam largiter eam hauserit, vt Simonius comminiscitur, non solum incidendo ac digerendo, sed quantitate ipsa sua ac pondere vrinam promouere potuisset, et secum attenuatum prius crassum illum humorem Simonij abducere.

Non sudorem prolici.

Optimè. Sed num tuum illud, Simonij, vinum ex Somnio (hoc enim vt biberet, te Regi consuluisset dicis) quod subausterum, & nullarum propemodum est virium, si cum reliquis Vngaricis conferatur, sudorem tum Regi elicere potuisset, cui (vt ipse vult) cutis nimia frigorum vi densata erat, & adstricta occlusaq; venarum oscula; cum idem Rex integra valetudine fruens, in summis aëris caloribus, cum vinum generosissimum biberet, corpusq; continenter exerceret, nunquam sudare visus fuerit?

Non conciliari somnum.

Immo, si talis morbus fuisset, qualem Simonius describit, aqua illius potus somno conciliando haud parum accommodatus fuisset. sua enim frigiditate & humiditate quamuis aliquid Cinnamomi admixtum haberet, sanguinem circa præcordia & in ipso corde astantem refrigerare humectareq; potuisset, & vi Cinnamomi corroborandi facultatem habentis vapores quoq; emittere, qui in caput ascendentes, placidissimum induxissent somnum. Si quidem refrigeratio capitis, vt Gal. 3. de locis affectis, & alibi sepe testatur, soporem infert; ardor autem vigilias. Ex dictis apparet, aquam ex infusione Cinnamomi, ex qua interdum aliquantum Rex bibit, si talis morbus fuisset, qualem Simonius ponit, egregiè conuenisse. ex quo quisque vel mediocrius iudicij animaduertere potest, Simonium Regis morbum non cognouisse. Cum enim, aquam istam se præscripsisse negauerit, conatusq; sit probare, eam Regi noxiam fuisse; apparet, eum (nisi velimus potius, ipsius aqua vires ei non fuisse cognitæ) tum non sensisse, talem morbum Regis fuisse, qualem postea finxit; vnde animo hærens eam aquam præscripserit: satius esse arbitratus (vt Celsus ait) anceps auxilium experiri, quàm nullum. Atque hæc satis de aqua. De vino, quod a Rege bibendum se consuluisset vult Simonius, sufficiat Oribasium audisse, qui lib. 5. cap. de vino ait. Vinis austeris vtimur, vt citatam aluum sistamus, alioquin non vsuri, quòd neque deducendo alimen-

Vini, quale se probasse Simonius ait facultas & vires.

to, nec sanguini gignendo, neque succi bonitate, neque ciendis vrinis, neque sudoribus eliciendis, neque verò subducenda aluo conferant. Hæc Oribasius. Dicat modo Simonius, quamobrem, vinum subausterum Regi exhibendum, consuluerit; præsertim, cum Rex, ut ipse fatetur, aluum haberet adstrictam. An fortè dilatando thoraci visum ei fuit opportunum?

S I M O N I V S.

LXV.

Et sanè velim hîc paulò eruditiores omnes istius empiriæ peruetitatem mecum paulisper expendere. Epilepsiam esse contendit Bucella: & epilepticum tamen excitat perfusione frigida, nutrit aqua cinnamomi, (cuius dico singulæ libræ, cinnamomi vnciam acciperent) qua tamen non minus quàm vino, quia non minus quoque tentet caput, abstinentum, præter cæteros Rondeletius censuit: nutrit petroselino, cuius vsu à schola tam Græca, quàm Arabica, & Latina interdicitur comitialibus. Vicissim croci modicum vsus reiicit, à quo citra capitis gravitatem omnem incommodum, multa expectari, præter commemorata prius commoda poterant: concoctio inquam crudorum felicior, aucto nativo calore: robur ventriculi ac iecoris: vrinæ promotio: somnus: cibi appetentia.

R E S P O N S I O.

Diximus in superioribus, ex symptomatibus quæ Regi accidebant, aliud iudicari non potuisse, quàm morbum, ex quo Rex cecidit, Epilepsiam fuisse, nec non Simonium impudenter asseruisse, nos, frigida perfusione, conatos Regem paroxismo correptum reuocare; quod ipsemet fecit. Præterea aquam ex infusione Cinnamomi non a me, sed a Simonio Regi fuisse præscripiam, atque ita præscriptam, ut quatuor aquæ libræ tres vncias, non singulæ libræ vnciam, acciperent Cinnamomi. Nunc, his dimissis, cætera expendenda restant, quæ tria sunt, eaq; falsa. Falsum enim est, aquam ex infusione Cinnamomi non minus tentare caput, quàm vinum. Falsum et illud, me petroselino nutrituisse Regem. Falsum denique, Croci vsus citra capitis gravitatem esse potuisse. Iam quòd aqua ex infusione Cinnamomi non periinde caput petere possit, ut vinum, vel ex eo manifestum est, quòd non æquè calefacit ac vinum. Et sanè aqua Cinnamomi a multis generatim Epilepticis conceditur, quibus tamen vinum non nisi dilutum, idq; si vel ventriculum imbecillum habeant, vel caput ita robustum, ut vinum possint absque incommodo ferre, concedere se aiunt. Ioannes quidem Michael Paschalius, quem Pareda commentarijs illustravit, in sua curandi Meth. cap. de Epil. hæc ipsissima verba habet; Potus erit aqua mellis, vel Cinnamomi. Si vero habuerit ventriculi imbecillita-

Tria falsa, præter alia non pauca superius indicata, in his Simonii verbis

becillitatem, bibat vinum optimum, bene aqua dilutum. Idem fere inquit Nicolaus Tiso de cogn. & cur. morb. lib. 1. cap. 19. his verbis; Potus sit aqua mulsa, vel aqua, in qua coriandrorum semina, & Cinnamomum decocta sint, aut vinum tenue aquosum, quod etiam paucū permittitur, præsertim assuetis &c. Nunc ad Rondeletij auctoritatem, quam citat Simonius, respondeo: nihil mirum esse, si Rondeletius aquam ex Cinnamomo interdicit comitialibus, cum et cerevisiam, & zythum potiones multò frigidiores similiter eis interdicit. Præterea per aquam ex Cinnamomo sortè non de coctum Cinnamomi, sed aquam Cinnamomi stillatitiam intelligit. At qui nos decoctum seu aquam ex infusione Cinnamomi intelligimus, quotiescumq; hinc de aqua Cinnamomi verba facimus. De Petroselino porrò, breuiter dico, neque concessisse me vquam Regi eius vsum, nec vquam illud a Rege in ferculis, dum ægrotauit, quod sciam, fuisse vsurpatum. Tantum ipse Simonius, eius mentionem a se factam esse memorat in ea consultatione, quam superius examinauimus. De croco deniq; Simonij assertioni Galeni auctoritatem opponimus, qui 2. de comp. medic. per loca, inter ea, quæ in omnibus capitis affectionibus vitanda sunt, crocum quoque re censet, inquit; Mentem etiam perturbant Lentisci fructus, Crocum, &c. Non immerito igitur croci vsum reieciimus; cum ex eo non leuis capiti noxa inferri posset.

SIMONIVS.

Affectum quem non esse perfectam Epilepsiam, sed habere tantum aliquid Epileptici confitetur, vini tenuioris, eiusq; etiam non nihil diluti, vsu priuat: quem tamen Græci, Arabes, Itali, Galli, Angli, non ignobiliores artis medicinæ professores, in vera & absoluta permittunt, imò verò etiam præscribunt: id quod ex Aretæo lib. 1. de morb. chron. cur. cap. 4. Aegineta lib. 3. cap. 13. Auicenna lib. 3. fen. 1. tract. 5. (qui certè non sub Arcto: sed sub Austro potius medicinam fecerunt) Leonardo Ioachimo ad lib. 10. Rhafis cap. 14. Nicolao Massa epist. 12. Theodot. Epist. 6. Manardo lib. 13. Epist. vlt. Arnaldo Villanouano qui ante trecentos annos vixit lib. 1. breuiar. cap. 22. Iacobo Syluio in sua cur. Meth. Valeriola lib. 4. Fontanonio lib. 1. de morb. inter. cap. 15. Gilberto lib. 2. prax. & sexcentis aliis (paucos enim quos ad manus habui, eos nunc adduxi testes) cognosci potest. Hi enim omnes, vinum album, tenue, clarum, odoriferum, eo potissimum nomine, quòd vrinam moueat, vel austerum, defæcatum,

LXVI.

verus, vel citrinum, aromaticum, aut aliàs calidum, assueris potissimum eo citra capitis aut ventriculi noxam uti, ad crudorum præsertim & morbificæ causæ feliciorē coctionem facilioremq; dissipationem, simpliciter nominant, nullaq; addita restrictione in Epilepsiæ curatione proponunt, & nusquam nisi valde vetustum, crassum, meracum, multum, damnant.

R E S P O N S I O.

En tibi quàm ubique mecum dolose agat Simonius. Non dixi ego Simoni, si bene recordaris, affectum illum habere aliquid Epileptici; sed, non esse vehementem Epilepsiam, asserui. Nam neque euidenter conuellerantur omnes corporis partes, ut in vehemente Epilepsia accidit, neque alia sortis Epilepsiæ signa aderāt, quod fortè in causa fuit, ut tu eam esse Epilepsiam negares. qui enim a paucis annis medicinam exercere cœpisti, nunquam fortè esse, nisi sortis Epilepsia laborantes, & confirmatos Epilepticos vidisti. Ideo in hac quoque, strumam oris, seminis & urinae emissionem expectabam. Sed sanè audisse, aut legisse debuisses, miser, non esse ista, nisi sortis Epilepsiæ, symptomata. sicut etiam, quod omnes corporis partes manifestè conuellantur. Si enim leuis cerebri noxa fuerit, cerebrum contraheatur, expulsionemq; rei instantis molietur. non tamen omnes corporis partes euidenter conuellentur. Ideo Nicolaus Piso, obseruatum ait fuisse, Epilepsiam factam esse in cerebro, sine vlla partium subiectarum concussionē, sed solius capitis. Et Leonardus Iacchinus, Maximè animaduertere debemus, inquit, ad morbi initia, & cum occultæ sunt notæ: sunt enim sæpe accessiones ita leues, ut homines lateant. etenim simulantur maximè vertigini, pedibus vacillantes, nec prorsus in terram proruentes. Simonius ergo quamuis casum Regis, mentis interceptionem, et præterea colli, oris, temporum, brachiorumq; conuulsionem, vidisset; maiora tamen adhuc expectabat symptomata, quæ, affectum illum Epilepsiam esse, confirmarent. Ego quidem ubi Regem semel correptum vidi, semper, affectum Epilepsiam esse, indubitanter affirmavi. Cumq; eius originem a vini sortis usu, potissimum fuisse intelligerem, constanter affirmavi, aquam ex saluæ, & hyssopi, vel alicuius alterius herbae, quæ caput roboraret, decoctione, magis conducturam, quàm vinum, non, quod vini tenuioris usum a multis concedi, nescirem; sed quod Rex caput valde repletum et debile haberet, ventriculum autem robustissimum. quodq; esset in morbi initio; quo tempore, si vinum biberet, ne morbus confirmaretur, maioresq; ageret radices, timebam; si verò a vino abstineret, ut natura morbum superaret, utq; morbus abigeretur, prorsus sperabam. Itaque mirari vehementer subit, quamobrem Simonius vinum

nium vinum Regi concesserit; præsertim in ipso morbi grauissimi initio. Nam ex spontanea corporis lassitudine, quæ primo se die ostendit, repletionem vniuersi corporis maximam adesse, & ex ipso corporis habitu aliquid, vt ipse quoque fatetur Simonius, potius detrahendum, quàm addendum esse, discere poterat; ac demum illius Hippocratici dicti meminisse, Corpora impura, quòd lædantur magis, non esse admodum nutrienda. Et sanè, præterquam quòd omnibus in ipso morborum, qui a repletionem oriuntur, principio, inedia maximè prodest, quando inuita morborum primùm famem, sitimq; desiderant, nec quidquā magis laborantem adiuvat, quàm tempestiua abstinencia, vt Celsus lib. 2. Galenus, Auicenna, Hippocrates vbique referunt; nullum etiam est vngaricæ nationi magis accommodatum, magisue commune vsitatumq; remedium, quàm abstinencia atque inedia, vt non rarò ex ea gente visi sint, qui duas septimanas, & amplius, absque cibo ægroti traduxerint. Verùm, cum Simonius Græcos, Arabes, Italos, Gallos, Anglos, vinum in Epilepsia permittere, immo præscribere dicat; expendamus, quæso, num res ita se habeat, an potius contrà. Cauendum tamen est, ne Simonij peruersitas nos a vero longius abducatur. ponit enim hic, se vinum tenuè & nonnihil dilutum, Regi concessisse; cum tamen merum & generosum concesserit.

Aphor. 10.

Primò igitur hoc obseruandum, quòd plerique vinum concedunt in Epilepsia forti, & confirmata, non in leui, & inchoata. Ratio est, quia in vehemente morbo absumentur spiritus, & resoluuntur vires. Vno ergo reficiendi spiritus, & vires confirmandæ. Deinde, concedunt vinum quidem; sed corpore purgato. Nam, vt Trincauellius, communis, ni fallor, præceptor noster, Simoni, ait: Vinum in corpore impuro magis augeat morbum. Adhæc notandum, quòd in Epilepsia simplici, cui nullum graue symptoma sit adiunctum, vinum tenue dilutum permittitur. at hæc, qua Rex laborauit, grauissimum habuit symptoma adiunctum; nempe spirandi difficultatem, ex qua Rex tandem est mortuus. Cum enim ea fieret ex tenui materia, a ventriculis cerebri per spinam ad nervos thoracis musculis inferuentes transmissa, vinum admodum nocebat; vt pote, quod eam materiam multiplicabat, & ad fluendum parabat. Pulchrè autem Galenus monet, vt, cum plures affectus in vnum cõiunt, ad eum, qui magis vrget, primum consiliū dirigamus. Notandum denique est, vinum concedi ijs, quibus ventriculus est imbecillus, & qui aquā citra ventriculi grauem noxam vt non possunt. nam in comitiali morbo vitandæ potissimùm sunt cruditates. Nunc ad authoritates, quas Simonius citat. Vico Aræteum, cõfirmato duntaxat morbo, vinum bibendum consulere. Argumento est, quòd consulit etiam, vt arteriæ omnes ante, & post aures incidan-

Ostenditur, Simonium ad suam de vino Epileptis concedendo sententiam confirmadam, Medicorum testimoniis abusu fuisse.

De ner. affect lib. 2. cap. 3.

1. ad Glau. cap. 12. Meth. 2. cap. 12.

Lib. 2. de morbo chron. cur. cap. 4.

res incidantur; utq; capiti ignis inferatur, & Cranium usque ad secundam lami-
nam perforctur. quæ omnia præsidia in morbo iam inueterato sunt adhibenda. ut
enim Hipp. ait, extremis morbis extrema exquisitè remedia adhi-
benda sunt. Vinum ergo tenue concedit in longo morbo, ne cruditates generen-
tur, & ne vires imbecilliores fiant. Aegineta, Comitiales potu aquæ continendos
quàm diutissimè esse, dicit. Vult ergo, ut in principio morbi, & progressu etiam
a vino abstineant. quòd si morbus diutius durauerit, tandem vinum concedatur.

Tantum ergo abest, ut vinum præscribat, quemadmodum Simonius ait, ut potius,
nisi grauiore imminente periculo, non concedat. quid enim illud verbum quàm
diutissimè sibi vult, nisi hoc, ut contineantur, quàm diu, citra grauem ventricu-
li noxam, contineri possum? Sed nec alia testimonia fideliter Simonius citauit.
Auicenna enim loco ab ipso citato cap. 8. inter alias Epilepsia causas potionem
quoque vini puri ponit. Et cap. 10. cum dixisset, Epilepsiam sæpe in hyeme. & in
Septentrione excitari, addit, Et assumptio eius (Epilepsiam videlicet cau-
sat) quod generat sanguinem vaporosum, feculentum, aut tenebro-
sum, sicut vinum feculentum, & antiquum, & purum, nocumen-
tum faciens in cerebro. Et ubi de cura Epilepsia agit. Et non multum,

inquit, utatur vino, quoniam vehementer replet cerebrum. Præte-
rea idem Auicenna, teste Theodotio Epistolâ 68. non in principio morbi, sed post
debitas purgationes virum concedit. Leonardus Iacchius (hunc enim fortè in-
telligit Simonius, licet Iosachimum scribat) in Rhasis cap. 13. non in 10. cap. 14.
(sic fere semper aliquid de rebus immutat Simonius) non consulit bibendum vi-
num forte; sed tenue tantum concedit, & semper abstinere. Ideo vinum, inquit,
minimè caput tentet, & si oxymel bibere vellet, optimum factu iu-
dicaret Galenus. Quasi diceret, consultius foret abstinere a vino. verum, si æ-
grotus nihil, nisi vinum, bibere velit, concedendum est tale, quod caput non lædat.

Nicolaus Massa, lue gallica confecto, & tandem Epilepsia correpto vinum conce-
dit. qui casus longe a nostro diuersus est. neque enim Regis Epilepsia a Gallico
morbo manauit, neque viribus iam imbecillis, ut illa, superuēnit. ideo aliam victus
rationem requirebat. Concedit tamen paucum, idq; lymphatum, & non nisi vr-
gente necessitate. Theodotius iuuenem proponit, qui ventriculi cruditates pati-
tur, & Epilepsia per consensum potissimum laborat; & concedit vinum tenue,
transparens, &c. præstare autem dicit aquam exhibere decoctionis pæoniae, vel
coralliorum rubrorum, cum melle, eo modo, quo malsa, præparatam. Et alibi, in
casu absolutæ Epilepsia, magis quàm vinum, laudat aquam mellis in hyeme, & sac-
chari in æstate, ex decoctione hyssopi, vel saluie, vel nucis muscatæ. Manardus de
comitiali

1. Aphor. 6.

Lib. 2. cap. 13.

Lib. 2. fen. 1. traft. 5.

Iacchius.

Epist. 12.

Epist. 6.

Epist. 68.

Lib. 13. epist. 6.

comitiali morbo loquitur, qui a casu mulieri aduenerat; & cum trium annorum spatium eam non infestasset unquam, tandem, validior factus, longioribus & maioribus accessibus, cum oris spuma inuadebat. Iam cum valde dissimilis a nostro hic morbus sit, & originis, & aliorum accidentium ratione; cumq; multa concurrant, quæ, vinum esse concedendum in eo, non in Regis morbo, probent: Manardus tamen, non, ut statuit Simonius, absolutè vinum concedit; sed ut ventriculo consulat, corpore iam purgato, illudq; tenue & subacerbum. Ex ipsius verbis res fiet magis manifesta. sunt autem hæc; Qualiscunq; verò cœna sit, sine vini potu fiat, sed pro vino melicratum, ex aqua, in qua pæoniæ radix decocta sit, confectum bibatur. Si quando verò ob stomachi vino utendum, in prandio potius bibatur, quàm in cœna, sitq; colore flauum, clarum, tenue; gustusq; aliquid acerbi habens. Arnoldus Villanouanus, concedit quidem vinum citrinum, subcitrinum, album, & odoriferum. Sed alibi expressè ait, Hydromel Epilepticis potum esse elegantiorẽ quàm vini. iacobus Syluius hæc verba habet; Vinum quoque, quia Epilepsiam facit, vitetur; præsertim multum. paucum autem & aromatizet, aut aliter calidum permittatur; præsertim assuetis eo, citra capitis aut ventriculi noxam, uti. Apertè igitur ait, vinum Epilepsiam inducere, & non nisi cum conditione concedit, quæ in Rege nostro non aderat. cum enim caput haberet imbecillum non parum vini potu offendeatur. Vnde eo capitis affectu, quem supra narrauimus, in Transyluania correptus, vini abstinentiâ inter alia est curatus. Valeriola puerpera, Epilepsiâ laboranti cum sanguinis fluxu, vinum concessit; non quidem ut Epilepsiæ, sed ut viribus consuleret, quæ a sanguinis nimia effusione nimium labefactæ erant. Verba ipsius sunt; Hanc nos rationem secuti, ita in curatione processimus, ut ab eo symptomate a quo nõ leue periculum agræ mulieri instabat (erat autem nimia sanguinis profusio vires deiciens, quæ præcipuè curam ad se aduocabat) ei primum intenti curando fuimus, accessione Epileptica interim non neglecta. Et postea. Nimirum igitur si viribus destituta agra miram ab hac sorbitione senserit opem. Potu etiam cõgruo humiditatem exhaustam reficiebam, propinato vino rubro & generoso, probè tamen diluto, tali namque vino egent, qui refectiõne indigent, quòd cuiusmodi vinis insit & citissimè implere corpora euacuata, quale hoc erat. & exhaustos spiritus reficere, & indigentiam reparare, quæ docta Galeni sententia est. Dionysius Fontanonius, vinum aromaticum, aut, aut aliter calidum

1 permitta-

Lib. 1. breuiar. ca. 22.

In tract. de Epil. cap. 7.
In sua curat. Meth.

Lib. 4. obser. 6.

G. 2. aph. com. 12.
F. lib. 1. de morb. intern. cap. 25.

permittatur; sed paucum: aliàs tenue sit & aquosum, atque etiam dilutum. præstabit autem, si eo ægrotus carere possit, mulsæ uti. Vinum aromaticum in exigua etiam quantitate omnino negandum, cum aëris intemperies calida viget, aut cum citra capitis aut ventriculi noxam ægrotus eo uti non potest. Aperte sanè satis contra Simonij sententiam. Sed Simonius ea tantum collegit, quæ sibi fauere, ipsi sum visa. alia spreuit; nimirum veritus, ne suam proderet inscitiam. Gilberti opera non sunt mihi ad manus, neque hoc tempore ea Cracoviæ nancisci possum. Verum, ni plurimum fallor, & ipse egregiè, scilicet, ut alij omnes, sententiæ Simonij fauet. At enim dicit Simonius, Serenissimus Rex eo carere non poterat. Falsum est. Nam, ut dixi, aliquot menses aliquando abstinuit a vino. At enim aëris frigida intemperies id concedebat. Nequaquam. nam non in frigore iacebat Rex; sed in loco calido; ubi videlicet die, nocteq; ignis in camino perpetuo ardebat. & præterea, ut dictum est, non poterat eo citra grauem capitis noxam uti. Liquidò igitur apparet, Simonium turpissimè grauisimorum virorum authoritatibus fuisse abusum. Hi enim nec in ipso morbi initio vinum concedunt; nec, quando grauior aliquis affectus, cui vinum aduersetur, Epilepsiæ coniungitur; nec etiam, nisi corpus sit bene purgatum. Concedunt autem permixti, cum laborantes vel citra ventriculi noxam non possum, vel proteruè nihil aliud uolunt bibere, quàm vinum. Et tum non forte, non merum; sed tenue ac dilutum concedunt. quod, non horum modò, sed multorum aliorum testimonio & autoritate, confirmari potest. Nam Aëtius iisdem serme verbis, atque Aeginetæ, consulit, ut morbo epileptico affecti quàm diutissimè potu aquæ contineantur. Galenus & Cornelius celsus vinum ponunt inter ea, quæ Epilepticis perpetuò fugienda sunt. Oribasius, & Cœlius Aurelianus abstinentiam vini, quoad fieri possit, iubent. Alexander Trallianus vinum, quantum ad affectum attinet, quòd caput repleat, circumcidendum esse ait. Mesues magis laudat mulsam, quàm vinum, licet tenue. Ioannes Anglicus, Michael Paschalius, Nicolaus Piso de cogn. & cur. morb. lib. 1. Fuchsius lib. 1. cap. 29. Gualterus Bruele in sua medicinæ praxi cap. proprio, & alij innumeris hydromel vino præstare iniquum. Rhasis 9. ad Alm. cap. 11. Vinum dari prorsus vetat; & iubet exhiberi rob acetosorum fructuum. Similiter Ioan. Damascenus 3. Therapeut. Meth. cap. 23. Octavius Horatianus libro 2. part. 2. cap. 2. vinum exhiberi vetat; & aquam calidam iubet. Guainerius similiter vinum improbat; & eius loco decoctum hyssopi substituit. Alexander Benedictus cum Paulo vinum damnat. Dominicus Leo Lunensis consulit, ut Epileptici abstineant a vino. Victorius Fauentinus omnem vini potionem denegat; & mulsam probat deco-

Lib. 6 cap. 13.

Consilio de puero
epilept. lib. 3. ca. 23.

De Epil. lib. 8 cap. 3.

Anglic. cap. 11.

Pasch. cap. 19.

Cap. 15.

Lib. 2. cap. 27.

bat decoctionis hyssopi, & saluie. Rondeletius, Ioannes de Cocoreio, Camillus Tomaius Rauenenfis, & M. Gattinaria non aliter, ac Siluius, iubent, vt vinum interdicator; quia Epilepsiam facit Quid clarius igitur, quàm rei medica peritos tam antiquos, quàm recentiores, contra Simonium sententiam ferre? Et audet tamen miser iste adhuc contendere: & allatis quorundam testimonijs, quæ nostram potius confirmant, ipsiusq; destruam opinionem, asserere, Græcos, Arabes, Italos, Gallos, Anglos a suis partib; stare, vinumq; praterquam valde vetustum crassum meracum, multum, in Epilepsia, nulla addita restrictione, concedere. O te miserum ac perditum, qui ita prauè insistas. Sed, vt tandem concludam, dico, me vinum in Regis epileptico morbo iure damnaſſe. Nam vinum, quemadmodum omnes norunt, caput petit; vtq; Aristoteles lib. De somno & vigilia, & alibi testatur, replet caput, & nervos tentat. quocirca comitialibus maximè aduersatur: immo inter causas, quæ a tota specie, Epilepsiam inducunt, vt ait Ioannes Anglicus, adnumeratur.

SIMONIUS.

Eodem etiam die manè, Rex ipse Reuerendissimo Premiscilien **LXVII.** si Episcopo Regni Procancellario dixerat, urgente quantumlibet ægritudine, nulla se alia re praterquam quòd a Medicis (a Medico vel a non Medico dicere rectius potuit) vino sibi interdictum sciret, angī & sollicitum esse.

RESPONSIO.

Non dixit Rex Procancellario, vinum sibi interdictum a Medicis; sed Medicos nolle, vt biberet. Nam, cum ea die massam pilularum accepisset, quæ utcunq; purgauerat, prater consuetudinem sitiebat. Et cum in prandio non conuenire inter nos vidisset, de vino, vel aqua exhibenda, non multum vini, instante Simonio, hausit. Vnde, largius bibere cupiens, cum Reuerendissimo Procancellario, ioco tamen, conquestus est; dicens, velle se, vbi sanus esset, eam iacturam sarcire. & hoc quidē a prandio. Nam a prandio Reuerendissimus Procancellarius Regem adiit; non autem manè, vt Simonius scribit. Siquidem manè medicamentum Rex sumpserat. quamobrem neminem admisit. Regniq; Procancellarius optimè recordatur, se non manè, sed a prandio Regem visitasse. idq; omnes aulici testabuntur.

SIMONIUS.

Virium iactura in horas atque horas maior, & oppressio gra- **LXIIII.** uior, durior, constantior.

RESPONSIO.

Reuerendissimus regni Procancellarius, qui circa vesperam die Mercurij, et Magnus Vicecancellarius Lithuanie, qui vnà cum Magno eiusdem Lithuanie Can-
cellario, die

cellario, die Iouis po. . . em vifitauerunt, testari poffum, Regem cum ipsis prae-
feme animo, viribus integris, & absq; vlla fpirandi difficultate, locutum eſſe. Et
fanè non erat ita imbreillo corporis habitu Sereniſſimus Rex, vt deſici ſtatim viri-
bus potuerit. Sed, dimiſſis conuentionibus, placet iam omnia, quæ die Mercurij ac-
ciderunt, narrare.

Veritas aſtorum diei Mercurij.

Duabus horis ante lucem diei Mercurij Rex medicamentum, ſuperius dictum,
totum hauſit. Nam, vt qui prudentiſſimus erat, quod poſt maturam conſultatio-
nem ſibi faciendum proponebat, id conſtauer quoq; perficiebat. Eo hauſto, mox
quieuit, & ter ante, ſemel verò poſt prandium vètris commodum habuit. In pran-
dio cum ego ei decoctum ſaluia propoſuiſſem, guſtare voluit, ſed cum ei non ſape-
ret, recuſauit ex eo bibere. Itaq; ſuadente Simonio, vinum bibit, nullà dilutum a-
quâ; ex quo, et ex ſumpto medicamento tota die ſitiuit. Cibus idem fuit, qui & die
Martis, nec quidquam præterea niſi malum aſatum cum ſaccharo ſumpſit, quid-
quid Simonius de aſatura bouilla, deq; Vngarico ſerculo communifcatur, tantùm
vt maledicat Veſelino, & irrideat omnes Vngaros, a quibus tamen tot bona, &
commoda habuit. A prandio inuiſit Reuerendiſſimus Procancellarius Regni Sere-
niſſimum Regem, & horam vnâ atque alterâ cum eo contriuit. Fuit Rex hila-
ri ac tranquillo animo, nec, præterquam de ſiti, conqueſtus vlla de re eſt. Febris
nulla; nulla pariter inquietudo corporis; dolor nullus; vires integræ, ac ſi integrè
ſanus eſſet. Interea temporis, dum apud Regem Reuerendiſſimus Procancellarius
adeſt, queſiui ego ex Simonio, quamobrem vinum Regi exhibuiſſet. Reſpondit Si-
monius, ſe, poſtquam diu multumq; cogitaſſet, in hanc ſententiam veniſſe, vt mor-
bum hunc non Epilepſiam, ſed Aſthma eſſe putet. Nam, cum in comitali morbo ne-
ceſſe ſit, vt omnes conuellantur corporis partes; in hoc vix aliqua conuulſionis ſi-
gna in capite apparebant, quæ vt cunque ad motum etiam voluntarium impetu-
oſum referri poterant. Oppreſſionem quandam eſſe hanc ex materia, quæ ex ca-
pite in pulmones irruat, eoſq; repleat; vnde talia ſymptomata fiant, quaſi ſuffoce-
tur; id quod anhelitus, quæ ſubſequebatur difficultas, facile comprobaret. Di-
ſcuſſâ autem ſenſim materiâ calore cordis, & partium vicinarum, friſtionibus
quoque calidis adiuuantibus, ſolui paroxiſmum. Hæc cum audirem, interrogaui
eum, vnde putaret hanc materiam ſupeditari. Ipſe autem nescio quid mihi de
conſtipatione cutis, & de ſeruore ſanguinis, ob impeditam inſenſilem tranſpi-
rationem, ex quo vapores ad caput eleuantur, narrabat. Excepi, quando talem
eſſe morbum crederet, quamobrem die Lunæ ſanguinem non miſiſſet, aut ſaltem
die Martis, præſertim cum id ego faciendum conſuluiſſem. Nam, vt Cornelius Cel-
ſus ait

sus ait (idem cum eo probatissimi quique medici docent) Si morbi ratio patitur, sanguinis detractio tempus aptissimum est dies aduersæ valetudinis secundus, aut tertius; si modò non etiam primus. Hic autem maxime hoc præsidio opus esse dicebam, quò illa sanguinis efferuescentia extingueretur; si quidem res ita se haberet. Sed arbitrari me tamen, motus illos epilepticos esse. Nam, si morbus Asthma esset, in paroxismo Rex aperiret os, non comprimeret; brachia extenderet; neque ita confestim caderet. Non esse mirum si non omnes corporis partes conuellerentur; neque enim esse hanc confirmatam Epilepsiam, sed vix iam inchoatam. Animaduersos etiam fuisse Epilepticos, qui vix concuti viderentur, nec prorsus caderent, & statim ad se redirent; id quod Cornelius Celsus & alij multi passim testarentur. Consulere me tamen, quando venæ sectio omiſsa fuerat, ut apponerentur scapulis cucurbitulæ, quæ a capite reuellerem, deriuarentq;. Cum assensus esset meis dictis SIMONIUS admonui quoque, ut mecum Regem a vini vsu dehortaretur. At ipse, vinum omnino concedendum esse, affirmavit, quòd Rex iam ætate grauis esset & tempestas rigidissima. Consulturum se tamen recepit, ut vino aquam admisceret; id quod nequaquam fecit. Nam, cum in cœna Rex merum vellet, & ego reclamarem, ipse obmutuit; & si non mihi, certè neque Regi se opposuit. Bibit ergo Rex in cœna merum. Et circa tertiam noctis horâ paroxismo correptus, & manifestius, quàm antea, conuulsus est; quamuis Simonius id neget. Nam præter capitis partes, quæ, ut antea, conuellebantur, bis quoque brachium sinistrum violenter ad se traxit. Citius tamen ad se rediit; nec pressus fuit graui admodum spirandi difficultate; quæ etiam dorsi, & extremarum partium frictionibus breui sublata est. Paulò post dormire occepit. Ego cum Simonio illinc recedens, meam illi sententiam aperui; dixiq; Italica lingua, quòd ista accessio præter morem, & præter expectationem nostram anteuerſisset, licèt exhibitum ea die medicamentum purgasset, causam me vino prorsus adscribere. Ipse statim, non vino esse adscribendam; sed quòd tum coniunctio Lunæ fuisset, quòdq; humores a medicamento commoti incaluisſent, turgescentq; nouum impetum fecissent. Itaque post multas lites, quæ inter nos de morbo, de aqua, & vino, & huiusmodi alijs agitatae sunt, Simonius mecum conuenit, se non contradicendum, si postera die aquam Rex bibere voluerit. Conuenimus quoque, ut Castoreum ex aqua hyssopi cum aliquot guttulis spiritus sulphuris exhiberetur. Ea nocte satis quies vsus est. Febris nulla. Urina tincta, ob medicamentum; ceteroqui laudabiles.

Die Iouis II. Decembr.

S I M O N I V S.

LXIX.

Manè quod inquam diei Iouis fuit, placuit Bucellæ Regi exhibere Castorei scrupulos credo duos, ex aqua hyssopi lauendulq; solutos. Quo id consilio fieret, intelligi facillè potuit. Dixi itaq; non eiusmodi, sed aliusmodi iustioribus præfidiis esse opus, Regem his nugis vexatum, fastiditurum deinde necessaria remedia reliqua. Præterquam quod siccaret Castoreum, calefaceretq; vehementius, quàm e re nostra futurum esset. Bezoaris potius a liquid, cum nihil aliud ad manus esset, ipsius Maiestati dandum: cuius granorum decem vel duodecim vsus, aduersus omnes qui ab atro humore pendent morbos, cordisq; affectus, mirè cōmendetur. Datum tamen Castoreum. Pulueri Bezoaris, commodius aliud destinatum tempus.

R E S P O N S I O.

Castoreum datum est ex sola aqua hyssopi, non etiam Lauendulæ; licet & ipsa conuenisset. Alia autem præfidia adhibenda fuisse narrat; sed quæ nam, non audet efferre. nimirum ita præstans in arte est. Castoreū nunc damnat, quod tamen ipse tum probauit. Ait esse calidius & siccus, quàm e re nostra esset; & tamen ex ipsius sententiâ additæ sunt Castoreo aliquot sulphuris guttulæ, quod multò calidius est, & siccus. Sed Castoreum Epilepticis conuenire Mesues cap. de Epil. docet: Aëtius autoritate Archigenis, Asclepiadæ, & Sereni. Paulus Aegineta similiter: Non^o, Cornel. Celsus, Alexander Benedictus, Victor Trinc. lib. 3. de ner. affection. sect. 3. cap. 3. Oribasius lib. 8. cap. 3. Nicolaus Piso lib. 1. cap. 19. Arnoldus Villanouanus lib. 1. Breuiarij cap. 22. & alij. Bezoaris lapis datus est eadem die; fuitq; a Veselino non a Simonio propositus. Ita vbique miser iste, aliquid confingit, ac falsus est. Sed quàm elegans est, qui ut suam excuset ignorantiam, nihil ad manus fuisse ait. quasi in Regio Pharmacopolio nihil ad Epilepsiam, ad Synocopem, vel ad Asthma curandum esset.

S I M O N I V S.

LXX.

Respondit Bucella (atq; ita tum cum respondisse, æternum ac impostorum & mendacium omnium vindicem D E V M testor) quod Veselinus esset per suam naturam de nullo iudicio inuidiosus, inflatus, superbus, multum in sua fortuna confidens: & quod quando Rex fuit sanus, non sciuit, nec voluit vnquam sibi facere vnum ami-

Testimonia, quid
Castoreum Epilepti-
cis conueniat.

Aet. Serm. 2. ca. 177

& Sermon. 6. cap. 16

Paul. lib. 3. cap. 13.

Non. de cur. morib;

in mlti part. cap. 16.

Cor. Cel. lib. 3. ca. 33.

Alia. lib. 2. cap. 37.

SCRIPTI SIMONII.

79

unum amicum: etiamsi ipse illi diceret semper, facias tibi de amicis, &c.

RESPONSIO.

Verè quidem a Paulo dictum est, finem omnium controuersiarum esse iuramentum. Sed non tamen est, vt unicuique iuranti fides habenda sit. Ideo verè & Anti-
Hebr. 6.
Serm. 26.
 phones apud Stobæum, insanire eum dicit, qui iusiurandum a malo viro postulat. Nam vel sponte solent impostores, vbi fidem suis mendacijs conciliare student, adiurare, Deumq; in testimonium vocare. quod noster quoque Simonius obseruat; idq; eò libentius faciliusq;, quòd (vt nobis a multis relatum est) nullam putat Deum particularium (vt loquuntur) curam gerere. Itaque, cum rationibus veris, & veri narratione non posse se quidquam aduersum me efficere viderit; mendacijs, periurijsq; suis, credulus bonusq; viris imponere, causam suam ruentem fulcire, & me consequenter obruere se posse sperauit. At verò, qui intellexerit, Simonium mihi a duobus & amplius annis semper fuisse insensum, quiq; ipsius meamq; naturã, mores, ingenium perspectum habuerit, is profectò de istius miserrimi hominis in me verbis, huiusq; rei narratione tota, longè secus, atque ipse vellet, iudicabit. Et sanè quilibet, crasso licet & bardo ingenio, intelligere potest, me hæc de Veselino viro mihi, vt omnes norunt, amicissimo, & quem filij loco semper habui, dicer nullo modo potuisse. Præterea, cum liberum vtrique nostrum, Simonio, inquam, & mihi, semper fuerit a Rege discedere & foras exire, & ea die admissus vterq; fuerit Magni Ducatus Cancellarius ad Regem, qui diu etiam cum ipso manserunt, & locuti sunt; cur ita respondiſsem (vt me in ijs verbis, quæ proximè descripta sequuntur, respondentem facit Simonius) quasi dicere voluiſsem, Veselinum neminem admissurum, & furtim quodammodo ipsi Simonio foras exeundum esse, dixiſsem, vt Regni Reuerendissimo Procancellario de Regiæ vitæ periculo indicaret? præsertim cum a me antea, die nimirum Mercurij, per dominum Culina Magistrum id ipsum illi iam fuisset indicatum? Sed miser iste, um vera dicere, seriãq; tractare nequeat, confingere, scurram agere, seq; omnibus ridiculum præbere non veretur. vt quando modestiæ, temperantiæ, virtutis demum aut facultatis allicuius nomine bonis non potest, malis saltē scurrilitatis ergò placere possit. Verum ego quidquid is, suum secutus genium, in me euomuerit, parum vel nihil moror.

SIMONIVS.

Hoc quidem scio & probè recordor, toto illo die, admissum in Regium conclaue, vel ad nos interrogandos, vel ad Regem videndum fuisse neminem.

LXXI.

RESPON-

Hic mendacij ab omnibus, qui in aula fuerunt, nobilibus conuinci potest Simonius. Nam viderunt Magni Ducatus Lithuanie Cancellarios ea die, id est pridie quam moreretur, Regem auiscentes, Verum ideo forte id negat Simonius, quia cum eo die manè discessisset, nec ante vesperam reuersus esset, quemadmodum in suo sub Amadei Curtij nomine edito scripto fatetur eos non vidit. Sed certè dupliciter hæc in re falsus est; qui scilicet non modò quos non vidit, nec vidisse potuit, adfuisse neget, verum etiam qui, ne inscitie vel negligentie arguatur, quòd die Iouis Reuerendissimum Procancellarium instantis Regie mortis non admonuerit, sibi non liberum fuisse ex Regio cubiculo exitum, dicat.

S I M O N I U S.

LXXI.

Aquam deinceps puram, in qua diu maceratus & nonnihil exstrictus panis esset, exhibere (Buccella) statuit. En tibi alteram & quidem extremam Regie valetudinis ruinam. Queribundam semper audiebamus ipsius Maiestatem illo aquæ potu (siti enim urgente dabatur bibebaturq; liberalius) abdomē impleri nimis atq; distendi: grauari corpus: cibi fastidium induci: omnesq; vel semi-boni medici sciuisent, eius vsu, non vrinam promoueri, quæ aliòquin parciore redderetur: non sudorem prolici, aliàs per se difficilem satis: non conciliari somnum, vigiliis nihilominus molestè urgentibus: vicissim autem coctionem omnem interpellari: materiam morbificam, inde minus sequacem, magisq; rebellem, reddi: morbum denique vniuersum fieri potuisse crudiores.

R E S P O N S I O.

Nouam rursus instituit Simonius de vino, & aqua contentionem. Sed quia de hoc a nobis est superius exactè disputatum, paucis iam, multis, ipsius nugis et ambagibus satisfacimus. Neque enim opus est ea hic repetere, quæ ante de abdominis repletionem ista, cibi fastidio, corporis grauedine, quæ omnia ex aquæ vsu processisse vult Simonius, dicta sunt. Nam nunquam de his incommodis est Rex conqueustus, nec vnquam ei talia contigerunt; neque certè contingere poterant, etiamsi solam aquam ex maceratione Cinnamomi Rex bibisset; quam tamen a me præscriptam fuisse, & a Rege die Mercurij potam, falsò ait Simonius. Caterum ex istius aquæ potu, in qua panis maceratus & exstrictus esset, nullum incommodum tale accidere posse facile etiam probari potest. nam huiusmodi aqua vi fermenti, quam ex pane accipit, attenuandi ac penetrandi potestatem habet, quapropter non abdomen implere, aut distendere, non grauari corpus, non vrinam prorsus non promouere poterat; sed multò minus cibi inducere fastidium, vigiliasq; aut ne suda-

Aquam a Buccella
Regi exhibitâ in eo
modum nullum ex
his, quæ Simonius
est commemoratus, as-
serre potuisse.

aut, ne sudor proliceretur, efficere; cum, frigiditatis ratione, soporem afferre potius, & ex imo pectore sudorem cum interno calore foras propellere apta esset. Concoctionem impedire similiter non poterat, non enimerat simplex pura ne aqua, quando panis suxerat facultatem; & præterea Rex ventriculo erat fortiter robustus; ut si puram etiam aquam bibisset, ipsi non valde tamen nocere potuisset. Qui autem potuit (præsertim vnius diei spatio, ut Simonius ponere videtur) aqua vel simplicis moderatus potus robustum ventriculum ita deicere, ut firmaretur; ut & abdomen impleteretur, & corporis grauedo, & cibi fastidium, & humidi modi alia inducerentur? Quæ si tamen evenissent, cur non potius medicamento ea die sumpto adscribenda fuissent. Quis ergo illius vel imperitiam, vel impudentiam non rideat?

SIMONIVS.

Legantur sanè diligenter, quæcumque de vino ab Hipp. & Gal. **LXXIII.** cum alibi, tum lib. de rat. vict. in morb. acutis, nec non ab Oribasio lib. 5. collectæ: atque ab aliis classicis authoribus usquam scripta vel observata sunt, nunquam certè proferetur aliquid, quo, si antea commemoratæ circumstantiæ in consilium adhibeantur omnes, non longè plura commoda ex vino, quàm ex aqua, etiamsi Rex fuisset Epilepticus (qui tamen nunquam fuit) a nobis expectari potuisse demonstretur. Esto enim, ut aliæ omnes medicæ observationes, a vini usu nos auocassent: vna certè Regis consuetudo, appetentiæque, & quod caput est, virium ratio, quarum in quantum fieri a nobis quicquid in re medica facturis, & potissimum victus rationem decreturis, potest, semper expendendum tuendumque robur, rectissimè scripsit Hippocrates lib. de Alim. re. petitiq; Galenus lib. 1. de arte cur. ad Glauc. cap. 3. vinum nullo modo subtrahendum monebant.

RESPONSIO.

Non servat quæstionis nostræ terminos Simonius; sed eos mutat, ut aliàs sæpe. Debuiſſet aquam prædictam, in qua panis maceratus atque extrictus fuerat, & aliquantulum sacchari additum, cum vino simplici vngarico, quantumcumque tenuit, conferre; & in disputationem vocare, utrum nam magis convenisset, vinum tale, an aqua talis, Regi Epilepsia primùm laborare incipienti, vel, ut ipse vult, ex interceptione venarum cum febre, quæ lipyriæ mores referret. At ipse, vix eâ nominatâ aquâ, statim ad simplicem aquam transit. quasi vel pura aqua eandem, quas qualiscunque alterata siue composita, vires haberet; vel quasi nos simplicem aquam Regi exhibuissimus. Aperiè satis superius ostendimus auctoritate Græ-

Disiungitur ea, quæ Simonius ad aquam Regi a Buccella paratam, daminandâ, etque vinum anteponendum attulit,

corum, Arabum, Latinorumq; ipsorum, non solum quos Simonius callide in sui defensionem citat, sed multorum etiam aliorum, vinum Epilepticis minime conuenire. Et, si conuenit interdum, non certè in principio morbi, neque omnibus: sed quod tantum, qui eo carere non possunt ob ventriculi imbecillitatem; & id non merum, non forte, sed tenue & dilutum conuenire, vt Donatus ab Altomari, & Bernhardus Gordonius inter ceteros apertissime testantur. At verò Rex robustissimum (teste etiam ipso Simonio) ventriculum habebat; nec non vtribus erat integris. Male ergo Simonius vinum ei in principio etiam morbi concessit. Idq; eò magis, quòd epilepsie illi difficultas respirandi coniungebatur, symptoma horrendum, quod vini potum quam maxime argebat. Deinde vinum ponit Galenus in secundo calefacientium ordine; sed, quod est admodum vetus, in tertio, sicut mustum in primo, & caliditati eius proportionem respondere sententiam ait. quam sententiam secutus est Aëtius, Paulus, alijq; plurimi. Licet autem inter neotericos grauissimi quidam siue viri, qui vinum interius sumptum non exsiccare, sed humectare affirmant: omnes tamen consentiunt, vinum propria naturâ calefacere modò plus, modò minus, prout magis vel minus vinosum fuerit. & consequenter caput replere. & si de tenui aquoso dicunt, ipsum caput non tentare, id comparatione tantum aliorum affirmant. Vnde Hippocrates inquit, In quibus fortem capitis grauitatem vel mentis laxationem suspicatus fueris, a vino penitus est abstinendum: aquamq; tunc dare opus est, vel vinum aquosum: arque ab ipsius portione, aque exiguum superbibendum. nam hoc modo vini potentia caput mentemq; minus perturbabit. Et Galenus absolute pronuntiat, vinum inter ea esse, quæ per caliditatem caput replent. Et alibi, omne vinum, inquit, calefacit, & caput habitu replet iis, qui humido calidoq; temperamento sunt. Adde hanc assumptionem; sed Rex fuit temperamento totius corporis calidioris humidiorq; a natura (vt ipsemet affirmat Simonius in principio sui scripti) caputq; habuit imbecillum. Et concludit; Ergo nullo modo Regi vinum conueniebat. Præterea Paulus Aegineta, de facultate vini loquens, ait, Vinum pituitam attenuare. At Epilepsie vt plurimum, a pituita sumit, vt Hippocrates, Galenus, Auicenna, et doctissimi quique testantur. Ergo si Epilepsia laborauit Rex, vinum, pituitam attenuando, corpore præsertim non purgato, maxime nocere potuit. vt certè nocuit. Nam attenuata illa pituita vi paroxysmorum, in nervos musculorum thoracis inseruientes deinde transmissa est, & eos tandem prorsus obstruens, Regem de medio sustulit. Quòd si asthmatica syncopi, obstruione, & intereptione ventrum Rex laborasset, vt fingit Simonius; tamen vinum similiter ei plurimum nocuisset. Nam Galenus ipsi,

De med. hum. corp. malis. cap. 14.

Lib. 8 de simpl. medic. facult.

Aëtius lib. 1. Paulus lib. 6.

3 de rat. vi& acut. 41.

Cons. de puero epileptico.

1. de sanit. tuen. cap. 2.

Lib. 1. cap. 11.

Hipp. de facromor. Gal. 3. de locis aff. cap. 7.

Auic. lib. 3. fen. 1. tra& 5. cap. 4.

lenus ipsi,

lenus ijs, qui ex copia dissoluntur, disertè vinum interdicit, his verbis; His igitur, qui ex euacuationibus dissoluntur, ita confectum succurrendum est. At, qui ex multitudine, non ita. Verum in his artus quam plurimum fricare oportet, calfacere, atque alligare. A vino verò & cibis abstinendum. Quod si præterea ei affectui continuata fuisset febris mores lippyræ referens, certum nimirum indicium in visceribus latentis hægemonis sine Erysipelatis, in principio morbi vix aliud quidquam exiitūris, iuxta Galeni dogmata, potuerat Simonius Regi exhibere. ait enim Galenus, Si aliquando vinum ex visceribus inflammationem patitur, aut caput vehementius doluerit, &c. in morbo crudo magna & quasi insanabilia ex potu vini in eiusmodi affectibus nocumenta proueniunt. Cum ergo hæc ita se habeant, non pudet tamen Simonium ad Hippocratis de victus ratione in morbis acutis, & Galeni lectionem nos ablegare. Sed colligamus, quæso, summam victus rationem in morbis acutis ab Hipp. descriptam, & a Galeno accuratius etiam examinatam ipsorum temporibus convenientem. In morbi igitur principio, si alius suppressa fuerit, vel mittere sanguinem expediat, nihil exhibendum esse censent; nisi debitis prius adhibitis præsijs, mox sorbitionem melicrati vsq; ad morbi statum concedendam; aut oxymel dilutum, admiscendo etiam interdum aliquantulum puræ aquæ; aut succum ptisanæ; aut integram ptisanam nihil amplius. Transacto deinde morbi statu, pleniore cibo ægrotum nutrire iubent. Et cum, exempli gratia, ut Galeno placet, pleuriticum sibi curandum proponit Hippocrates, post multa descendens ad vini considerationem, vinum dulce magis, quam aliud, sputum promouere, aluumq; subducere, affirmat. At debere dari Galenus notat, morbo iam cocto. Id ipsum præcipit procul dubio in omnibus acutis morbis, quod in vno, qui exempli loco propositus fuerat, præcepit. At verò Simonius, adstrictiore existente aluo, nullis dum euacuatibus supersuitatibus, (siquidem & Manna nullas Rex habuit sedes, ut superius diximus) non misso sanguine ex brachio, in acuto morbo (ut ipse vult) ex putrida malignaq; circa præcordia effervescente materia, ab ipso statim initio, vinum tenue subausterum non dilutum concedit. Quid ergo dicas, nisi Simonium, iuxta suas positiones, si talis nempe fuisset is morbus, qualem descripsit, grauiter errasse, ac contra Hippocratis, & Galeni dogmata fecisse. At respondebit forsitan, non morbi, sed symptomatis ratione, a quo morbus denominatus est, nempe Syncopis asthmaticæ, vinum concedi debuisse. Verum, bone vir, hæc tua imaginaria syncope unde? Læcumulata, inquires, materia circum præcordia in magna arteria, cauaq; vena. Sed Galenus docet, ubi syncope ex plenitudine contingit cum febre, a vino abstinendum esse; & sufficere me-

1. ad Glau. cap. 14.

4. comm. Aph. 43
7. comm. Aph. 1.

1. ad Glau. cap. 14.

Gal. 1. de vict. rat.
ad part. 33.3. de vict. rat. ad
part. 2.

1. ad Glau. cap. 14.

12. Meth. cap. 4.

3 de vict. rat. ad
part. 3.

7. Meth. cap. 6.

6 de simpl. medic.
facult.

licrati, licet deterrimi potum, vel oxymellis. Præterea tu loco victus tenuis, iubes exhiberi carnes, et vini meri subausteriq; potum cōcedis. Galenus verò in Syncopi ex plenitudine, vt a cibo prorsus ægroti abstineant, iubet, & in omni Syncopi, (scilicet quando vinum dādum est) vina naturā calida suadet, & quæ deductionem in corpus promoueat. & de austeris ait, quòd digestionem in corpus non iuuent, fugienda Syncopi prehensis esse, non secus atque aquam. Alibi verò asserit, vinum austerum omnes excretiones cohibere. Et quando simonius Oribasium citat, placet hic iterum referre, quid Oribasius de vino austero, loco ipso a Simonio citato, scribat, Vinis, inquit, austeris vtimur, vt citatam aluum sistamus, alioquin non vsuri, quòd nec deducendo alimento, nec sanguini gignendo, nec succi bonitate, neque ciendis vrinis, neque sudoribus eliciendis, neque verò subducendæ aluo conferant. Porrò, Regem non habuisse citam aluum, satis ex verbis Simonij constat, habuisse autem euentem densissimam, vt nunquam sua sponte sudauerit. Verum iam consideremus, an aqua ex maceratione panis, facta expressione, addito tantillo sacchari, sit utilis potio Epileptico, vel interceptione venarum a feruore atri humoris laboranti, nec ne. Maluissimè equidem, Regem bibisse aquam ex decoctione foliorum saluie, addito aliquantulo succo limonum, quæ iussa delataq; ad Regem fuit, vt Pharmacopola Regius testari potest; vel aquam ex decoctione hyssopi, aut seminum coriandrorum. At quia Rex adedò abhorrebat a decoctis, vt nunquam nec cretensim, nec aquam mulsam, quam vulgò medonem vocant, nec quidquam simile bibere sustinuerit; & si quando abstineret a vino, aquam vel ex maceratione Cinnamomi, vel ex commixtione conseruæ rosarum bibebat; Ego, inter alias potiones, & hanc ex maceratione panis ipsi parauim, quam aliàs optimo cum successu expertus sum, & in Gallia in omnibus ferme morbis vsurpari audiui. Sed ad rem. Victorum aquæ capita, inquit Galenus, pendere tantum ex frigiditate eius, cuius frigiditatis culpā in præcordiis diutissimè moratur; aliaq; huiusmodi mala inuehit. At alibi de panis fermento loquens, tenuium illud esse partium, ait, & mediocriter calidū. Cum igitur aqua ex panis maceratione facta expressione, partes subtiliores panis in se recipiat, potissimè fermenti, vt quisque gustu, et olfactu deprehendere potest, ea certè, præsertim si etiam addatur illi aliquid sacchari, potio sit absque villo vitio, nutrienda, facillè transiens, & grata. Nam aquæ simplicis frigiditas, a qua, vt diximus, Galeno teste, vitia eius omnia pendunt, a fermenti & sacchari caliditate abunde corrigitur, & eiusdem tarditas subtilitate partium vtriusque emendatur; vt propterea penetrabilis euadat. cumq; saccharum sua dulcedine amicum sit naturæ, & panis, familiarissimus noster cibus,

ster cibis, huiusmodi aqua haud ingrata est, minimè ventriculum grauat, nutrit; nec in ipsa quidquam est, quod caput offendere, vel etiam petere queat. Quin etiam, cum, eodem Galeno teste, fermentum particeps sit cuiusdam aciditatis, quæ vel gustu percipitur, eius vi sitim sedare, os ventriculi claudere, vapores ciborum ne sursum petant, impedire, & facilius permeare; vi autem sacchari abstergere, crudosq; humores digerere potest. Laboranti ergo Epilepsiâ & in principio morbi exienti Regi Stephano (quem summa semper cum reuerentia a me nominatum volo) cum nollet aquam ex decoctione saluæ, vel hyssopi (multò minùs autem bibisset cereuisiam, aut aquam mulsam, vel oxymel dilutum) prædicta aqua fuit conuenientissimus potus. Quòd si etiam laborasset interceptione venarum, ex atro crassoq; humore in magnis vasis efferuescente cum febre, hæc potio optimè conuenisset. Siquidem ex aqua exuperante vim habuisset humectandi, & moderatè refrigerandi; ex fermento verò & saccharo incidendi, digerendi, attenuandi, abstergendi, materiamq; peccantem per lotium deducendi. Ad authoritates quod attinet, quis non intelligit, Hippocratem, Galenum, Oribasium, & clâssicos alios medicos scriptores, quando pronuntiant, aquam non alere, non incidere, refrigerare, agrè concoqui, non faciliè distribui, non ciere vrinam, non educere sputum, materiam morbificam crassiorem reddere, de simplici aqua, seu sola per se sumpta, loqui? Nam cum locuti sunt de aqua mulsâ, de oxymelice, & de alijs huiusmodi portionibus, in quibus aqua quantitate superat, longè secus pronuntiarunt; ut quisque in ipsorum de eisdem tractatibus videre potest; dixeruntq; huiusmodi portiones abstergere, incidere, nutrire, calfacere, &c. Itaque apparet Simonij vel versuta, si, ut apparet, simplicem aquam cum vino contulit: vel ignorantia, si, compositam qualem nos exhibuimus, non conuenire sensit. Et sanè in hac tractatione semper, aut falsus, aut dolosus est; et præsertim ubi contendit (hoc enim faciliè ex ipsius scriptis colligitur) ex aquæ potu vini vel alterius diei spatium Regi robustissimo ventriculo videnti tot & tanta accidisse mala, quot & quantâ vix ex ipsa simplici aqua debilis ventriculi homini, pluribus diebus, accidere potuissent. Ridelum autem est, quod Simonius subdit, Esto, ut aliæ omnes medicæ obseruationes a vini usu nos auocassent, vna certe Regis consuetudo, appetentiaq; & quod caput est, virium ratio &c. Vinum nullo modo subtrahendum monchant. Nam primò, quod de viribus ait, vanum prorsus videri possit. Rex enim Stephanus viribus ferme integris usque ad mortem fuit. hoc autem patet; nam tertia die morbi validissimum medicamentum purgans, consensu Simonij, ipsi datum est, quod facile tulit. Quarta die, eius quoque consensu, missus est sanguis, & teste Simonio melius etiam ha-

7. de simpl. medic.
facul.

buit. Galenus verò inquit; Harum euacuationum neutram ferre imbecillas vires. Quint à illud idem medicamentum repetitum est. Non ergo imbecillis fuit viribus. sed si etiam non ita firmis fuisset, illud expendendum est, quod in omnibus acutis morbis, si vires tales, quales accepimus, proponimus seruare vel etiam augere, semper addimus ad morbum; vt Gal. lib. 1. aph. comm. aph. 4. testatur. De consuetudine atque appetentia quod ait, si positis veris indicationibus, comindicatio- num, consuetudinis nempe, et appetentiae ratione, vinum acuto morbo laboran- tibus concedendum esset, in phrenitide, caufonide, angina, pleuritide, peripneu- monia, et in alijs huiusmodi morbis in principio vinum exhibendum esset. Ita- lis, Gallis, Hispanis, Vngaris; Germanis autem plerisque, non paucis verò Polonis, his morbis laborantibus, nullo modo subtrahendum. siquidem perpetuò assue- runt vino, et dum aegrotant, quàm maxime vinum appetunt. Verùm sapientis- sime monuit Hippocrates in libello de vetere medicina, aegris eandem dietam non conuenire, quæ sanis; et, quæ sanorum sunt, aegris nocentissima esse. Habenda quidem est consuetudinis, et appetentiae ratio in morbis acutis, et hoc non in lo- cis tantum a Simonio citatis, sed vbiq; inculcat Hippocrates, Galenus, Auicenna, et doctissimi quique medicorum. Verùm non ex his, quid agendum in morbis profligandis, sumitur; sed a morbo, morbi causa, parte affecta, et huiusmodi. ab his verò, quantum, et quod id expediat, quomodo sumere vel facere oportet, intelli- gitur. Vnde coindicantia meritò appellantur. Et ideo Galenus ad Glauc; vbi vi- ctus indicationem a morbo, et a morbi causa sumpsisset, mensuram dixit esse su- mendam a viribus, et a consuetudine, et præterea ab ætate aegrotantis, a natu- rali temperatura, ab anni tempore, regione, et alijs huiusmodi. Verùm sortè Galeni locum istum attulit Simonius, quia ibi Galenus ijs, qui ex lassitudine, fe- bri diaria laborant, vinum potare, quantum possunt conuincere, permittit. Sed nunquid par ratio est ephemerarum, et acutarum febrium? et si in febre vnius dici, calore in spiritibus tantum accenso, vinum conceditur, in acuto morbo, fer- uescente atro, crasso, maligno humore in magnis vasis, etiam concedendum est? Saltem paulo infra legisset idem caput Simonius; vbi Galenus ita scribit, Qui cu- tis foramina habent adstricta, vel refrigerati sunt, si non valde hoc affectu laborent, neque plenum corpus habeant, non sunt a vini potu prohibendi. At, qui pleniore corpore sunt, vel multum refrigerati, prohibere vtile est. En tibi Galenum, Simoni, etiam in diarijs febribus non semper vinum concedere, quamò minus in malignis acutisq; febribus, crudis existente malis. Quare, etiamsi diaria febre Rex laborasset; tamen iuxta ea, quæ a te ponuntur, vinum non conueniebat. nam præterquam quòd re- uera cute den-

uere acute densissima erat, & habitu corporis pleniore, singis quoque, cum in hunc morbum, ob frigora, quæ tum fuerunt intensissima, incidisse. Nihil ergo ex vso tuo Galenus 1. ad Glauco. cap. 3 scribit. Hippocrates de aliment. nihil de consuetudine appetentia, uel, nihil de viribus scribit, nisi in lib. illius sine; ubi hæc verba habet, Et quicumque veloci appositione opus habent, his humidum ad reficiendas vires medicamen optimum. Quicumque verò adhuc velociore indigent, per olfactum. Qui autem tardiore appositione opus habent, solido alimento utantur. Ex quibus quid, quæ so, efficitur aliud, quam viri rationem habendam, id quod omnes norunt. Quod si propterea Hippocratis auctoritatem citasti, Simon, quia dicit, humidum ad reficiendas vires esse medicamen optimum; ego excipio, humidum non intelligi tantum vinum, sed potius aquas medicatas, & quæ nutriunt, intelligi posse; cum illæ vino humidiores sint. Et præterea dico, aliud esse casum nostrum. nam Rex non erat adeò prostratus viribus, ut, ad eas reparandas, veloci appositione opus haberet. immo, ut dictum est, viribus fuit semper prope integrus usque ad mortem.

SIMONIUS.

Consilium ab utroque nostrum captum de cucurbitulis cum LXXIV.
dorsi lateribus, tum lumbis & cruri dextro affigendis profundeque his ter uel scarificandis, sex in totum quò citra virium grauiorem iactum iam (iusta præsertim sanguinis copia ex accepto vulnere, ante quadriduum effusa) partes illæ thoracis nonnihil exoneratæ subleuantur: nec reuelleretur tamen, si quem eò fortasse capere impetum vellet, a crure fluxio. Hoc remedium — sectioni venæ, quam Hippocrates allegato iam aliquoties lib. 4. de rat. vict. in hoc morbo proponit, Galeni consilio substituendum, præter expositas antea causas, re bene deliberata duximus. Neque cessit res infelicitè. Eductis enim ea ratione sanguinis uncis, plus minus septem, nonnihil respirasse aliquamdiu visus est Rex.

RESPONSIO.

Non lumbis, sed scapulis appositas cucurbitulas fuisse, Chirurgus Regius, qui apposuit, Pharmacopola & ianitores, qui Regium cadaver abluerunt, testari poterunt. At, quàm grauius Simonius errauerit in postponendæ venæ sectione, superius Galeni, & Hippocratis auctoritate probauimus; nec non ratione. nam, et si iusta, ut ipse ait, sanguinis copia ex vulnere effluxisset: tamen non ex debito loco effluerat. Si enim satis ex debito loco sanguinis effluxisset, cur non scabatus fuisset morbus? præsertim, si is esset, quem ipse finxit, videlicet interceptio venarum? si Quidem, ut Hippocrates ait, Quicumque morbi ex repletionè fiunt, cucurbitulis

sterum de venæ sectione; p. an. it. l. c. d. omni l. Simonius suo plus testamento conuenitur.

rat eu-

rat euacuatio. Grauiſſimè igitur errauit Simonius, ſanguinis miſionem differens, quam in principio procurare dabeat. Monet Hippocrates, vt in principio, ſi quid mouendum ſit, moueamus. at iſte in principio ludit, inq; grauiſſimo morbo, qui & purgationem vehementem, & ſanguinis miſionem poſtulabat, Mannam tantum exhibet. Deinde, vbi iam deſperata ſunt omnia, tandem ſuccurrere cogitat. Sanè pulchrè Seneca ait; Tarde velle nolentis eſt. At excuſatione fortè dignus eſt miſer iſte, id enim fecit, quod ſciuit, & quod potuit. Quòd ſi morbum cognouiſſet, conuenientia fortè præſidia adhibuiſſet, & venam in morbi principio ſecuiſſet, ſi ſanguinis miſionem profuturam putaſſet, quod nunc primum forſitan animaduertit, quando, detracto ſanguine per cucurbitulas, viſus eſt Rex (vt ipſemet dicit) aliquandiu nonnihil reſpirare. Anima dertit, inquam, niſi planè eſt ſtolidus, quòd, cum, cucurbitula inuerint, venæ ſectio multò magis inuiſet.

SIMONIVS.

LXXV. Siti conſultum, toto die, frequenti ablutione oris, ex aqua frigida, in qua diſſoluebatur mali citrii, ex ſaccharo conditi, ſuccus: vel ipſum totum citrium minutum conciſum, eademq; Italorum videlicet, artificum arte delectiſſimè paratum.

RESPONSIO.

Vt hoc loco præmittam, quòd, cum Rex a dulcibus abhorreret, non veriſimile eſt, quod narrat Simonius, Regem frequenter abiuiſſe os aquà, in qua citrium ex ſaccharo conditum diſſolueretur; id ſanè ridiculum eſt, quòd Simonius mendacijs ſuperius a ſe diſti (omnino, vt ille ait, Mendacem oportet eſſe memorem) oblitus, nimirum, aquam urgente ſiti, datam bibitamq; fuiſſe liberalius; nunc ait, Siti conſultum toto die, frequenti ablutione oris, &c. Sanè, qui liberalius, cum ſitis vrget, bibit, ei non opus eſt frequente oris ablutione ſiti conſultare. Sed præterea Mag. Lithuanie Procancellarius, qui eo die diu apud Regem fuit, teſtari poteſt, ipſo præſente, nec bibiſſe Regem, neque os abiuiſſe.

SIMONIVS.

LXXVI. Hora ſexta noctis recurrit paroxiſmus, nullo prorsus membrorum ſpaſmo, ſed animi tantum defectione, frigore extremorum, leui frontis madore, coq; ſubfrigido pallore faciei comitatus. Quo mox eadem Bucellæ arte, ac Ferenz Veſelini opera profligato, ſequuta oppreſſio: quæ tota nocte Regem miſerrimè torſit.

RESPONSIO.

Superius dixit, me, aſperſa Regis facie frigidà aquà, eum a paroxiſmo reuocare tentare. Cum igitur hic ait, eadem me arte uſum fuiſſe, frigidà Regis faciem me inſperſiſſe, ſine dubio intelligit, & tamen ſe frontis Regiæ leuem ſubfrigidumq; mado-

dumq; madorem tum obseruasse vult. certè maduisse faciem oportet, si frigida m-
persa fuit. Sed, vt supra sic hoc loco, de me falsa narrat Simonius. qui, leuis vbiq;
et fallax, tot mendacia ingerere, immo inculcare contendit, quò iniustam suam
causam defendat, vt ea inuicem quoque sibi contraria sint.

Veritas actorum diei Iouis.

Manè, vt constitueramus, Rex Castoreum sumpsit, ex aqua hyssopi, cum dua-
bus vel tribus guttulis spiritus sulphuris. Deinde apposita fuerunt cucurbitulae
scapulis, et externa parti dextrae tibiae, extractaq; ad octo et amplius sanguinis
uncia. Nox datus Bezoarus puluis. In prandio, cum vinum non conuenire, et Re-
gem a cerensia, et mulsae potu abhorreere scirem; varias ei obtuli aquas ad bibe-
ndum; nimirum ex decoctione soliorum saluae cum de acetositate citri; ex decoctio-
ne hyssopi; ex decoctione seminum anisorum, itemq; seminum coriandrorum pra-
paratorum; aquam praeterea, in qua panis triticeus et saccharum bene macera-
ta erant, et aliam, cui commiscebatur conserua (vt vocant) rosarum, quam Regem
in summis aeris ardoribus vsurpasse, sciebam. Itaque, cum aliquantulum comedis-
set, ex ea aqua bibit, in qua panis maceratus et extrictus fuerat; post prandium
verò ex alia, vbi conserua rosarum fuerat infusa. duas postea horas suauissime
dormiuit. Expergefactus autem Cancellarios Magni D. Lubuaniae intro mitti ius-
sit, qui diu cum ipso consabulati sunt. Vespero cœnare noluit, vt omnem prorsus
reditus accessions causam amputaret. Superuēnit nihilominus tamen paroxysmus
nocte media, at minima membrorum conuulsione (quare condonandum est Simo-
nio, si nullam tunc animaduertit conuulsionem) et vix deficere visus, statim ad se
redyt. Difficilis illico restitatio consecuta; quae tamen nec tam grauis, vt antea
fuit, nec tam diu durauit. faciei mador nullus. Quibus in con modis, dictis iam an-
tea praesidijs, prospectum est. Somnus modicus, leuis, et perturbatus; cuius rei
causam esse putauimus, quòd ieiuno ventriculo somno se tradidisset. Esuriebat e-
nim, et sitiebat. neque tamen etiam post accessionem comedere, aut bibere voluit;
dicens, nunquam se media nocte, vel ante lucem comedisse, aut bibisse. Consului-
mus, quando morbum causam habere fixam, licet plurimum vi praeterita pugatio-
nis imminutam, videbam us, vt antea datum Cocchiarum pharmaciū exhiberetur.
nam visum fuerat iuuise, et a Rege non illibenter (quicquid garriat Simonius)
sumptū fuerat. Febris nulla; vires constantes; urinae naturales, praeterquam quòd
aliquantò plus iusto coloratae erant; nimirum ob calida, quae acceperat, medica-
menta.

Die Veneris 12. Decembris.

n SIMONI.

LXXVI.

Manè summo vrinæ cum exiguis ac fere nullis coctionis signis. Lassitudo ingens. Sequebatur morbi dies sextus: cuius initium sequens diei Veneris nox erat, & qui primus a quarto par est, aliquando inter Criticos incidens: sed quod eo plures pereant, pessimi ac Tyranni nomine à veteribus appellatus. Sanè si attentè legantur ea, quæ a Galeno lib. 1. de diebus Criticis cap. 4. & 11. adnotata sunt, &c. facile intelligetur, diem hunc, ubi præsertim continenter prope apparuerint antea perniciofa signa (cuiusmodi erant oppressio illa fere semper perseverans: sed feruente tamen intus materia grauior, silente mitior: vrinæ turbidæ ac minimum subsidentes: vigiliæ: sitis, cum pulsu languido, ac inæquali) in morbis omnibus acutis, quicquid natura moueat magnopere metuendum esse.

R E S P O N S I O.

Regem ex vini potu obuisse, & Simonium, si vera essent, quæ narrat, non rectè secundo, ut vehemens pharmacum illi exhiberetur, consensisse.

Duo hic conatur Simonius. Vnum est, persuadere, Regem die Veneris non obuisse ex copioso vini potu. Alterum verò, causam reddere, quamobrem eodem die Veneris mane rursus Catharticum idem Regi exhibuerit, quod prius. nam contra Epilepsiam se id dedisse, affirmare non audeat; & aliam causam prætexit. Itaque diei sexti mentionem facit; in quo, quicquid natura moueat, timendum est. Et tacitè infert, sub ingressum sexti diei, Regem mortuum esse, quia natura crism tetrauerit, id quod ipse scilicet præuidens, ut huic incommodo, si fieri posset, occurreret, Catharticum illud exhibuerit. Sed imperitè omnia. neque enim erat, quòd diem sextum timeret. Cum enim fingat, Regem accessiones duarum tertianarum habuisse, & illius grauiores fuisse, quæ diebus imparibus adoriebatur; non poterat Crism die sexta expectare. Nam, quemadmodum statuit Hippocrates; Quæ diebus paribus accedunt, (nempe grauiores accessiones) paribus iudicantur. Quorum verò sunt in imparibus accessiones, imparibus iudicantur. Quæ sententia a Galeno aliquoties in commentario repetitur ac laudatur. Itemq; 1. lib. de diebus decretorijs, & in casu Philisci in comm. ait, ad sextum diem Philiscus periit, quòd accessiones paribus diebus haberet. Habebat autem quoque imparibus: nam die primo febris acuta laborauit, dieq; tertio iterum sub crepusculum. Sed tamen accessiones diebus paribus grauiores habebat. Silenus verò febris acuta tertio die grauius correptus est, quàm secundo. Ideo, ut Galenus inquit, die septimo ipsi vita excidendum fuisse; quòd videlicet essent sauiiores accessiones diebus imparibus. Sed cum robore virum septimum diem superare potuerit, undecimo periit, ergo dies sextus, in morbo hoc,

a Simonio

1. Epid part. 3. par-
tic. 18.

2. Epid part 3. par-
tic. 16.

Simonio nullo modo timendus fuit; cum diebus imparibus affligeretur Rex, Et tō minūs, quōd quarto die, ut Simonius notat, post appositas cucurbitulas, nonnihil respiravit. Verū nec die sexto est mortuus. Nam, si singulis diebus horæ 24. assignentur, cum septimā horā noctis, quæ sequuta est diem dominicum, egrotare cœperit & ducubuerit; certē septimā horā, post occasum solis diei Veneris, dies sex tus inchoabat. Sin pro ratione paroxysmorum intercidentium, dierum initia & fines æstimentur; si quidem, secunda hora diei Lunæ nocte sequente, ut ait Simonius, primus paroxysmus dierū parū inuasit, mox secundus tertia hora diei Mercurij similiter nocte sequente; hinc efficitur quartā horā noctis sequentis, diem Veneris expectandum fuisse dierum parium paroxysmū tertium, & non citiūs, quinimmo tardiūs, si tum opportunē datum fuisset purgans pharmacum. Quare nec sexti diei initium ante quartam horam noctis futurum erat. Atqui ante solis occasum obiit Rex. non igitur sexto morbi die, nec eius tyrannide obiit; sed importunitate Simonij, vinum præter rationem concedentis. Quod ad pernicioſa signa attinet, sæpe quidem de oppressione mentionem facit Simonius, quæ ui frigoris, læsis per se respirationis organis, accesserit. Verū neque ui frigoris, neque, ut hic eam nominat, perseverans, illa fuit oppressio. Sed paroxysmum conſequebatur, & frictionibus dorſi potiſſimū discutiēbatur. Cum autem vellet Simonius, eam ferē semper durāſſe; nunquam tamen quidquam (hoc enim Pharmacopola libri declarant) ut eam tolleret, exterius applicandum, vel interius per os ſumendum, parari iuſſit. quod ipſum de vigilijs dici poteſt. nunquam enim ad conciliandum ſomnum quidquam exhibitum aut iuſſum eſt. De vrinis etiā quod ſcribit, eſt animaduersione dignum. nam die Mercurij a prandio, notat, ſe inſpexiſſe vrinas turbidas, minimē ſubſidentes. Si ſic ergo abſolutē crudæ vrinæ tum erant, nunc verō die Veneris manē dicit, ſe vidiſſe vrinas minimū ſubſidentes, & cum exiguis coctionis ſignis; ergo iam incipiebat aliqua morbi coctio per Simonium. At Galenus, coctionis ſigna nunquam male apparere, & lethalia nunquam cum coctionis ſignis copulari ſcribit. Malē ergo vrinas minimū ſubſidentes inter pernicioſa ſigna collocavit Simonius. Præterea ſibi ipſi aduerſatur. nam ſuperius, poſtquam dixiſſet, ſe inſpexiſſe vrinas diei Mercurij minimē ſubſidentes; adiecit, eiſmodi, hoc eſt minimē ſubſidentes, perſiſtiſſe uſque ad finem morbi. hic verō dicit, minimū ſubſidentes fuiſſe. Sed forte bonus iſte Grammaticus, inter Minimē, & Minimū, minimē diſtinguit. quod crederem ſanē, ni prius, vrinas fuiſſe dixiſſet cum exiguis coctionis ſignis. Poſtremō, pulſum languidum & inæquale fuiſſe notat, cum igitur iam antea pulſum fuiſſe intermittentem dixerit, nunc verō pulſi inæqualitatem inter pernicioſa ſigna recenſeat, neceſſe eſt ut acutus iſte noster

medicus putet; vel, idem esse intermissionem, & inaequalitatem; vel, inaequalitatem grauius aliquid portendere, quam intermissionem. Vnum autem perniciosissimum omnium signum praetermisit (iuxta ipsius fictiones loquor) frigus extremarum partium cum febre continua, de quo antea meminit. quod vnam ad aegritudinis Regiae periculum ostendendum satis erat. Nam, ut Hippocrates ait; In febribus non intermittentibus, si partes exteriores frigeant, interiores verò vrantur cum siti, lethale est. Itemq; In morbis acutis frigus extremarum partium malum. & 4. de vict. rat. in acut. morb. Et in Epid. & alibi, ubi frigoris extremarum partium cum febre continua mentionem facit, id inter exititalia signa ponit.

9. Ap. 43.

7. Aph. 1.

S I M O N I V S.

LXXVII. Ergo visum Bucellae, visum & mihi, ut priusquam fractae iam sa-
tis grauius debilitarentur vires, Catharticum idem, quod antea,
manè repeteretur. (Galenus quoque vsum veratri, in hoc morbo
proponit, citato antea loco lib. 4. de rat. vict. com. ad sentent.
29. ipse adeò Rex difficilem admodum & argrè solubilem habuit
alium) ne in tanta materię copia, sexto paroxysmo sauius (quod
metuebam) vrgente, grauius contingeret aliquid. Sexto sanè ip-
so, quia esset quasi impar intercicens, septimoq; impari nimirum
die, minus tutò catharticeum exhiberi potuisse iudicaui.

R E S P O N S I O.

Ad Alm. cap. 11.

Lib. 3. sen. 1. tract. 5.
cap. 1.
Ang. cap. 11.

Consulit Rhasis, ut Cocchie saepius in Epilepsia exhibeantur. Et quidem iure
a nobis sunt exhibitae, cum morbus adeò contumax esset, cumq; ita vgeret, ut,
nisi statim occurreretur, vel subita mors, vel morbi saltem confirmatio timenda
esset. Nam, ut Auicenna, & cum eo Ioannes Anglicus inquit, cum paroxysmi epi-
leptici frequenter existunt, in senes praesertim, periculum est mortis. Tame-
si dicere possemus, in Rege non admodum frequentes, nec tamen raros paroxysmos
fuisse; cum semel tantum in die, nec vehementer essent. ut potius de morbi confir-
matione, quam de morte, timendum esset; nisi accessisset difficultas illa respiratio-
nis, a qua euidentius, quam ab ipsa Epilepsia, periculum imminabat. Itaque, cum
materia, vel humor ille, qui epilepticos excitabat insultus, quiq; in accessione
discussus, difficultatem illam anhelitus inferebat, primae purgationi non cessasset;
sed tamen imminutus fuisset (etenim insultus eius dici, & oppressio minor fuerat)
iteranda, eiusdem boni successus spe, purgatio fuit; ut, quae morbum faciebat,
materia prorsus educeretur; quod, arbitror, ex sententia successisset, nisi vnum
Rex bibisset. Ceterum, cum in vniuerso hoc opere Simonius mendacijs tantum
suam causam tueatur, mirum certè est, ipsum non ausum fuisse negare, hoc medi-
camentum ve-

amentum vehementissimum & minimè conueniens, si eo affectu Rex laboraret, quo laborasse eum dicit, suo nutu & voluntate, repetitum fuisse, immo id vltro factum esse. præsertim cum ea die, qua secundò ei exhibitum fuit medicamentum, Rex Serenissimus mortem cum vita commutauerit. Nam quòd primo, nimirum die Mercurij, suo consensu datum fuerit, negare haud potuit; eo quòd Receptam (vt loquuntur) sua manu scriptam penes Pharmacopolam Regium extare sciret. At si, vt repeteretur, se consensisse, negasset, difficulter sanè id probari potuisset. Sed forè duæ ille sorores, Ignorantia, & Ambitio, quæ naturali quadam affinitate ita coniunctæ sunt, vt vix eas vnquam aut vsquam seiunctas animaduertas, hoc a Simonio obtinuerunt, vt, licèt id sit omnino præter ipsius ingenium & consuetudinem, veritatem tamen nunc fateretur. Ignorantia, inquam, eum, vt id efferret, adduxit, quia ipsi, quanti id referret, velauit. Ambitio verò, quia, suæ famæ & existimationi multum decedere, ei persuasit, si, cum & ipse Regius medicus fuerit, se tamen non annuente, Regiæ maiestati catharticum exhibitum fuisse crederetur. Itaque in ea verba erupit; Visum est Bucellæ, visum & mihi, vt prius quàm fractæ iam satis, grauius debilitarentur vires,

Catharticū idem, quod antea, manè repeteretur. Sed quamobrem tibi visum est, Simonii, idem catharticum, quod antea datum fuerat, repetere? Dic quaeso aliquid. Respondet (sic enim, vt vidimus, paulò ante in eius scripto legitur) sequebatur morbi dies sextus: cuius initium sequens diei Veneris nox, erat, & qui primus a quarto par est. Sed quid tum? Subiungit statim de eodem die sexto, aliquando inter Criticos incidens, fed, quòd eo plures pereant, pessimus ac Tyranni nomine a veteribus appellatus. Hoc sanè vel tyrones artis medicæ norunt, quare non erat, cur Simonius adderet; Sanè si attentè legantur, &c. Nam, siue attentè, siue oscitanter, ab hōine quoq; non medico, legantur, quæ a Galeno loco a Simonio citato scribuntur, intelliget, diem sextum morbi, infidum & pessimum esse; & si die sexto iudicari morbum acutum contingat, præsertim, vbi antea continenter perniciosissima signa apparuerint, magnopere metuentum esse. Verū tamen, si ea similitè legantur, quæ a Galeno in 1. de Crisibus, & in progn. & lib. de præcogn. ex pulsibus scripta sunt, liquidò constabit, mortem Regis, non sexto, sed septimo, vel nono, vel vndecimo, vel quatuordecimo etiam die morbi, fuisse expectandam; si modo talis morbus fuisset, qualem Simonius descripsit, taliaq; symptomata malè apparuissent. At verò, etiam si sextus dies Regis morbo tantopere metuentus fuisset, quid inde efficitur? Ergo ne vehementissimum pharmacum die quinto ipsi erat exhibendum? Nequaquam. Ergo ne drachmæ duæ massæ pilularum coecharum, cum

2. aph. comm. 79. &
12. Meth.

Or. lib. 9. cap. 3.
Benedic lib. 8. cap.
37.
Gal. lib. 4. de rat.
vi&. ad partic. 29.

granis quinque Ellebori? Minimè gentium. Immo nihil dandum erat. Quandoquidem iam spes salutis deplorata fuisset. id quod ex ipsa narratione Simonij quilibet artis peritus facillè colligere potest. Nam iuxta Galeni præceptum; Deploratos non oportet curare, sed morbi finem pronuntiare. Et quorsum, quæso, tantum medicamentum, desperatis iam rebus, exhibere? medicamentum, inquam, non purgans præcipuè morbi fomitem, nempe atrum crassum humorem, sed pituitam, bilemque; flauam potissimum; easque a partibus longinquis; cum viæ tamen per Simonium essent interclusæ; recipiens colocynthidem atque scammonium aduersantia cordi, spirituique vitales turbantia. cum tamen cor, per eundem Simonium præcipuè affectum esset, Lipopsychiaque; Rex laboraret, cui adiuncta febris maligna esset. Profectò non possum satis istas hominis ignorantiam demirari. Verum, quod ad veratrum attinet, veratrum nigrum exhibuimus; quod, quemadmodum & Cocchias Epilepticis conuenire, Oribasius, Alexander Benedictus, & alij testantur. Galenus autem, quem iste citat, non de nigro, sed de albo loquitur; neque, ut soluens pharmacum, ipsum commendat, sed, ut vomitorium. Quod si non intelligit Simonius, veratrum album a nigro differre, & albo sumpto, magis debilitari vires, quàm sumpto nigro, artis medicæ prorsus est ignarus.

S I M O N I V S.

LXXVII. Datum itaque (scilicet medicamentum) summo mane, quod quinti morbidici diei pars altera fuit, ac sumptum. Interea temporis, qui tota illa nocte Regem obseruaueram, & nihil animaduertere poteram, quod non funestum aliquem, & quidem subitum minaretur exitum.

R E S P O N S I O.

Ineptias hucusque multas Simonij demonstraui; sed multe adhuc supersunt, quas vix recensere animus patitur. deuorabimus tamen hunc laborem ne in itinere subsistere videamur. Quis autem summam Simonij in arte medendi inscitiam hic non demiretur? Commemorat vbique vires Regis fatiscientes; pulsum languidum, inæqualem, intercurrentem; vigilias continuas; & alia eiusmodi; hic quoque nihil non funestum se animaduertisse nocte præcedente dicit; & tamen cocchias pilulas sumendas consulit, medicamentum adeò vehemens, idque tam magna dosi. Omni-
no, si medicus esset, puderet eum, cum finxisset, vires ita imbecillas, fateri deinde suo cõsilio tantum medicamentum fuisse datum. Sed, quia confingere vbique non veretur, in hæc mala imprudens incurrit, & suo iudicio miser, quasi Sorex, perit. Verum quomodo nihil, quod non funestum, et quidem subitum, minaretur exitum, animaduertit Simonius, si, ut ipse paulò ante scripsit, vrinas vidit cum exiguis co-
ctionis signis, quæ antea die Mercurij prorsus crudæ erant? Sanè salutis aliqua
spes afful-

spes affulsiſſet, nec omnia, perinde atque antea, deplorata fuiſſent, ſi aliqua in v-
 rinus coſtionis ſigna viſa eſſent. ſperanda enim fuiſſet maior & euidentior coſtio
 die ſeptimo; & die 14. naturæ victoria, reſtitutioq; ſanitat. Vt enim ex Galeno De Criſib. cap. 8.
 audiuimus, Coſtionis ſigna nunquam male appareant. Accedit, quòd, ubi ſuneſta i-
 ſta ſigna recerſet Simonius, planè lethali ſigni, quod tamen antea extuiſſe, his
 commemorat, prorsus nihil meminit; frigoris nempe partium extremarum cum
 ſiti, de quo Hipp. in aphor & alibi ſæpe. Et, cum huius peſſimi ſigni non memine- 4 Aph. 42.
 rit, immo, cum aliqua coſtionis ſigna apparuiſſe ſcripſerit; nunc tamen ait, ſe ni-
 hil animaduertere poiuiſſe, quod non ſuneſtum aliquem, & quidem ſubitum mi-
 naretur exitum. Quod quidem cum Galeni ſententia pugnat, qui coſtionis ſigna 1. de dieb. decret.
 cum lethaliſſimis coire non poſſe, ſtatuit. cap. 16.

SIMONIVS.

Conſilium meum exeuindi ex arce indicandiq; Senatoribus Re LXXIIX.
 gni, & Magni Ducatus rem omnem clam Bucellæ communico.

RESPONSIO.

Nihil mecum hac de re communicauit mihi, ſed indicauit. quod ſi feciſſet, ape-
 ruiſſem ego ei, die Mercurij, cum ipſe affirmaret, morbum nullius periculi eſſe, &
 ſuaderet, vinum exhibendum, me Reuerendiſſimo Procancellario Regni per domi-
 num culinae Magiſtrum ſignificaffe, Regem non ſine ſua vitæ discrimine ægrotare;
 & idipſum me eadem die Mercurij ſubobſcurè, & die Iouis apertiſſimè Pro-
 cancellario Magni Ducatus declaraffe. Quapropter minimè opus erat, cum Rex
 propemodum animam ageret, eos adire, vt iam notum eis denuntiaret periculum.
 id quod propterea Simonius facere cogitauit, quia neque morbum, neque morbi
 magnitudinem vnquam, niſi cum iam iam Rex moriturus eſſet, cognouit.

SIMONIVS.

Obſeruabat omnia Ferenz Veſelinus, ne inſcio ſe, quiſquam LXXIX.
 prodiret. (nimirum ex cubiculo Regijs in urbem.)

RESPONSIO.

Falſum eſt. Nam ipſe Simonius ſingulis diebus ad hoſpitium ſuum liberè exibat,
 & ego interdum a prædiano exibat. Hoc autem omnes teſtari poſſunt. Sed ridicu-
 lum, quòd Simonius hic ita loquitur, quaſi timeret ſibi a Veſelino; ſuperius autem
 malis verbis ſe cum increpiſſe dicit. Ridiculum, inquam, quaſi per Veſelinum exi-
 re non liceret ei, cui Veſelinum acriter increpare, Rege audiente, licuit.

SIMONIVS.

Tristi hoc ille, atque inexpectato nuntio percuſſus, (Regni videli-
 cet Procancellarius, quàm grauiter Rex ægrotaret, auertens) aliquandiu hæ-
 ſit animo. Tum ductis ab imo pectore ſuſpirijs, ruptoq; ſilentio, LXXC.
 dixit,

dixit. Pridie quidem illius diei, ac biduo ante, se cum aliis aliquot Senatoribus in arcem venisse ac in anteriore hypocausto, in quod omnibus patebat ingressus, aliquoties fuisse, omnemq; mouisse lapidem, ut ad Regem admitteretur, vel saltem de toro agnitionis ipsius Maiestatis statu, ex Medicis, certum cognosceret aliquid: sed facta tamen a Veselino spe, datis verbis, tractum de die in diem, deq; hora in horam, hactenus fuisse delusum.

R E S P O N S I O.

Non potuit Procancellario Regni inexpectatum hoc esse, qui huius rei a me die Mercurij (ut dixi) fuerat commones factus. neque potuit is verba ista dicere, qui eodem die Mercurij ad Regem fuit admissus.

S I M O N I V S.

XXCI.

Allatus cibus. Sorbuit Rex ouum recens, ex culina Ferenz Veselini allatum. Exin, quid sibi bibendum esset, petiit. Vbi a Bucella & Veselino audiuit, Aquam: grauitur indignatus, esculentis reliquis à se procul manu reiectis, nihil quicquam cibi capere amplius voluit.

R E S P O N S I O.

Regem die Veneris satis comedisse, & vinum bibisse, certò scio; interfui enim. Et, si Veselinus interrogetur, idem dicet. Lepscenij quoque testimonium legi in suis, ad illustrem & Magnificum Ioannem Kijskâ Samogitiæ Capitaneum, literis, de morbo Regis nostri (has literas nunc primum habui & apud me seruo) in quibus apertissimè scribit, Regem die Veneris comedisse mediocre, & bibisse vinum. Et Magnificus Leo Sappicha Lithuanie Procancellarius semper testari poterit, a prandio statim, cum adhuc mensæ assideret, sibi a Nobili Christophoro Morstin Philippouæ præfecto meis verbis secretò significatum esse, Regem tum multum bibisse vini, atque ideo vereri me, ne nocte sequente, superueniente paroxismo, vitam finiret. quare, si placcret, Magnifico Castellano Vilnensi hæc indicaret. ut, si quid Regi humanitus contingeret, scirem, quid esset agendum, ne qua in aula seditio aut turbatio fieret.

S I M O N I V S.

XXCII.

Ibi ego Bucellæ dicere: Hippocratem, non Lithuanum, non Vngarum, sed Cozum, in eiusmodi morbo, ut cognosci ex citato iam multoties lib. sent. 29. potest, a vacuatione per veratrum, & sectione venæ, refectionem imperare.

R E S P O N -

Nihil mihi quicquam tale dixit, neque erat, quamobrem hoc mihi diceret. Verum appositè sanè, Non Libanus, non Ungarus, sed Cuius fuit Hippocrates. Sed in longè etiam diuerso morbo ab Epilepsia, qua Regem laborasse probauimus, refectionem consulit. non quidè ab euacuatione facta veratro nigro per inferiora, sed ab euacuatione albo facta per vomitum; non post appositas cucurbitulas, sed post sectam venam (Vinam verò Regi, idè; primo ipso die, secta fuisset vena.) Hæc autem magis vires prosternunt, quàm ea, quæ adhibuimus; ideo etiam refectionem magis desiderant. Sed sanè, si talis casus planè fuisset, qualem Simonius descripsit, vt tantus adesset sanguinis feruor, non vino, sed cibis potius reficiendæ vires fuissent. Nunquid aliud nihil est, quàm vinum, quod vires reficere possit? Præterea, cur ab effusione copiosa sanguinis & vulnere, victum tenuem se præscripsisse scribit Simonius? cur, post appositas cucurbitulas die Iouis, refectionem non suavit? Tum enim, prandium & coenam exiguam fuisse refert; & tamen detractus fuerat sanguis per cucurbitulas ad uncias octo. Frustra ergo nunc mihi obrepit Simonius, & ea faciendæ fuisse, dicit, quæ ipse, cum posset, non fecit tamen.

SIMONIVS.

Post meridiem igitur, hora plus minus vna, læguentes iam, non **XXCIII.** nihil attollens, & circumferens oculos, ad nos conuersus Rex, submissâ, & vix exaudibili, nec firma iam satris voce, sitienti tibi concidere iam vires, dixit. Ibi tum serò sapiens, rapidis (vt est apud Poetam) accurrens Bucella passibus, aureum poculum, in vicina mensa positum, quo dilutum vinum iam ante triduum a me (sed frustra) paratum, inditis aliquot panis taleolis, continebatur, suis non meis accipit manibus, ipsiusq; Maiestati porrigit.

RESPONSIO.

Mendaciorum plena omnia. Neque Rex de virium imbecillitate conquestus est, neque ego ei vinum exhibui. Stultè etiam de vino, quod in mensa triduum in poculo aureo manserit, comminiscitur. nam singulis diebus pocula auferebantur; & singulis etiam diebus recens adferebatur vinum. Sed hæc omnia fingit, vt, Regem ex collapsis viribus obijce, persuadeat; pro quibus tamen reficiendis nullum vquam restauratiuum (vt dicitur) præscripsit. Præscripsi ego quidem contusum (vt vocant) sed non datum est. Cum enim animaduertissem, Regem in prandio die Veneris multum vini hausisse generosi; præuidi, paroxysmum multò vehementiorem superuenturum, & dissolutam respirandi, quæ consequebatur, grauiorem multò suam; vt, sit tam vt paroxysmi non moreretur, vires tamen multum colapsuræ

*lapsura essent. At accessionis violentia, non quidem, quod vires adeo labefacta
rit, sed quod aucta a vino morbifica materia esset, eam suffocauit, & ex hac luce
eripuit.*

XXCIV.

SIMONIVS.

Reuerendissimus Episcopus Premisciliensis, verbis quæ a me
audierat, territus, diutius non esse cūctandum ratus, cum Magni-
fico Domino Leone Sappieha Magni Ducatus Lithuania Pro-
cancellario in arce adest. Petit, instat, vrget, vt intromittatur.
Ducitur vterque tandem a Ferenz Veselino in hypocaustum a re-
gio cubiculo semotum longius.

R E S P O N S I O.

Et hoc apertum est mendacium. non enim Reuerendissimus Premisciliensis Epi-
scopus, verbis Simonij territus, vñit in arcem (addo quod fuerat antea a me com-
monefactus) sed iussu Senatus ex relatione Magnifici Sappieha a me de instante
morte Regis admoniti.

XXCV.

SIMONIVS.

Primus ad eos vocatur Bucella: quo ad Regem reuerso accer-
sor ego.

R E S P O N S I O.

Et si parum refert, quo pacto hic res se habeat; tamen mirum est Simonium,
qui suam fidem obstrinxit, Deumq; mendacium vindicem obtestatus est, se omnia,
vt fuerunt, quàm verissimè narraturum, non pūdere propter ambituunculā quan-
dam, ne dignitas videlicet ipsius, nomenq; obscurum fortè redderetur, si ipso præ-
sente, alius prior locutus esset, fingere, nos non simul, sed separatim alterum ab
altero fuisse vocatos. cum tamen testimonio duorum illorum grauiſsimorum viro-
rum mendacij conuinci possit.

XXCVI.

SIMONIVS.

Dum ea non modo repeto, quæ mane dixeram: sed etiam pro-
pe iam certam esse desperationem, artemq; vel potius curantium
inertiam, malo victam affirmo, en qui me ad Regem reuocat. Ad-
uolo.

R E S P O N S I O.

Ambo Procancellarij testes mihi sum, cum eis rationem, præſente Simonio, red-
didissem, quamobrem Senatoribus hætenus palàm, Regem grauitè egrotare non
indicaſsem, me huiusmodi verba addidisse; Faxit Deus, vt res aliter cadat. Ve-
rùm omnino arbitror, Regem breuiſſimè moriturum. Simonium vñ, cum affirmas-
set, morbum Regis nõ vacare periculo, dixisse tamen; nec sex horarum, sed ne diei
quidem

quidem spatio posse quidquam de Regis morte prædici; nisi ut se paroxysmi ostenderent. At miser iste, ut famam suam saltem apud eos tueatur, qui Magnificos Procancellarios interrogare non poterunt, parum curat, si ab ijs, qui rerum omnium sunt conscij, impudens mendacium protulisse deprehendatur.

SIMONIVS.

Veselinus culpam, deinde in vinum illud a Bucella, ante duas **XXXVII.** horas consilio meo exhibitum, transtulit omnem.

RESPONSIO.

An consilio Simonij, nec ne, ante duas horas fuerit vinum exhibitum, ignoro. Hoc scio, & ex arte teneo, Regem, nisi in prandio vinum generosissimum idq; largiter, bibisset, vesperi eius diei moriturum non fuisse. Siquidem, cum die Iouis extractus ei esset sanguis per cucurbitulas, & vinum non bibisset, nocte sequente parum, immo vix fuit paroxismo correptus. Die igitur Veneris, cum, acceptis pilulis, aluus ei quater, vel, ut Simonio placet, quinquies soluta fuisset, eò melius vesperi deinde habere debuisset. Sed, cum multum vini fortis bibisset in prandio, vesperi, bis grauius correptus, obijt; quemadmodum ipse Magnifico Sappichæ prædixeram.

RESPONSIO.

Dum sese ab eo recolligit Rex, resolutis potius, quàm contritis membris omnibus, tanta ac tam subita & graui præcordiorum oppressione corripitur, ut prostrato iam ægritudine, vigiliis aquæ vsu, robore, illius vi, nullis prorsus apoplecticis aut epilepticis notis (quidquid vnquam aut vsquam, ad suam quoq; crassam Empiriam vtcunq; excusandam, Bucella cum fido suo Achate Ferenz Veselino somniet, ac dictitet) apparentibus, momento, id quod manè (quo inquam tempore vinum imò verò & cibum nondum gustauerat Rex) Reuerendissimo Episcopo Premiscillensi prædixeram, fuerit suffocatus. **XXXIIX.**

SIMONIVS.

Magnifici Procancellarij, qui, Rege mortuo, statim sunt intromissi, eumq; adhuc calentem deprehenderunt; Thesaurarij, qui tū Grodnæ aderam, et hora vnâ post mortem ad Regem ingressi sunt; intimi cubicularij; Pharmacopola; & alij qui Regium corpus lauerunt, mihi testes omnes sunt, Regem, contractis, non resolutis, temporum musculus obijisse. Viderunt enim hi omnes, Regem ore clauso, non legato, mortuum. Iam dicat Simonius, an Syncopi, & ex virtutum imbecillitate defunctus, ore clauso, postquam expirauerit, maneat. Interrogentur sanè omnes. nam non est hoc meum commentum, sed veritas ipsa, ad Simonium mendacij conuincendum,

vincendum, qui suā infirmitatē, & petulantia, vinum concedendo. Regem dominum nostrum clementissimum interfecit. Ea verba: Id quod manē (quo inquam tempore vinum, immo verò & cibum nondum gustauerat Rex) Reuerendissimo episcopo Premisliensi prędixeram, adita sunt a Simonio, postquam literas Secretarij huiusmodi legit, ac postquam a Magnifico domino Leone Sappicha Procancellario Lithuaniae intellexit, me die Veneris a prandio ei nuntiassē Regi mortis periculum imminere. Scribit igitur, se id prędixisse, antequam vinum biberet; vt inde colligat, si dijs placet, Regem nequaquam ex vino epoto obiisse. Verba autem ista postmodum addita fuisse scripti Simonij manu scripta exemplaria, quę in Varšauiensibus comitijs sunt euulgata, quorum nonnulla etiamnum apud me sunt, satis superq; declarant. & Reuerendissimus Episcopus Premisliensis semper testabitur, non manē, sed a prandio, duabus circiter horis, antequam Rex moreretur, sibi id a Simonio nuntiatum. Ceterum dicat, quęso, Simonius, vnde colligere potuerit, manē, & sic antequam medicamentum suū exeruiſset vires, Regem eo die ad vesperam de vita periclitaturam. Nam, si dixerit, ex signis noctu obseruatis. Cur igitur tam validum medicamentum, quod a remotis etiam partibus traheret, Regitantum non animam agenti exhibuit? Absurda nimis hæc sunt, in quę, vt pessimam suam causam prætextu aliquo tueatur sciens prudensq; illabitur Simonius.

Veritas actorum diei Veneris.

Tribus ante lucem horis Rex massam pilularum cocchiarum, eadem dosi, quā antea, cum granis quinque extracti Ellebori nigri accepit; ex qua ante prandium ter, a prandio verò semel mediocriter alius ei subducta est. In prandio post acceptum sordibile ouum, vinum petijt. cumq; ego rogarem, vt biduum saltem ab eo abſtineret, suasi Simonius, vt biberet. Itaque, cum satis comediſset, bibit Rex vinum, & largius, quā vnquam antea, in hac postrema sua egritudine feciſset. Nam, cum die præcedente non cœnaſset, ex ieiunio, & ex accepto medicamento valde sitiebat. A prandio statim decubuit; visiſq; sunt eius oculi turbati, & facies præter consuetudinem rubens, & tristis. Ego, placidè admota manu, pulsam explorans, eum inæqualem & febrilem deprehendi, qualem nunquam in toto hoc morbo rex habuerat. Tum Simonio Regiæ vitæ imminens diſ. rimē & periculum pateſcebat; & cum in hospitium meum mox me recepiſſem, per Christophorum Noſſin filię sororis meę maritum, idem Magnifico Sappiche Procanc. Lithuaniae indicavi. Is a mensa surgens, ad Castellānum Vilnensem illuc se contulit, & re. pſi declarata, convocati sunt ad ipsum Magnifici, qui tum aderant, enatores. Inter ceteros, dum hæc fiunt, ad Regem ipse iterum ascendit, & Simonius ad

Reueren-

Reuerendissimum Premislensem Episcopum abiit indicatum (vt postea audiri)
Regem de vita periclitari. id quod prius minimè secerat; nec tum fortè fecisset,
nisi a me, vt ante dixi de Regiæ vitæ discrimine audisset, meq; turbatum & tri-
stem vidisset. Hora vnâ ante vesperam venerunt in arcem ambo Procancellarij;
& vocatis nobis duobus Medicis, vtramque simul nomine Magnificorum Sena-
torum allocuti sum, quærentes, quamobrem, cum Serenissimus Rex grauitè æ-
grotaret, id non indicassemus Senatoribus; & quid de eius incolumitate sperare-
mus. Respondi ego paucis, propterea nihil me Magnificis Senatoribus hucusq; in-
dicasse, quòd non putassem, mei muneris id esse (præsertim cum Rex aliter & vo-
luisse, & iussisset) sed Regi domino meo laboranti adesse. Verùm, quando id quæ-
rerem, significare me illis, Regem ægrotare, & quidem grauissimè, vt breui ad-
modum spatio vitam ipsum ducere iam posse, putem. Simonius deinde incepit su-
am sententiam dicere. quo tempore a domino Lepscenio vocatus, accurri ad Re-
gem; qui, correptus paroxismo, & tum primum ad se reuersus, grauissimè respi-
rabat. Dum vnâ cum ipso cubiculario frictionibus Regem leuare contendo, se per-
uenit Simonius, qui, vt postea intelli, similitè quidem dixerat, Regem grauis-
simè laborare; sed de vita aut morte non posse lex horarum, sed ne dici quidem vo-
nius spatio quidquam certi prædici; nisi, vt paroxysmi vel leuatores vel seniores, se-
se ostendissent. Paulò post aduenit & Veselinus. & ecce, non disculpa adhuc diffi-
cultate illa respirationis, iterum grauitè corripitur; & quidem ita grauitè, vt
non amplius restitutus, Rex fortitudine, ac iustitiâ siue nostro siue superioribus
seculis ferme incomparabilis, vitam cum morte commutauit.

SIMONIVS.

Tristis perpetuò in tota hac ægritudine fuit ipsius Maiestas, **XXCIX.**
adeoq; vt faceret etiam atque opportunis locis, vix ad momenta-
neam hilaritatem excitari, vnuquam fuerit visus: taciturnus: mini-
mè querulus, patienti animo ferens quicquid acciderit.

RESPONSIO.

Pergit falsa dicere. Conuinci autem potest Reuerendissimo Premislensi Epi-
co, & Magnifico Magni Ducat. Procancellario, testibus, qui diebus Mercurij,
& Iouis Maiestatem Regiam vistarunt, eamq; hilarem cum animi constantia, fir-
moq; sermone, quasi integrè sanam, inuenerunt.

SIMONIVS.

Quod verò tam subito conciderit, minus mirabitur, qui eius- **XC.**
modi exitum cōmunem ferme omnibus eius habitus & corpora-
turæ, vitæq; principium esse animaduertere potuit. Accedit id,
magnitudine morborum, symptomatum vehementia, caularum
o 3 vi & perti-

vi & pertinacia, onere ac labore viscerum maiore, quàm ferre vires possent, difficultate curandi: Quò attinent illa, quæ ab Hipp. lib. 2. Aph. 44. literis prodita sunt.

RESPONSIO.

Expenduntur es,
quæ Simonius accu-
lit, ut causas subitæ
Regis mortis ex-
poneret.

2 Aphor. 44.

Regis corporaturam, & habitum superius dixit esse carnosum, inquit; Habitus corporis bene carnosus. Et infra. Erat in summa Regis corpus salubribus vocatis plurimum, & iis, quæ laudata vult. Hipp. sanitate quadam constant, adnumerandum. Hic autem dicit, commune esse eius habitus & corporaturæ, subitò mori. Sanè, qui bono corporis habitu præditi sunt, subitò mori non possunt. necesse est enim vehementissimam eam causam præter naturam esse, quæ hunc nexum, qui animæ cum corpore intercedit, solvere subitò possit. Nec quicquam eorum est, quæ bonum constituunt habitum, quod exitium etiam inferre possit, nisi per accidens. nam idem, ut aiunt, secundum idem, per se oppositorum causa esse non potest. Quòd si, subitò mori, idem est hoc loco apud Simonium, quod, Non diu vivere; id quoque falsum est. nam, ut Galenus ait, Bene carnosum esse natum, longæ signum est vitæ. Si verò, per Habitum carnosum, Obesum intellexit, huncq; non diu vivere posse voluit, huc quidem spectant, quæ ab Hipp. 2. aph. 44. prolata sunt; nimirum, eos, qui naturâ admodum crassi sunt, citius interire, quàm, qui graciles. Verùm improprie locutus est. aliud est enim, carnosum, aliud, obesum esse. Deinde, licet verum sit, crassiores, eò quòd arterias ac venas angustas, atque adeò parum sanguinis, & spiritus paucos habeant, citius mori (nam in eis insitus calor magis, quàm in gracilibus, qui venas & arterias latiores, atque ob id spiritus, & sanguinem copiosorem habent, extinctioni obnoxius est) tamen aliud est citò, aliud subitò, ut pote quinquæ dierum spatium mori. Fieri enim facile potest, ut gracilis aliquis, ad centesimum vsque annum perdurans, subitò deinde intereat; obesus autem crassus, & alius quispian vix quinquagesimum attingat: & tamen non subitò, sed diuturno confectus morbo, moriatur. Verum est, Regem & carnosum, & obesum fuisse. Sed non ob id tamen sequitur, ut tam subitò concidere debuerit. Causæ, quamobrem crassiores gracilioribus facilius intereant, sunt, quas paulò ante ex Galeno, & ex probatissimis quibusq; autoribus recensuimus. Verùm Andabata iste, qui ubique tamen, se Galeno, Hippocrate, et omni antiquitate oculatiorem sapientiaremq; profiteatur, alias causas adfert in medium. Accidit id (inquit) magnitudine morborum. Symptomatum vehementia, difficultate curandi, causarum vi & pertinacia. Verùm non crassi solum, sed et graciles magni morborum, symptomatum vehementia, causarum vi & pertinacia, difficultate curandi, subitò concidere possunt. Et ex his non minùs frequenter accidit, ut graciles, quàm, ut crassi.

ut crassi, moriantur. Quod de onere ac labore viscerum maiore, quam ferre vires possint, recenset, videtur peculiarius aliquid habere, quam cetera. Sed tamen hæc ratio ad spirituum paucitatem potius erat reuocanda, quam ad ipsum viscerum onus. Si enim in istis magna adesset spirituum copia, omnino viscerum onus ferre possent. deinde verum est hoc tantum in valde pinguibus, non in carnosiss & moderate obesis, ut Serenissimus Rex erat. Magnitudo porrò morbi non tanta erat, ut curâ vinci non posset. Nam etsi conuulsio, præsertim capitis, apertissime conspiciebatur; tamen neque spuma, neque seminis, aut excrementorum aliorum eiectiones vnquam adfuerunt; & citò se agrotus colligebat. Symptomata erant vehementia, & cause fortes; sed non ita tamen, ut non auferri potuissent, cum iam vi medicamenti causa imminuta, & symptomata leuiora facta essent, si fomes morbo non fuisset semper subministratus. Onus viscerum tantum non erat, ut vires Regis robustissimas superaret. Ac demum difficultas curandi nulla fuisset, si omnia in tempore præsidis adhibita essent; sectio, nimirum, venæ: purgatio; & quod omnium maxime est, si vinum concessum non fuisset. Hoc enim, chronicum morbum acutum fecit; symptoma, illam nempe inspirandi difficultatem, auxit; causas contumaciores reddidit; & curationem denique omnem subuertit. Hic autem in causis istis subitæ mortis afferendus & enumerandus, Simonij licet conspiciere tum ignorantiam, tum fraudem, & astum. Nam, quid opus erat causas multas subitæ illius mortis emendicare, si interceptione venarum Rex laborasset. Præterea cum hucusq; clamauerit, ex aquæ potu, & ex virium, imbecillitate obijse Regem; iam, cum ex professo disputat, quamobrem tam subito interierit, de his ne verbum quidem facit. Causa est; nam animaduertit bonus iste, non coherere hæc, immo absurdum esse, asserere, hominem ætate adhuc firmum, habitu carnosum & pinguem, ex virium languore, ob modicam inediam, subito obijse. Graciles quidem facile hoc interire modo possunt; pingues autem nequaquam. nam in eis pinguedo, ubi cetera desunt, pabuli loco est. Et videtur omnino in hunc usum in animalibus omnibus, sed in ijs præsertim, quæ in latibulis hyeme degunt, a natura conseruari pinguedo, ut, si pabulum desit, hæc illius locum subeat.

Sectio cadaveris Regii.

SIMONIVS.

Triduo post Regis obitum placuit Illustrissimis Senatoribus. **XCL**
ut cadaver ipsius, quod iam etiam a longinquo malè olere, præ nimia pinguedine, aperto abdomine ac thorace, intestinis visceribus, liberaretur: atque vna, quo minus corruptioni obnoxium, integra atque immutata facie, conseruari diutius posset, gratis odoribus sus-

ribus suffitum, & suavi liquore aliquo intus lotum & perfusum condiretur. Eos igitur qui tam tristi ministerio præesse debuerunt, certam quandam, & mihi familiarem, eius rei præstandæ rationem docui.

R E S P O N S I O.

Vt insinuet, se in hoc quoque contemptibili munere esse uersatum, in hæc verba erumpit; Eos igitur qui tam tristi ministerio præesse debuerunt, certam quandam, & mihi familiarem eius rei præstandæ rationem docui: cum tamen præter me nemo lugubri illi ministerio præfuerit, a quo certè (absit arrogantia dicto) discere potius, & huiusmodi, & alia multa Simonius posset. Iam cum, qui manum operi adhibuit, in meo hospitio habitantem Chirurgum Regium minimè docere potuit Simonius. Sed nec alios duos Germanos, nam eos tum allocutus non est; & cum eis in Regio hypocausto indicarem, in quem usum vocati essent, ignorare se hæc responderunt, neq; unquam talia admisisse

S I M O N I V S.

XCII.

Ego qui assiduo dolore ex morte Regis domini mei clementissimi, misere cruciabar, nouæ illius crucis esse spectator nolui. Id ubi Bucella cognouit, quem rei benè ac præclare gestæ conscientia vellicabat, ratus iam commodum se esse nobilis ac magnifice barbati magisterii sui, ostentandi locum ac tempus nactum, quo iudicia hominum præueniret, rogatus ipse comparuit.

R E S P O N S I O.

Simonium parum doluisse ob Regis mortem, demonstratur.

Crucis genus est etiam homicidis eum videre, quem interfecerint. Sed quàm parum doluerit Simonius Regis ac domini sui casum, illud palàm fecit. Nam, cum Caunæ non multò post obitum Regiæ Maestatis, Petrus Pottenhofer Germanus, ciuis Caunenſis nuptias filię, quam nupui dabat, celebraret, quibus Simonius vnà cum Illustr. Principe Radziuilo interfuit, ad eò lasciuiebat, ridendo, ludendo, saltando, ut plerisque admirationi & risui fuerit, nonnullis verò etiam nauseam mouerit. Commonefactus autem ab Illustrissimo Principe, non decere in tam recenti Regiæ mortis memoria ita insanire, illud seruatoris nostri, eleganter & appositè scilicet, ut solet, respondit; Sinerem, ut Mortui suos mortuos sepelirent. Iam, ut ad rem redeamus, ipse non priùs cognoui, Simonium nolle exenterationi adesse, quàm coram Senatu me stuiſsem; ubi Simonius mox post me locutus interesse recusauit. An conscientia rei bene (ut Simonis ironiciſ verbis utar) ac præclare gesta me, an verò Simonium potius vellicet, ex innumeris mendacijs, quibus se tutari conatus est, constare liquidius opinor, quàm, ut a me verbis exprimi possit.

S I M O N I.

SIMONIVS.

Vbi ad cadauer ventum est, apprehensam — prius dextra manu **XCIII.**
barbam, aliquoties mulcens, in hunc modum, atque his ipsis ver-
bis, quæ a multis tum diligenter adnotata fuere præfatus est. Do-
mini ego sum Anatomicus, sed quia sum Physicus, ideo non pos-
sum facere manu mea, sed docebo istis quomodo facere debeant.
Aderant Doctor & Chirurgus Aulæ: Pharmacopola Regius: Di-
spensator Regii penus: & ministri quidam alii.

RESPONSIO.

Ita scommatibus, dissertisq; delectatur Simonius, ut hæc ubique incul-
care studeat, nulla veritatis ratione habita, nihil ue curans, etiam si scurræ loco ha-
beat. At qui ista, licet me petant, tamen me parum mouent. Nam, quanta Simo-
nio fides tribuatur, scio. Me nihil istorum dixisse, neque eiusmodi verba protulisse,
omnes hi, qui interfuerunt exenterationi, & ab ipso Simonio, vno tantum exce-
pto, sunt nominati, testimonium mihi præbere possunt; Excellens Goslawski Me-
dicus aulæ; Guilielmus Chirurgus, Angelus Pharmacopola Regius, Dispensator
Regius, Franciscus Maffo Organista (ut vocant) & serui quidam. Omnes hi ita
licet norunt præter dispensatorem, & Guilielmum Chirurgum, qui neque Latine
callet. Quid ergo erat, quamobrem cum eis Latine loquerer. Deinde non erat
op^{us} quinquā docere: (ut Simonius me voluisse ait) Chirurgus enim Regius Ioannes
Zigulitz, qui opus illud suis manibus absoluit, probè nouerat, quid, & quomodo
sibi faciendum esset. Nam paucis ante diebus Danielis Moretti cadauer, & Her-
culus Rosetti exenterauerat.

SIMONIVS.

Ducta igitur sectione, quæ peritonæum quoque penetraret, a **XCIV.**
iugulo ad os vsq; pubis, deinde alia vtrinque, ab umbilico ad ilia,
disruptis dilaceratisq; vasis omnibus, confestim cadauer exente-
rant.

RESPONSIO.

Alterutrum ut sit, necesse est; vel, ut hic aliquod monstrum alat Simonius, velitq;
eos carpere (iniuriâ autem id faceret) qui id operis administrarunt; vel, ut ana-
tomicæ administrationis ignarissimus sit; quippe qui putet, humana cadauera,
quemadmodum brutorum, exenterari vna nempe sectione ducta, quæ rectâ abdo-
men, & thoracem aperiat. Credibilis autem hoc est. nam & superius dixerat,
placuisse Illustrissimis Senatoribus, ut Regis cadauer, aperto abdomine, ac thora-
ce, intestinis viscerib; q; liberaretur. Ita ne humana exenterantur corpora Si-
monis? Hoc verò esset lanuum agere. Nam cum os pectoris, quod sternum vocatur,
P latum sit

latum sit & firmum; qui a iugulo sectionem ducere vellet, omnino securi opus haberet. immo nec ita in humano corpore succederet, ut in brutorum. In humano enim corpore viring; iuguli ossa robustissima sunt, quæ a peritionem in pedirent. Hæc igitur loco saltem mouendi fuissent. & sic cutis, & corpus vniuersum fuisset defadatum; id quod non fuit. Nam Chirurgus, cum tuam istam rationem nesciret, aliam inuit, quæ omnibus, vno excepto Simonio, rerum nouarum semper auctori, & inuentori, familiaris est. //

SIMONIVS.

XCIV. Tandem verò duobus tribusue in locis per medios pulmones, ducta sectione (Bucella) se nullum in iis deprehendere vitium differt pronuntiat, deprehensurum procul omni dubio in capite aliquid, si illud quoque aperire liceret. Non potui, vbi ista mihi renuntiarentur, continere risum.

R E S P O N S I O.

Sanè doluisse te potius arbitror, Simoni, vbi pulmones minimè affectos audiuisti, & hinc factum esse, ut qui hætenus futiliter contenderas, Regem Asthmate laborasse, alium deinde imaginatus sis morbum, cui tuo consensu administrata præsidia, malè etiam conuenire possunt. & sic, quoquo te vertas, stendi potius, quàm ridendi, causam habes. Ceterum, quid tu ais, me dixisse, deprehensurum me aliquid in capite, si illud quoque aperire licuisset? cur non licebat mihi caput aperire, & cerebrum, quemadmodum & cor, extrahere? Certe in Italia, Gallia, Hispania, vbi frequentius, quàm in hisce frigidis regionibus, hæc administrantur, non minùs cerebrum, ut pote quod celerrimè putrescit, quàm cor, extrahitur. Omnino, quid tum dixerim, non recordor. Sed, et si istud dixissem, non adeò absurdè tamen, ut putas, locutus fuisset. Nam inuentum forte fuisset in ventriculis cerebri aliquid præter naturam. fuissent forsitan superfluo humore aliquo, vel mucore referti. Narrat Fernellius, aperto defuncti Epileptici philosophi capite, inter crassioremem meningem, & os, in angulo quodam, putris humoris obseruatum fuisse, modicum latere, ac cerebri substantiam humore fædissimo imbutam. Et alibi scribit, Eius, quæ in cerebro fit, Epilepsiæ, aperto capite, causam interdum deprehendi cerebri abscessum: interdum meningis portionem caluæ adhærentem. Et Hippocrates (ut Auicenna refert) multis dixit, qui Epilepsiam patiuntur, quando a cerebris suis (sic ipse loquitur Auicenna) anatomizantur, inuenitur in eis humiditas mala fetida.

SIMONIVS.

XCVI. Ad pulmones verò quod attinet: quis tam rudis arque imperitus, & in artis exercitatione tam parum versatus est, qui nesciat, pulmonibus

De abd. rerum causis cap. 15.

Lib. 3 sen. 1. tract. 5. cap. 9.

pulmonibus etiam non infarctis, aut nullo incluso humore impeditis asthmaticam illam præcordiorum oppressiorem, qua Serenissimus Rex momento suffocatus est, sequi posse? Febrium ardentium, per quas, dico, æruginosa bilis, circum cor exæstuat in diuidua comes est, at quæ ibi obsecro pulmonum labes?

RESPONSIO.

Iam de oppressione illa, qua Rex suffocatus est, non agimus, hæc enim quomodo fuerit, vix potest assequi Simonius, ita est artis ignarus. Vtinam verò tum intellexisset, sed nec de qualibet asthmatica oppressione hoc loco agendum est, verum de ea, qua tum Regem laborare, contendebat Simonius. Nam, etsi nunc alium finxerit morbum, tum tamen, Regem asthmate propriè dicto laborare, assecrabat. Nihil ergo est, ut de febribus ardentibus quidquam hic loquatur. Scimus enim, crebrum anhelitum, & anginam, & inflammationem septi transversæ, & suppurationem, immo & vehementem corporis exercitationem cõsequi, nulla in pulmonibus labe existente. Scimus etiam, verum Asthma ex tuberculo in trachea arteria fieri posse. Verum non de his, sed de Asthmate propriè dicto, quale Simonius prædicabat Regis nostri morbum esse, lus est, num absque pulmonum vitio fieri potuerit. Nam Asthmatis varias differentias confundit Simonius, videturque negare, Asthma propriè acceptum vitio potissimum pulmonum fieri, quod tamen omnes fatentur. Et quia in re satis manifesta versamur, Auicennam, Galenumque, ut alios nunc omittamus, sufficere audire. Auicenna decimâ tertij, Asthma, inquit est ægritudo pulmonis, cum qua patiens non inuenit excusationem ab anhelitu frequenti. Galenus autem hæc verba habet; Et Asthma (sic autem Græci vocant crebrum anhelitum, qualis currentibus accidit, aut quouis alio modo ad vehementem ductis motionem) sed in his quidem fit ob exercitium, quod multa indiget animal respiratione. ubi autem non adest exercitium, ob angustiam eorum, qui sunt in pulmone ventriculorum. Hæc verò angustia fit repleto viscere, ab his, quæ desuper veniunt, fluxionibus. Hic apparet, Galenum propriè dictum Asthma a communiter dicto distinguere. Communiter autem dicti unicam commemorat differentiam; cum infinitæ tamen sint. Sed satis ipsi fuit dixisse, Asthma pro quouis crebro anhelitu accipi posse; at propriè tamen acceptum aliud significare. Et sanè, si dixisset Simonius, Regem asthmaticè inspirare, ubi crebrum traherat spiritum; facile hoc illi concessissem. Sed morbum ipsum, Asthma vocare, nihil aliud erat, quàm insanire. Nam respiratio illa impedita, alius affectus, quàm Asthma erat; vel potius nõ erat ipsa primarius affectus, sed alium affectum, nempe Epilepsiam consequabatur; unde & Auicenna diffi-

Asthma propriè acceptum non sine vitio pulmonum fieri

cap. 4.

Lib. 3. com. aph. 28.

Lib. 3. Gen. 1. traç.
5 cap. 9.

cultatem spiritus, inter signa Epilepsie, quæ malignior est, posuit. Ideo dum morbo non vexabatur, liberrimè semper spirabat, ad quod omnes, qui cū eo tum locuti sunt, testari possunt. Quod si asthma, primitiua affectus sui, et, non prius Rex excidisset, quàm difficulter spirasset; Et tam non fuisset absq; aliquo pulmonum vitio, quod cum iam neget Simonius, luce meridiana clariùs constat, eum in voce Asthmatis ludere, ab eaq; opinione, quam antea professus est, discedere.

SIMONIUS.

XCVII.

Consequitur etiam humoris copiam (oppressio asthmatica) qui in præcordiis firmatus, per febrim deinde impulsus, diaphragma premit, pulmonibus integris. Est & cum solus (ut supra diximus) aliunde sublatus vapor, pulmonem & diaphragma petens atq; distendens, idem inuehat malum. Asthmatici cuiusdam, inquit Valerius, dissecto corpore, abscessus repertus in arteriosa vena, nullo in fistulis aut cavitatib. pulmonis cōsistente humore.

RESPONSIO.

Q. d. Simonius in
Asthmatis morbi
venam mine vel re
hæcuncetur.

Asthmaticæ oppressionis omnes differentiæ enumerare longum esset. Simonius aliquot enumerat, quæ cū febre accidunt. ex quo apparet, eum morbi Asthmatis nomen improprie accipere. Nam Gal. lib. 6. comm. Aph. 46. Et 7 de comp. medicam. per loca, cap. 6. Et 3. de morb. Vulgaribus, com 2. partic. 4. Et 6. Et alibi inquit, proprie dictum Asthma, quemadmodum Et dyspnœam, Et orthopnœam, absque febre esse. Verum nihil mirum, si de Asthmate cum febre coniuncto nunc loquitur Simonius. nam, mutata priore sua sententia, Regis morbum iam non Asthma, sed Synœopem asthmaticam cum febre vocat. Ad Valerium quod attinet, unusquisque animaduertere potest, eum de Asthmatico illo, qui in fistulis, Et cavitatib. pulmonis nihil habebat humoris, ut de re, quæ valde raro accidat, narrare. Sed fuitne Asthmaticus ille absque ulla pulmonum labe, si in arteriosa vena abscessum habebat? Vbi nam arteriosa vena residet, nisi in pulmonibus, Domine Physice Et Anatomice? qui nescis, morbum Asthma sine febre esse, Et arteriosam venam in pulmonibus disseminari. Pudet sane tecum plura verba commutare, quando ne leuissima quidem artis nosti, Et nihil aliud studes, quam omnia, siue ad rem, siue præter rem, congerere; tantum, ut aliquid habeas, quod in me enomas.

SIMONIUS.

XCIIX.

Sed referunt nihilominus, qui laniatus illius spectatores ac ministri fuerunt, exemptis eo modo visceribus e corpore, dispersisq; valis omnibus non exiguam atrii sanguinis copiam in vena caua, paulò

caua, paulò supra renes, qua etiamnum illa sa crat, inclusam, ab omnibus animaduerti potuisse.

RESPONSIO.

Scirem ego perlibenter, num administrarit vnquam Simonius Anatomem. nam, si administrauit, suo sanè testimonio, Lanius dici debet, qui opus illud laniatum vocauit. Memini quidem, legisse epistolam quandam discipulorum Simonij ab ipso tamen impressam, in qua nescio quid de An itome conqueruntur. quæ si tum a Simonio ficta est (ut plerique putant) prodit nihilominus, eum, si non fuit, saltem voluisse esse lanium. quo: si ita est, quid prohibet, quin lanius dicatur; cum præsertim laniorum iustar corpora humana, quemadmodum illi boues, & oues, secto abdomine & thorace, aperiat? Certè Anatomicus dici non potest, qui hæc nesciat, & qui arteriosam venam in pulmonibus nunquam viderit. Nam præterea hic pro maximo argumento ad suam confirmandam opinionem affert, non exiguam atrisanguinis copiam, in vena caua animaduerti potuisse qua in re non solum se nunquam Anatomem administrasse, declarat: verum etiam ea, quæ vel pueri norunt, ignorare. Quis enim ignorat, sanguinem iam refrigeratum concreescere, nigrescereq; non ne hoc in quocunque cadauere humano iam refrigerato animaduertere licet? Sed fortasse lanus iste noster viua tantum animalia secuit, ut hæc obseruasse non potuerit.

SIMONIVS.

Anatomicus Physicus imò verò & Metaphysicus Bucella, si morbi sedem probe discere voluit, cur aperto cadauere arteriæ magnæ, ipsiusq; ad. ò venæ cauæ, atque insigniorum earundem aliquot propaginum: quæ in viciniores ipsi trunco respirationis organorum sedes prodeunt, ductum a renibus ad iecur, ab hoc ad cor & iugulum vsque, nunc protrusis hinc inde manu, aliàs eleuatis e sua sede obuiis visceribus etiamnum integris, sensum, citra sectionem, ac dilacerationem omnem prosequutus, attentè ac diligenter singulas eius partes examinando non contemplatus est?

XCIX.

RESPONSIO.

Non Anatomicus Physicus tantum et Metaphysicus, sed & diuinus quispiam esse debuisset, si in tridvano cadauere qualis fuisset sanguis ante mortem, exterius venam cauam & arteriam magnam inspicendo, citra sectionem ac dilacerationem omnem, obseruare potuisset.

SIMONIVS.

Cur Doctorem Simonium quoque ad inspectionem eiusmodi ac demonstrationem acceriri non curauit? Noluit scilicet illum

C.

101 R E F U T A T I O

habere præsentem, quia studiosè cautum voluit, ne eiusdem operâ, morbus quem ipse nouisse minus potuerat, aliis manifestior fieret.

R E S P O N S I O.

Ita ne, cur te non accersiri iusserim? Nempe quia coram Senatu, te interesse recusantem audiui, & ipsemet superius fateris, te, quòd assiduo dolore ex morte Regis cruciareris, nouè illius crucis spectatorem esse noluisse. Nolui, scilicet, te habere præsentem, quia tu adesse noluisti. Verebaris sanè, ut nomen & existimacionem Doctoris (habet hæc vox emphasim quandam in ore Simonij) sustinere posses. Si enim aliquid docere ac præscribere oportuisset, nesciuisses. Et, si pulmones te præsentem absque labe reperti fuissent, non habuisses, quomodo te excusares coram Medico aula, & coram Pharmacopola, qui iam aliquoties, ex te, Regem Asthmate mortuum esse, audierant.

S I M O N I V S.

CI. Præterea eruditiorum etiam omnium cōsensu, certum est, latiores illas maculas (ἐκχύματα Græci nominant) quæ in recens & vix dum extinctis hominibus, sese plerunque variis in partibus corporis monstrant, partim ad symptomaticam quandam ex internis in externas venas, indeq; hiantibus iam ac discessu caloris natiui, quasi resolutis osculis in cutem, vi residui illius, qualiscunq; demum superstes insit, caloris tentatam expulsionem, partim verò ad simplicem sanguinis feruorem & ebullitionem, quam conceptus ex corruptione calor ciet, esse referendam: eaq; potissimum parte primum erumpere cōsueuisse, qua maxime laborauit æger. Iam verò mortuo vix atque etiamnum bene calente Regis cadauere, vniuersum dextrum, qua thorax est dorsi latus, demirante quoque id Bucella, mox atro sanguine longè latèq; reliquis adhuc omnibus partibus, adhuc integris commaculatum est.

R E S P O N S I O.

Maculæ, quæ visæ sunt in dorso Regis, communiter omnibus, qui in pluma moriuntur, & in ea aliquandiu post mortem detinentur, accidunt. Nam, dum calor a pluma fouetur, sanguis illuc decumbens eas excitat. Verùm Simonius, quòd firmas non habet vllas, leuissimas quasque se defendendi, meq; oppugnandi causas querit; vel potius occasiunculas frustra captat.

S I M O N I V S.

CII. Ex naribus, ex ore, ex auribus Regij cadaueris, nihil tum, aut deinceps effluxisse visum.

R E S P O N -

SCRIPTI SIMONII.

RESPONSIO.

Nihil tum effluxit, quia suffocatus Rex mortuus est. sed postridie eius diei ex ore, & naso copiosus sanguineus ichor sensim effluebat; quemadmodum Magnus Thesaurarius Młodziciowski mihi primus retulit; & quemadmodum postea ipse vidi, nec non sacerdotes omnes, qui cadauer custodiebant, viderunt. Simonius, qui contrarium scribit, vel hæc nescit, vel potius nescire se, fingit.

SIMONIUS.

Sed neque dolore aut grauitate vlla capitis, neque sensuum mentisq; hebetudine, aut vertigine vel minima, neque ventriculi vellicatione, aut fluctuatione, aut vomitione, nec vllis eiusmodi præcurrentibus epilepticis indiciis, momentanea illa defectione animi primum, deinde verò ea cessante, molesta diuq; perseverante opressione, viuens adhuc miserabiliter exercebatur Rex.

RESPONSIO.

De capitis grauedine conquestus est non semel serenissimus Rex. de alijs verò symptomatis, cuiusmodi iste recenset, nunquam. Sed cum ista, indicia Epilepsie per consensum, præsertim a ventriculo, sint; dolose ab ipso sunt insinuata, quasi ego, Regis Epilepsiam fuisse per consensum, iudicaui. Ceterum si Medicinæ praxeos gnarus esset, non quidem ab his indicijs argumentaretur; sed ab ijs, quæ apparuerunt, licet non prorsus euentibus, morbum agnouisset. Vt enim pulchre Iacchius, quem iste citauit, monet, Optimum medicum signa pathognomonica habere conuenit, non tunc modò cum euidentes præbent sui notas, sed tunc, cum adhuc obscuræ sunt & ambiguæ, instar boni & exercitati olitoris, q nuper natas herbas distinguere & proprio nomine appellare nouit. Egregiam se putat medicum miser iste, quia fingere morbos, & paradoxa defendere, calumnijs potius, & maledictis, quàm veris rationibus, possit. At sanè non qui garrire, sed qui mederi scit, Medicus & est, & iure censerì debet.

SIMONIUS.

Verùm esto sanè, leuis quardam, vt Bucella Physicus & Anatomicus voluit, epilepsia fuerit: longè tamen plures asthmatica syncope, quàm graui etiam Epilepsia momento extinctos ac suffocatos videmus.

RESPONSIO.

Quinimmo Epilepsia multos, asthmatica Syncope neminem extinctum vidimus. Concedimus quidem fuisse qui asthmate, vel orthopnoea potius, laborantes, in Syncopen inciderim, & mortui sint. Sed, qui Syncopi asthmatica, id est tali morbo

CIII.

In 9. Rhas. cap. 7.

CIV.

ali morbo laborauerint, ut primò Syncopi correpti, asthmate deinde vexarentur, quoniam non modò non vidimus, sed nec etiam legimus. Et, si vocem hanc Syncopem asthmaticam, ut sonat, accipis, nimirum ut morbum significet, ex Syncope & Asthmate compositum, nihil habet tuus iste imaginarius morbus, cum illa Hippocratus idea 4. de rat. vi&. acut. commune. Accidit quidem interdum, ut Syncope Epilepsie coniungatur; id quod Autenna & Ioannes Anglicus annotarunt; verum propriè Epilepsiam, non Syncopem fuisse Regis morbum, colli & temporum, qui manifestè conuellebantur, muscoli facillè (quicquid Simonius dicat) declarabant. Quòd si Syncope fuisset ex impedita respiratione, omnino vehemens asthma præcessisset, & ante casum oris apertio, brachiorum dilatatio, præcedere debuissent. Asthma passum esse Regem, difficulter nempe & densè inspirasse, verissimum est; sed Asthmate morbo laborasse, falsissimum. Asthma enim hoc, Epilepsie symptoma erat. Et licèt contingat frequenter, ut Epilepsiam difficilis præcedat respiratio, quemadmodum Gualterius Bruele, & alij testantur: tamen paroxysmos Epilepticos, quibus Rex laborauit, spiratio impedita subsecuta est, nunquam præcessit; nisi forte vltimum. Sed accidit tamen id ratione prioris, non posterioris paroxysmi.

Lib. 3. fen. 1. tract.
1. cap. 8.
cap. 11.

In sua praxi.

CV.

Et potuit nihilominus Buccellæ Physici, atque Anatomici opinionione, vel leuissima etiam Epilepsia, e medio auferre Regem.

R E S P O N S I O.

Non est hoc absolutè a nobis prolatum, ut Simonius ait. sed, ut nostra sententia planius intelligatur, aliùs ordiendum est. Quid sit Epilepsia, num obstructione, an compressione, an adstrictione fiat; num a flatulento spiritu, an a vapore, an verò ab intemperie simplici vel composita, an a materia, an denique ab aliquo ex quatuor humoribus, vel ab omnibus accidat, quæstio est inter doctissimos quosque viros; nec dum ab eis est aliquid certi constitutum. Galenus, Epilepsiam dicit esse motum vitiosum cerebri, id quod manifestius est, quàm, ut de eo dubitare quis possit. Motus autem iste vitiosus cerebri, non nisi percepta noxa sit, nam, quemadmodum in sternutatione, sic & in Epilepsia cerebrum se contrahere constat, ut id expellat, quod sibi noxium est. Dum autem sese contrahit, spiritum animalem in nervos transmittere nequit, & inde nervi contrahuntur, & sensus, ac voluntarius motus in vniuerso corpore amittitur. Similis motus est ventriculi, quando a causa aliqua eum mordicante, siue intemperies, siue humor sit, cogitur, singultumque excitat. Et cor similiter in valida noxa, sanguinem & spiritum ad se reuocat, vnde partes omnes fere ex angustia inueniunt. Quæ admodum ergo, si valida non sit noxa, neque tanta cordis commotio, neque tam impetuosus singultus, neque tam

Buccellæ sententia
de Regis Epilepsia,
& quomodo ex ea
mortuus esse dici
possit.

2. ph. 45.

neque tam impetuosus singultus, neque tam vehemens si ernutamentum sit: sic eridm, ubi vel quantitate modica, vel, si non modica, qualitate saltem non admodum peccante, causa morifica fuerit, non tantus erit cerebri motus, ut omnes partes concuallat. Ideo conuallere motu epileptico aliquem posse, sine vlla neruorum distensione, testatur Celsus, & Nicolaus Piso de cogn. & cur. morb. cum Epilepsiam ab omnibus morbis frigidis cerebri distingueret, ex vehemente & inæquali concussione corporis, & spuma in ore collecta, dixit tamen, has notas in leuiore Epilepsia non apparere; utpote in ea, quæ a tenuiore materia, & fumo acriter excitatur. Et Iacchinus in 9. Rhafis notauit, quosdam Epilepticos tam leui accessione corripi, ut vix concuti appareant; nec cadant, quamuis vacillent pedibus; statimq; ad se redeant. Et signum dicit esse, eorum cerebrum percepta leui noxa contrahi, & expulsionem moliri. Cum ergo leuis in his noxa cerebri sit, & proinde non vehemens concussio partium sequatur, manifestum est, eos, qui tali Epilepsia laborant, ipso morbo per se interire non posse. Verum, dum concutitur cerebrum, materiamq; morificam discutit, sepe fit, ut eius discussæ materie ratione alius affectus inducatur; qui tametsi naturâ posterior, facultate tamen potentior sit priore. Ideo quandoque accidit, id quod omnes norunt, ut Epilepsia in Apoplexiam, vel saltem in Paralysem soluitur. Leuissimus fuit motus epilepticus, quo Serenissimus Rex Stephanus corripiebatur. nam neque oris spuma, neque excrementorum expulsio, neq; vehemens partium conuulsio, apparebat. Atqui non ob Epilepsiam ipsam per se: sed ob symptoma, quod motum epilepticum consequebatur, mortuus est. Ideo, si dicatur Rex leuissimâ Epilepsiâ sublatu, hoc per se falsum erit. Sed si ita intelligatur, ut, cum Epilepsiâ corriperetur, discussa in Epilepsiâ insultu materia affectum inuexerit, ex quo suffocatus sit, verissimum erit. Neque id mirum. nam, ut Galenus ait, fit interdum, ut, cum morbus non sit per se lethalis, symptomatis tamen ratione egrotus moriatur. Exempla huiusmodi in arte Medica non rara sunt. quemadmodum, si quis neruum in digito punxerit, punctura per se non est lethalis morbus; sed superueniente interdum spasmo, qui ita punctus est, moritur. Similiter in febribus, quæ per se lethales non sunt, huiusmodi symptomata, ut hemorrhoidum vel per nares nimius sanguinis fluxus, superueniunt, quæ egrotum interimunt. Ad rem. Etsi Epilepsia, quæ Rex corripiebatur, non tanta aut tam vehemens erat, ut ipsa curari non potuisset, nedum ut quenquam necare debuisset; tamen, dum concuteretur cerebrum, tenuem illam materiam, a qua vexabatur, discutebat, quæ lapsa deinde, vel potius transmissa ad neruos musculis thoracis inseruientes, eos replebat. Vnde difficilis illa inspiratio, vel potius suffocatio, quæ Rex defecit, consequebatur. Neruos tum q obstrui, non

Lib. 3. cap. 23.

Lib. 2. cap. 19.

Cap. 11.

Aulic. lib. 3. fen.

L. 1. cap. 8.

obstrui, non autem cor aut pulmonem affici, fortes dorsi potissimum frictiones, quibus anhelatio illa discutiebatur, amplum satis præbebant testimonium. Cum igitur & Epilepsia, & obstructioni neruorum, quæ sequebatur, iisdem præstigijs occurrendum esset, dedi ego quidem operam, vt a principio & vena brachij secaretur, & vniuersum corpus conuenienter purgaretur, & quod caput erat, ne noua materia morbo suppeditaretur. Sed mihi Simonius in his omnibus reluctatus est. Atque, vt multa præteream, non solum sectionem venæ, & purgationem tempestiuè adhibere noluit; sed etiam, me dehortante, Regem semper hortatus est, vt vinum biberet. quod, cum, vt Aristoteles & Medici omnes pronuntiant, caput repleat, & neruos tentet, materiam morificam frustra renitentibus medicamentis semper auxit, & curationem omnem peruertit. Sic potuit vnus Simonij, hominis ignarissimi, petulantia de medio auferre Regem.

Lib. de somno, &
vigilia.

AD SIMONII PARALIPOMENA.

QUAE causae Simonium mouerint, ut suo scripto appendicem hanc adiungeret, si quis & eius perspectum habeat ingenium, & ea, quae hucusque ab ipso scripta sunt, accuratè perpenderit, facillè intelligere poterit. Neque enim est, quòd ei ita simpliciter credatur, quòd ait, Velle se de Medicis, & adiutibus aliquid delibare. Consuevit enim ipse saepe aliquid monstri alere, & aliquo semper prae-textu dolosum suum animum tegere. Nam & propterea, cum animo gladiatioro ad ipsum scriptum conscribendum se accinxerit, ut odium videlicet virusq; suum in me, & in Veselinū euomeret, eiusq; criminis nos reos faceret, cuius ipse reus est; suum hoc propositum quasi velo obducens, dixit, se hanc prouinciam scribendi de Regis morbo, & morte, ut Senatus procures negligentia fugillatos ab omni labe vendicaret, suscepisse. At verò, quia prae animi impotentia non potuit ita latere, ut non appareret, omnia haec fulmina esse in me, & Veselinum (in me autem praesertim) directa, absoluto iam scripto, cum se recolligeret, animaduertens non praestitisse se id, quod a principio receperat, hanc appendicem adiecit, ut aliquid in Senatorum illorum excusationem adderet. Haec igitur appendicem hanc suo scripto adiungendi Simonio una causa fuit. Verum non tanti hoc illi erat, quanti, quòd sibi quoque opus esse excusatione videbat. Nam multi rescieram, me duos & amplius annos, ante Serenissimi Regis mortem conquestum esse, quòd mihi Simonius collega contigisset, homo sibi nimium tribuens, & praeceos medicinae omnino ignarus: ut, si Regem egrotare contingeret, ab ipso commodum nullum, immo incommoda multa essent mihi expectanda; & idcirco, desiderare me tertium collegam; atque ut doctus industriusq; aliquis Medicus adscisceretur, cum ipso Rege, cum Magno Cancellario, cum Episcopo Premisliensi, & alijs egisse. Ideo Simonius, ne quis ipsius petulantia Regem extinctum diceret, ac ne, ut verum est, dicere ipse possem, me, quae euenerunt, mala omnia prauidisse; cum de his agere in scripto suo incautè pratermisisset, nouam instituit rationem, ad quam ea nihilominus possit referre, ipsq; per occupationem occurrere. Atque haec altera causa fuit, quae Simonium ad appendicem istam conscribendam impulit. Tertia adhuc est causa, nam, cum se ad eum, quem sibi morbum finxit, nullavel pauca praesidia attulisse animaduertaret, quòd ipsius existimatio integra apud eos quoque maneret, qui cum adhuc ignorant; necessarium iudicauit aliqua verisimili saltem excusatione huic incommodo obuiam ire, suaq; fa-

Causae tres huius Simonianae appendicis.

Prima.

Secunda.

Tertia.

me et existimationi proſpicere. idq; nimirum hoc pacto. Non plura a ſe nec exquiſitiora adminiſtrata fuiſſe præſidia, quia non fuerint alia in promptu. Etenim arculam quandam argenteam, ubi præſantiſſima aſeruarentur remedia, fuiſſe apud Veſelinum, qui eam, præ avaritia, nobis dare noluerit.

Ad tertiam.

Verum, ut ſigillatim ad omnia reſpondeamus, ſi cui hoc veriſimile videtur, Veſelinum hominem non ſolum diuitem, ſed etiam a Rege Stephano ditatum, a quo ſi multa habuerat bona, plura tamen ſperare poterat, Regi ac domino ſuo grauiffimè laboranti ipſuſmet medicamenta negaſſe, is hoc certò ſciat, nunquam talem arculam viſam fuiſſe; & quæ pretioſiora medicamenta Regis fuerunt, ea penes Regem, non penes alium vllum fuiſſe. Sciatur quoque, Angelum Corbot, Pharmacopolam Regiam, ita inſtructam tum, & ſemper habuiſſe officinam, ut quiſquam alius, ſi non extra Poloniam, ſaltem in Polonia habere poſſit. ut omnino pudere debeat Simonium tam ſtolidæ immo tam putidæ excuſationis. Mei non eſt inſtituti Veſelinum hoc loco defendere, & ſi ſcio, ipſum & animam ſuam pro ſuo Rege fuiſſe daturum, ſi ita res tulieſet, ne forte, nos tradere nobis ipſis operas mutuas, diceret Simonius; ſed veritas ipſa per ſe eam cumulatè defendet.

Ad ſecundam.

Altera cauſa, quam obrem ad hæc ſcribenda Paralipomena Simonius animam appulit, erat, ut occurreret ijs, qui, cum me, adhuc viuentē Rege, de ipſo Simonio conquerentem, & alium præter ipſum collegam poſtulantem audiſſent, ſuſpicari poterant, quæ euenerunt, quemadmodum ipſe prædixeram, eius culpa eueniſſe. Occurrit igitur earepetens, quæ ante in ſcripto de me nugatus eſt, nimirum me in Italia fuiſſe merum Chirurgum; ex Italia in Tranſyluaniam auſugiſſe; ibi primùm elegantiorē medicinæ partem profiteri cœpiſſe; ac tandem, me, quorumdam tantum opinione, non reuera, medicum eſſe. Ad hæc ſerè in ſuperioribus reſponſi. Sed addam tamen aliqua. Primæ ergo obiectioni ſic paucis reſpondeo, quemadmodum & antea, Cupere nimirum me, ut Simonius oblatam a me ſponſionem accipiat. Sic enim verbis non erit opus. Et, ſi non probauero, me Patuiſſi partem alteram Medicinæ, quam vocat elegantiorē, honorificè exercuiſſe, reſerret meæ pecuniæ tria & quatuor etiam, ſi placuerit, millia florenorum. quod ſi id probauero, det ipſe ſuæ audaciæ ac petulantia pœnas; & diſcat in poſterum accommodatius mentiri. Ad aliam obiectionem de fuga, neque etiam multis opus eſt. Nam dixi, quomodo in Tranſyluaniam ex Italia venerim; nempe a Principe Stephano maiore ſtipendio, quàm Simonius ab eodem Rege huc fuerit vocatus. Iam, quod attinet ad artis exercendæ principium, quamuis, ſi tum etiam primùm cœpiſſem, artē exercere, quando ex Italia in Tranſyluaniam me recepi, eam tamen multò ante, quàm Simonius, exercuiſſem: tamen dico, eam me in Italia, annos plus minus ſedecim, optimo cum ſucceſſu exercuiſſe, id quod vel ex multis meis diſcipulis,

discipulis, qui iam magistri atque (vt vocant) Doctores sunt, & etate graues, probare possum. Dicat iam Simonius, quando elegantiorē hanc, immo quando Chirurgicam, vel aliam Medicinæ partem exercere ipse cœperit, certum est quod non, cum esset in Italia, (nam rosler iste cuculus non in suo, sed in alieno tantum nido parit) sed neque, cum esset in Gallia, vbi Rhetoricæ & Logicæ quæstiones tractabat. Neque etiam, postquam fuit in Germania, nam scimus, is sum ibi decennium & amplius eiuſmodi (vt de medio termino Demonstrationis, de q; subiecto Logices) tractandis, contra Schegkium, & contra Carpentarium, contriuisse. idq; Simonij libelli, qui tum impressi sunt, facillè declarant. vt summa quædam Logicæ; Prodomus Antimonij de ente contra Schegkium; Libri priorum analyticorum Aristotelis, Simonio interprete; Commentaria Simonij in primum Ethicorum; & huiusmodi alia opuscula, quorum iam vix nomen resciri potest. Itaque paucis tantum annis, antequam ex Germania se amoliretur, Medicinam satis infelicitè exercere aggressus est. Nam statim lites habuit cum omnibus Lipsiæ Doctores, præsertim verò cum Nauio, quem ad Senatum detulit (astutè scilicet, vt solet) ne ipse ab eo deferretur. Ipsa ad aulam Caesaris se contulit, vbi locum Medici aulæ obtinuit. sed ita exulter & præcipitanter (vt audio) medicabatur, vt breui omnibus in usus, nisi dimissionem ipse petisset, omnino tamen dimittendus fuisset. A Caesaris aula in hoc Regnum, ad Regem nostrum, perdendum venit, & his quatuor annis tot errata in arte commisit, vt ingens de re hac volumen verè conscribi possit. Itaque istam causam collegam alium postulandi habui. & cum id sibi Simonius, vt suam tueatur famam, ascribat, facit hoc sanè immeritò. Nam ego id solus postulaui, & mihi soli alium medicum conducendi provincia erat de mandata, id quod multi sciunt, & nos superius diximus; præterquam quod ab alijs quoque publicè editis scriptis commemoratum est. Et hæc satis superq; pro nostra, a Simonij calumnijs, defensione dicta sunt.

Reliqua ex tribus causis, quæ Simonium ad hæc Paralipomena conscribenda adduxit, ad quam tamen, tanquam ad scopum, omnia referri vult, quæ ab ipso scribuntur, excusatio Senatorum erat. Nam, cum in principio proposuerit Senatores excusare, qui tamen nunquam, quod sciam, sum negligentia vsimulati, cum q; velit, sibi vt credatur, se totum hunc tractatum in eorum defensionem scripsisse, & nunquam tamen, vt ante diximus, huc q; mentionem eorū fecerit, addendum fuit aliquid, cum quo & hæc misceri consideratio posset. Instituit igitur hanc appendicem scribere de Medicis & adstantibus Regijs; in qua, dum de istis iterum insanè loquitur, & nobis ad nauseam & vomitum vsque conuiciatur, de Senatoribus quoque aliquid addit. Summa autem excusationis hæc est, atque his ipsis verbis a Simonio prolata; In arcem quotidie, imò verò singulis fere

horis seruos mittebant suos, aut ipsimet conueniebant Senatus Polonici ac Lithuanici proceres, & aulæ Regiæ nobiles primores aliquot: orantes, petentes, instantes, vt sibi de Regis valetudine certum aliquid cognoscere, aut illum etiam videre, visere, alloqui, in quo Reipub. ac fortunarum communium sita esse videretur salus, liceret. Verùm hac etiam in parte fatali illa Regis fortuna, vsi sumus iniquiore. Vix enim tunc primum sunt in conclauē Regium introducti Senatores, cum iam Rex reddito spiritu, clausisq; in æternam (vt Poeta loquitur) noctem oculis, Regnum vnà cum fragili hac atque caduca vita deposuerat. *sed quoniam huius causa fuit, Simon, quando non ipsorum negligentia hoc factum est? Vnus (inquit) quem frequentius quàm vellem nominare cogor, Ferenz Veselinus Vngarus, qui Regi ad nullum adhuc Principatus gradum euecto, priuatamq; paternæ domi suæ vitam agentis, a pueris seruiuit. Hoc falsum est. nam cum Rex tunc periturus se recepit, cum princeps Transyluaniæ fuit declaratus non magni uel el. iuuenis, nullius eruditionis, nullo tractandarum aut gerendarum rerum vsu præditus, nulla deum ingenit, nulla sermone, nulla morum gratiâ, ab ullo (quod ego quidem audiuerim) vsquã aut vnquam ex animo commendatus, inuisus (nescio quomobrem, sed fortasse immeritò) nepotibus ipsis Regiis, atque Vngariæ nobilitati, quæ in aula erat, & quod sibi vni natus, suiq; vnus commodis seruicens, si quæ vnquam aut vsquam caduca hæreditas vel possessio vacua esset, eam quasi perpetuò famelicus atque insatiabilis lupo inhiare vulgo putaretur, (quod ego tamen vt credam vix adduci possum) Polonis ac Lithuanis quoq; nobilibus, odiosus ac ingratus. Cui tamen Simonius, vt supra vidimus, Regem paroxismo correptum ad se reuocare conanti, caputq; quasi è corporis trunco euulsuro, hinc inde, vt Simonius vult, succutienti ac contorquenti, continere se non potuit, quin in os diceret. Modum illum Afinis aut bobus, quàm hominibus & Regibus exsuscitandis aptiorem esse: plusq; importuna & barbara illa immanitate (non humanitate) exasperari, quàm leniri malum: permitteret ista medicis, ipse quæ sui essent officii ea curaret. Hic inquam talis tantusq; vir, (vt ait Simonius,) fuit in causa, quominus amplissimi Poloniæ & Lithuanie Senatores, ante fores cubiculi Regij præstolantes, orantes, petentes, instantes, intromissi fuerint, & quominus de Regis valetudine aliquid cognoscere potuerint. Ceterum hæc cūc est vera tantos Senatores excusandi*

excusandi ratio, qui sibi a tali honuncione timuerint, & se ab homine omnibus in-
 viso, nullius iudicij, eruditionis, vsus, illudi, seq; ludibrio haberi passi sint; qui, in-
 quam, propter hunc, nihil prius certi de Regis ægritudine cognoscere potue-
 rint, quàm Regem fato functum viderint? Annon intus aderat Doctor Simonius,
 a quo si eum euocassent, discere omnia potuissent? Quem cum Veselinus rogaret,
 vt de Regis valetudine rogatus, morbum non euulgaret; sed potiùs dissimularet,
 protestatus est, se certè, neque Deum, neque fidem Regi, atque ipso
 iam extremè laborante, Reipublicæ Polonorum debitam, vllius
 causa nunquam, multò etiam minus in tanti momenti negotio
 proditurum. Certè nimis frigidam Simonius excusationem reperit, vt Senato-
 res excusaret. cum autem in eis excusandis frigidior fuerit; in me tamen & Ve-
 selino accusando vehementior, quàm par erat, fuit. vt ipse vel hac ratione prodi-
 derit, se potiùs hæc scripsisse, vt se defenderet, vtq; culpam suam in nos reijceret,
 quàm, vt alios, qui nunquam culpati sunt, defendendos susciperet. Et sanè, modò
 ipse siluisset, per me potuisset in vtramq; aurem dormire; neque fuisset, qui ipsius
 euulgasset erratū. Nam etsi non deerant, qui Regem veneno a Simonio sublatū esse
 dicrent; & Veselinus quoque, ijs ipsis diebus, quibus Rex interijt (id quod fortè
 tantarum turbarum Simonij in Veselinum causa fuit) dixerit, Regem in sua ægri-
 tudine vinum bibisse, fuisseq; inter me & Simonium de vino controuersiam; nemo
 tamen erat, qui vel apertè eum accusaret, vel rem hanc magis patefaceret, erro-
 remq; Simonij omnibus aperiret. Si quidem ego statim a morte Regis, Simonij pre-
 cibus adductus, recepi, me illi futurum amicum, & omnes præteritas iniurias o-
 bliuioni traditurum. Vnde etiam, mea fide & facilitate fretus, suam uxorem
 cum pecunijs, & meliore suppellectili ea ipsa nocte, qua Rex obiit, in mea bona
 misit. Verùm paulò post, siue ex animi morbo impotentia ue, siue, quòd a sua con-
 scientia accusatus, fidem me ei non seruaturum putaret, qui tot ab ipso contume-
 lijs, summā iniuriā, toties affectus essem, æstro liuoris malcuolentiæq; percitus,
 iterum me apud obuios quosque conuicijs lacerare cœpit, huncq; commentarium
 mendacijs vndequeque refertum conscripsit. quo dum se excusare, me autem accu-
 sare nititur, se interim tamen reum esse prodidit. & si nihil quicquam aliud e-
 gisset, certè mihi suos grauissimos errores, suum in scitiā petulantiaq; audax
 horrendumq; crimen patefaciendi euulgandiq; occasionem dedit. Atque hæc
 sunt, quæ ad Simonij Paralipomena summatim nobis
 dicenda occurrerunt.

F I N I S.

Errata sic corrigenda.

Pag.	lin.	6.	ac cogitans, cum
8.	1.	eset	
	2.	Turcarum	
14.	2.	postremo	
18.	7.	partes	
19.	31.	inappetentia	
21.	28.	sculptura	
27.	26.	Rex fecit	
31.	6.	intensissimis	
35.	11.	erigere	
36.	30.	purgauerint	
39.	27.	vise	
44.	21.	fortem, quibus existentibus, aphoniam ab interceptione venarum minimè contingere, ait Hippocrates, Simonius complexus est,	
46.	34.	missione per cucurbitulas	
48.	26.	institit	
50.	28.	oblectatur	
56.	13.	existente	
	15.	necare	
	31.	Simonius	
73.	14.	Epilepticis Hydromelis potum	
79.	27.	cum vera	
85.	23.	si simplicem	
91.	1.	a Simonio confecto	

Leuiores lector per se emendabit.

